

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

II 130343

109/100

Over the 931

PROSVETA

Tek. št. ind.

499

V TRSTU

PROSVETA

Kat. št.

198
II

V TRSTU

1/2 6.-

POEZIJE

DOKTORJA
FRANCETA
PREŠÉRNA.

• • • • CREDIL • • • •

SKRIPT. L. PINTAR

IG. PL. KLEINMAYR
& FED. BAMBERG
V LJUBLJANI 1900

II 130343

II 130343

F2e 52 / 1955

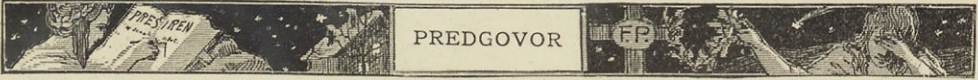

PREDGOVOR.

Predgovor naj na kratko pove, katera sredstva da so bila uredniku pri redakciji na porabo, in po katerih načelih da je izdaja prirejena.

Ko se je bil podpisani urednik na povabilo gospoda založnika odločil, za drugimi prevzeti uredništvo nove izdaje, oglasili so se kmalu v javnosti razni nazori o uredbi Prešernovih pesmi. To je bilo z ozirom na geslo „več oči več vidi“ pač ugodno, uredniku je pa vendar poleg toliko raznovrstnih zahtev in pri obstoječi nedostatnosti gradiva in podrobnih priprav utegnilo vzbuditi zono, iz katere se je kmalu rodil sklep, da komentar ali tolmač ostani na strani, naj ga napiše, kdor je z gradivom bolje založen. Kritična izdaja, to se prav lepo glasi, in nepotrebna menda tudi ni, a zanjo je treba priprav, treba najpoprej nekega skupnega skladišča vsega rokopisnega gradiva, vseh literarnih pisem Prešernove dobe, treba poprej podrobnega dela v komentiranji in tolmačenji njegovih poezij. Zdaj pa je žalibog vse raztreseno; nekaj ima založnik pričujoče izdaje v svoji lasti, nekaj drugi zasebniki, nekaj se je že pogubilo, če ni morda rešeno v kakih zasebnih prepisih, — objavljeno žalibog ni. Urednik se je kmalu uveril, da mu kaže, iznesti Prešerna le brez tolmača na svetlo, ker si je bil v svesti, da vsestransko dovršenega zgraditi ni zmožen, založnik pa naj izdajo po svoje okraši z ondaj vže nabavljenimi ilustracijami, ki

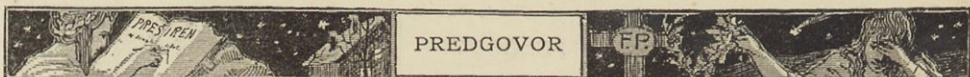

bodo občinstvu gotovo mnogo bolj ugajale, nego bi ugajal tolmač, ki je po sodbi nekaterih učena navlaka in nepotrebno slovničarjenje. Odlična je torej ta izdaja bolj po podobah in vinjetah, ki jih je zanj narisal gospod Ad. pl. Karpellus, nego po popolnosti svoji, kajti novega ponuja le, kolikor je bilo dobiti v prepisih iz Levstikovega gradiva, t. j. dva soneta in nekaj epigramov, in pa lirsko pesem „Vso srečo ti želim“, vzeto iz rokopisne ostaline, ki jo je založnik gospod Bamberg kupil v svojo last; nekaj drobiža se je tudi nabralo iz raznih letnikov „Ljubljanskega Zvona“.

To vse se nahaja v zadnjem oddelku pričujoče izdaje. Rečeno je bilo zgoraj, da so se bili javili razni nasveti za redakcijo. Prvi glasnik javnega mnenja glede Prešerna je zahteval, da se vzemi za podlago od pesnika samega oskrbljena prvotna izdaja iz leta 1847 z znano razdelitvijo: I. Pesmi, II. Balade in romance, III. Različne poezije, IV. Gazele, V. Sonetje, VI. Krst pri Savici, tem odstavkom pa da se naj dodajo v posebnem dostavku vse one Prešernove pesmi, katerih ni najti v izdaji iz leta 1847, češ, da te pesmi najbolj sodijo v poseben oddelek, ker bi jih bilo težko primerno uvrstiti med poezije prvotne izdaje, in bi tako vtikanje rušilo red, katerega je hotel imeti pesnik sam. Drugi glasnik o razdelitvi sploh ni ničesa opomnil, a tretji je odločno priporočal porazdelitev dostavka po tistih rubrikah, v katere je Prešeren sam razdelil svoje poezije. Uredniku se je zdel prvi nasvet bolj utemeljen. Dokler ne bo kritika natančneje določila notranje zveze in medsebojnega sorodstva posameznih pesmi ter dognala, v katero dobo jih je doboslovno šteti, o kakih prilikah so nastale i. t. d., dotlej menda na kako novo razvrstitev ni misliti, a na premestitev iz dostavka in na primerno uvrstitev tudi ne. Lenoro n. pr. je Prešeren kot vzor prevoda, ki se more z originalom v marsičem meriti, lahko uvrstil med svoje balade, nedovršeni odlomek iz Parizine uvrstiti takoj za njo bi pa bilo predrzno. Dalje menda ne bo pretirano, če trdimo, da

niti ena pesem v dostavku ni nastala pozneje, kot je bil pesnik pripravil svojo zbirko, jasno je torej, da bi bil Prešeren vsako teh pesmi lahko uvrstil v napravljene rubrike, ako bi mu bilo do uvrstitve. Ker pa tega ni storil, se dá sklepati, da jih ni smatral za enakovrstne, — in urednik ravna menda nekako po nazorih pesnikovih, ako jih ne vriva v odličnejšo družbo od pesnika samega priznanih dovršenejših proizvodov. Zato je pridržala tudi ta nova izdaja razdelitev in razvrstitev prejšnjih izdaj; ker ji je pa služil v prvih šestih oddelkih za podlago v arhivu deželnega muzeja hranjeni rokopis, ki ga je Levstik nazval cenzurni rokopis, zato je „Zdravljica“ z nekaterimi epigrami vred zapustila sedmi odstavek in se premaknila na prvotno svoje mesto nazaj, kamor jo je bil pesnik uvrstil. Toliko se je odstranila pričujoča razvrstitev od one v izdaji iz leta 1866, a to le iz ozirov na cenzurni rokopis.

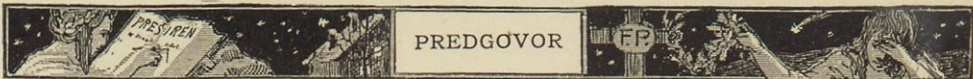
Razun razdelitve dotaknili so se bili glasniki javnega mnenja tudi oblike, t. j. besedila in pravopisa. Tudi v tej točki ni bilo videti edinosti. Eden je v imenu jezikoslovcev in kritične metode zopet zahteval fotografično natančen ponatisk izdaje iz leta 1847, češ, da nikakor ne gre popravljati niti jezika niti pravopisa. Ta nasvet je bil za urednika zelo zapeljiv, kajti taka redakcija provzročila bi bila najmanj truda, če bi ne trebalo družega, nego popraviti samo očitne tiskovne pogoške; največje težave se namreč pokažejo ravno pri moderniziranju pravopisa in slovniških oblik, težave take, da skoro ni mogoče vstrajati pri načelih in se obdržati v doslednosti. Pri vsej zapeljivosti tega nasveta vender ni kazalo sprijazniti se s to mislijo, da bi v moderno, ilustrirano izdajo postavil iz sedanjega pravopisa vže odslovljene oblike: dekletam, zlate leta, družiga, perjaznimu, v nobenim, učeníc, serce, de, spéjo i. t. d. namesto sedaj navadnih: dekletom, zlata leta, družega, prijaznemu, v nobenem, učenec, srce, da, spijo i. t. d.

Javno mnenje se je tudi res tej zahtevi neizpremenjenega zastarelega pravopisa postavilo po robu, češ, da nova izdaja ni namenjena jezikoslovcem, ampak širšemu občinstvu, da naj se torej prilagodi sedaj običajnemu pravopisu. Žalibog, da tako prilagojevanje v proizvodih pisanih v vezani besedi ne more ostati dosledno, zlasti če hočeš sicer besedilo ohraniti kolikor mogoče neizpremenjeno, nepokvarjeno. In to si je bil urednik postavil za načelo: „prvotno besedilo ostani neizpremenjeno, če se tudi pravopis modernizira“ — in je torej skušal, kar se je le dalo, čuvati prvotno besedilo in pristno naglaševanje in razvrstitev besed, kakor jih je Prešeren razvrstil in naglasil. Levstikovih samovoljnih izprememb v besedilu si v obče ni dovoljeval, pisal je tedaj celo manj navaden lokalizem „kogá“ namesto „kaj“ — kajti če bi bil večzložne oblike zamenjaval z manjzložnimi, potem bi bil moral vpletati raznih mašil, da bi se izpali zlog nadomestil in bi se ritem ne rušil, a s tem bi vže dobili nekoliko predrugačeno besedilo. Iz istega vzroka ostale so oblike: „solncev“ (nam. solnc), „z valovami“ (nam. z valovi), „praznovajoče“ i. t. d. — in poleg pravilne oblike „ušesa“ je brati tudi „všesa“ i. t. d. Marsikaj pravopisno neopravičenega je moralo ostati tudi zaradi rime n. pr. „seje“ (nam. sije) rimano z „veje“ in „poprešne“ (nam. poprejšnje) v rimi z „rešne“ (str. 161), „oblakam“ (nam. oblakom) usoglasnjeno z besedo „čakam“ (str. 127) i. t. d. Ta ali oni bi se utegnil tudi spotikati ob slovnično prepovedane oblike: pri temu, njegoví, njení i. t. d. (nam. pri tem, njegov, njen), vendar ni kazalo drugače, nego pridržati jih neizpremenjene, ker jih branita i ritem i rima. Gorenjski „iše, plesiše“ je razun v rimi nadomeščen z „išče, plesišče“; „čeda“ in „čevelj“ sta po svoji blagoglasnosti obdržala prednost pred „čredo“ in „črevljem“. Vse nesoglasnosti s sedanjo slovnico in pravopisom podrobno naštevati bi ne bilo umestno, večči bravci našli jih bodo sami, in upajmo, da jih bodo oprostili in izpregledali i Prešernu i uredniku,

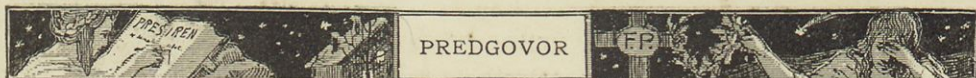

kateri se je skušal držati ob enem i prvotnega besedila i novodobnega pravopisa. Vender je najti tudi v besedilu nekaj neznatnih izprememb, namesto trivialnega „žnablja“ beremo povsod dostojnejšo obliko „ustno“, in do cela nenarodno obrazovanje trpnega sedanjika z „bo“ je popravljeno s pravilnejšim „je“ (str. 4., vrst. 8. „je pregnana od vročine“ in str. 74., vrst. 10. „je otet“). Če pa na 135. strani v 11. vrsti beremo „kot, ko“ namesto „ko, ki“, tedaj to ni poprava besedila, nego le pravopisna izprememba, ki naj nam olajša pravilno tolmačenje dotičnih verzov. Pri pesmi „od železne ceste“ je posneto po prvem nje natisku v „Novicah“ (III., 16) označen dialogični značaj nadpevanke z A. in B.

Še nekaj besed o naglasnih znamenjih, ki jih ima prva izdaja skoro na vsaki besedi, o katerih pa nekateri sodijo, da jih ni zaznamoval Prešeren sam, nego njegov domnevani korektor (?). Ta sodba je pač napačna, kajti akcente je najti v vseh znanih Prešernovih rokopisih i v cenzurnem rokopisu i na posameznih lističih rokopisne ostaline, ki je sedaj lastnina gospoda Bamberga, vender ni verjetno, da bi bil te lističe kedaj kak korektor imel v rokah. Pa ne samo, da so ta naglasna znamenja od Prešerna samega, ampak tudi važna so, in brez njih često ni mogoče besed prav brati. Očitalo se je nekje Prešernu, da njegove rime niso vzgledne, a vender smelo lahko trdimo, da ni pri nobenem poznejših pesnikov najti tako čistih rim, kakor so Prešernove, samo brati jih je treba prav z ozirom na naglasna znamenja in pesnikovo narečje. Kdor bere zòr (nam. zór), zôra (nam. zóra), gròm (nam. gróm), dežèla prôsta (nam. dežèla prósta), tisti bo marsiktero Prešernovo rimo imel za slabo, ali kakor pravijo za neribniško; no, ravno ribniških od Prešerna ne treba zahtevati, če tudi je v svoji mladosti dve leti v Ribnici hodil v šolo, dobre in čiste so pa pri vsem tem še vedno lahko. Da slišimo n. pr. v drugi kitici podoknice v 3. in 6. granesu pravo soglasje, ne smemo izgovarjati „domá“, ampak

„domà“. Kdor v Lenori bere: „Luno lej svetló, Mrliči jezd'jo jadrno“, tisti ne bo čutil soglasja; zato treba pravilno po Prešernovo brati „svetlò“, potem pa nič ne moti soglasja. Prešernovi akcenti torej nikakor niso tako nepotrebni, kakor to njihovi nasprotniki trdijo.

Razun cenzurnega rokopisa, Levstikovega gradiva, raznih prvotnih po Ilirskem listu in kranjski Čebelici, po Carnioliji in Novicah raztresenih natiskov poedinih pesmi je imel urednik na razpolago tudi v založnikovi lastnini nahajajočo se rokopisno ostalino Prešernovo.

Poslavljač se od urejevanja želi podpisani tej ilustrirani izdaji, da zanese srečno sladki glas Prešernove Muze med slovenske brate od zahoda do izhoda v slavo Prešernu.

L. P.

KAZALO.

PESMI.

	Stran		Stran
Strunam	3	Mornar	17
Dekletom	4	Soldaška	21
Pod ôknom	5	Zdravljica	23
Prôšnja	9	V spomin Valentina Vodnika	25
Kám?	11	V spomin Andreja Smoleta	27
Ukazi	12	Od železne ceste	29
K slovesu	13	Zapuščena	33
Sila spomina	14	Nezakonska mati	34
Izguljena vera	16	Pevcu	37

BALADE IN ROMANCE.

Hčere svêt	41	Povôdnji mož	67
Učenec	43	Prekôp	70
Dohtar	45	Neiztrohnjeno srce	72
Turjaška Rozamunda	46	Ríbič	74
Judovsko deklè	52	Ženska zvestôba	78
Zdravilo ljubezni	54	Orglar	86
Lenora (Bürger)	57		

RAZLIČNE PESMI.

Zvezdogledom	91	Slovó od mladosti	103
V spomin Matija Čópa	93	Glosa	105
Nova pisarija	95	Zabavljivi napisi	107
Prva ljubezen	101		

GAZELE.

Pesem môja je posoda tvójega imena	115	Med otroci si igrala, draga, lani, — čas hiti	119
Oči sem večkrat prašal, ali smem	116	Al bo kál pognalo seme, kdòr ga seje, sám ne ve	120
Žalostna, komú neznana je resnica, da jo ljubim	117	Kdòr jih bëre, vsak drugači pesmi môje sodi	121
Draga! vem, kako pri tèbi me opravljajo ženice	118		

SONETJE.

	Stran		Stran
Očetov naših imenitna dela	125	Ni znal molitve žlahtnič trde glave ...	146
Vrh solnca sije solncev cela čeda ...	126	Sanjalo se mi je, da v svetem raji ...	147
Tak kakor hrepeni oko čolnarja ...	127	Velika, Togenburg, bila je méra ...	148
Dve sêstri videle so zmoti vdane ...	128	Biló je, Mojzes, tēbi naročēno ...	149
Kupído! ti in tvôja lepa starka ...	129	Na jasnem nebu mila luna sveti ...	150
Je od vesel'ga časa tēklo leto ...	130	Mars'kteri romar grē v Rim, v Kom- postēlje	151
SONETNI VENEC.			
Poēt tvoj nòv Slovincem venec vije ...	131	Zgodi se včasih, da mahómedani ...	152
Ran môjih bo spomin in tvôje hvale ...	132	Oči bilé pri nji v deklet so sredi ...	153
Iz srca svôje so kalí pognale ...	133	Kadár prevídi učenost zdravnika ...	154
Mokrócveteče rož'ce poezije ...	134	Odrplo bo nebó po sodnjem dnevi ...	155
Iz krajev niso, ki v njih solnce sije ...	135	Al práv se piše ka <u>u</u> a ali ka <u>h</u> a ...	156
Čel čas so blagih sapic pogreš'vale ...	136	Ne bod'mo šalobarde! Moskvičanov ...	157
Obdájale so vtrjene jih skale ...	137	Apél podobo na ogled postavi ...	158
Viharjev jeznih mrzle domačije ...	138	O Vrba! srečna, draga vas domača ...	159
Izdíhljaji, solzé so jih redile ...	139	Popotnik pride v Afrike puščavo ...	160
Jim moč so dale rasti neveselo ...	140	Hrast, ki na tlà vihar ga zimski trešne ...	161
Ur tēmnih so zatirale jih sile ...	141	Komùr je sreče dar bila klofuta ...	162
Lej, torej je bledó njih cvetje velo ...	142	Življénje ječa, čas v nji rabelj hudi ...	163
Jim iz oči ti pôšlji žarke mile ...	143	Čez tēbe več ne bo, sovražna sreča ...	164
In gnale bodo nòv cvet bolj veselo ...	144	Memento mori!	165
Magistrale	145	Matiju Čópu	166

KRST PRI SAVICI.

Uvòd	169	Opómbe	196
Krst	174		

DOSTAVEK

onih Prešernovih pesmi, ki jih pesnik sam ni bil sprejel v svojo zbirko.

Vso srečo ti želim	199	Mihu Kastélcu	224
Nuna in kanarček	201	Zopet izdajavcu Volkmerovih fabul in pesem	225
Zarjavéla devica	205	Razni epigrami	226
Sveti Senán	207	Nagrobnice	229
Od zidanja cerkve na Šmarni gôri ...	209	Zastavica	232
Šmarna gôra	213	Licova strelci (Körner)	233
Nebeška procesija	216	Tri želje (Anastazij Grün)	235
Janezu N. Hradeckemu	220	Parizína (Byron)	236
Ljubezen tiranija	223		

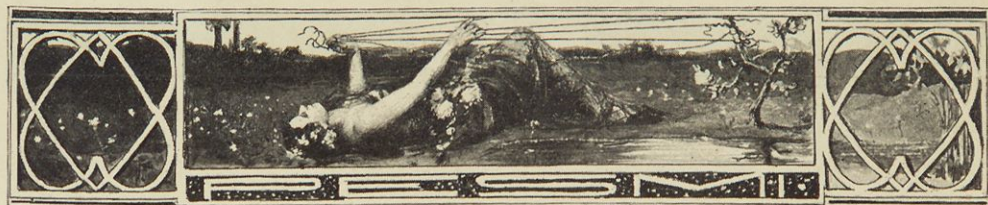
PESMI.

Strunam.

Strune, mílo se glasíte,
Mílo, pesmíca, žaluj;
Srca bolečíne skrite
Trdosrčni oznanuj:

Kàk bledí mí môje líce,
Kàk umíra luč očí,
Kàk teko íz njíh solzíce,
Kí ljubezen jíh rodí;

Od željá kako zdíhuje,
Po njí hrepení srcé,
Kàk mu je vesélje túje,
Kàk od sreče níč ne vé;

Kàk s seboj me vedno vleče,
Koder hódí, njen obráz,
Kàk obličje nje cveteče
V srcu nosím vsakí čas;

In kak ve, kí bí nje hvalo
Rade pele zanaprej,
Ak se ne usmílí kmalo,
Mor'te vtíhnt' vekomej.

Té in take ve nosíte
Tóžbe, strune, tje do nje,
Ako mor'te, omečíte
Neusmíljeno srcé. —

Dekletom.

Pádala nebeška mana
 Izraêlcem je v puščavi;
 'Zgínila je, ak pobrana
 Ní bílà ob urí pravi.

Kàk lepó se rôsa blíska,
 Dòkler jutra hlad ne míne,
 Komaj solnce bòlj pritíska,
 Je pregnana od vročine.

Rožice cveto vesele
 Le ob času let'ne mlade;
 Leto pošlje piš in strele,
 Lépo cvetje jim odpade.

Roža, rôsa ino mana
 Vaša je mladost, dekleta!
 Svet'jem, nàj ne bo zaspana,
 Ki cveto ji zlata leta.

Fante 'zbíraš sí prevzetna,
 Se šopíriš, ker si zala;
 Vari, vari, da príletna
 Samka se ne boš jokala! —

Pod ôknom.

Luna sije,
 Kladvo bije
 Trudne, pòzne ure žé;
 Préd neznane
 Srčne rane
 Mèni spatí ne pusté.

Tí si kriva,
 Ljubezníva
 Deklica nevsmiljena!
 Tí me raniš,
 Tí mi braniš,
 Da ne morem spat' domà.

Obraz míli
 Tvoj po síli
 Mi je vedno prèd očmi;
 Zdíhujoče
 Srce vroče
 Vedno k tèbi hrepení.

K ôknu prídí,
 Drug ne vídí,
 Ko nebeške zvezdice;
 Se príkaží,
 Al sovraží
 Me srcé, povej, al ne.

Up mi vzdigni,
Z rôko migni,
Ak bojiš se govorit'. —
Ura býje,
K ôknu ní je,
Kaj sirota čem storít'!

V hram poglejte,
Mi povejte,
Zvezde, al res ôna spí;
Al posluša,
Me le skuša,
Al za družega gorí.

Ako spava,
Nàj bo zdrava!
Ak me skuša, nič ne dé;
Po nje 'zgubi,
Ako ljubi
Druz'ga, poč'lo bo srcé.

Prôšnja.

Po drugih se oziraj,
 Ne morem ti branít';
 Še mên' oči odpiraj,
 Mí gledat' dàj njih svít!

Obešajo glavíce,
 Ní rožam mar cvetét';
 Molčíjo v gozdu ptíce,
 Ne ljubi se jim pét'.

Ne letajo čebele,
 Krog cvetja ne šume;
 Clo ríbice vesele
 Se klavrno drže.

Žaluje vsaka živa
 Stvar, draga deklica,
 Ak, dalje solnca skriva
 Se luč rumênega.

Več rož ne raste v polji,
 Več níma ptícev hríb,
 Čebel več kràj najboljji,
 Več níma vòda ríb,

Ko misli jaz, ki spijo
V ljubeznenih sanjah,
Ki si na dan želijo
Zleteti v pesmicah.

Al repetnic razpeti
Pred nimajo moči,
Da tvôjih jim zasveti
Nebeška luč oči.

Ak hočeš, da jih sence
Pomoril mráz ne bo,
Ak hočeš, med Slovence
Da tvôjo čast neso,

Vsaj name se oziraj,
Ak nočeš me ljubit';
Oči mi vsaj odpiraj,
Mi gledat' daj njih svit! —

Kám?

Ko brez miru okrog dívjam,
Prijetlí prašajo me, kám.

Prašajte raj' oblak neba,
Prašajte rají val morja,

Kadàr mogočni gospodar
Drví jih sèmtertjè víhar.

Oblak ne ve, in val ne, kám,
Kam nêse me obup, ne znam.

Samó to znam, samó to vem,
Da prèd obličje nje ne smem,

In da ní mesta vrh zemljé,
Kjer bi pozabil to gorjé. —

Ukazi.

Da ne smem, si ukazala,
 Belih rok se dotaknit';
 Zved'la, deklica si zala,
 Káko znam pokoren bit'.

Da ne smem, si ukazala,
 Od ljubezni govorit';
 Zved'la, deklica si zala,
 Káko znam pokoren bit'.

Moram da, si ukazala,
 Hojo k tēbi opustit';
 Zved'la, deklica si zala,
 Káko znam pokoren bit'.

Moram da, si ukazala,
 Tēbe se povsòd ognit';
 Zved'la, deklica si zala,
 Káko znam pokoren bit'.

Zraven si mi ukazala,
 Da te moram pozabit';
 Bogal, deklica bi zala,
 Ak bi móglo se zgodit'.

Al srce mi drugo vstvari,
 Al počakaj, da to bit'
 V prsih néha, — Bog te obvari!
 Pred ni moč te pozabit'. —

K slovesu.

Kaj od mène pròč oko,
Pròč obráz obračaš míli?
Kdo te mène ljubít' síli? —
Rajši kòj mi dàj slovo.

Desno rôko brez skrbi
Dàj k prijaznemu slovesu,
Solz v nobênem ní očesu,
Žàl-besede v ustih ní.

Žale míslí v srcu ní,
Sàj ní pred bíló veselo,
Ko za têbe se je vnelo,
Nàj ne bo príhodnje dni!

Vrníl bo se prejšnji čas;
Hòdíł pota bom temòtne,
Kamor sreče bo togòtne
Gnal nemíli me ukàz.

Mòja stara ljuba bo,
Bo potrpežljivost míla
Zvezo z mano ponovíla,
V zakon dala mi rokó.

Od pomoči nje podprt
Nòsil bom življênja pezo,
Dòkler zmaga sreče jezo
Zadnja ljub'ca, — bela smrt.

Sila spomina.

Drug tí je v skrbno nastavljene mreže
 Nestanovitno zasačil srcé;
 Vènder na mène še nekaj te veže,
 Káj da je, komaj med nama se vé.

Marsikdaj se govorica tí zmeša,
 Ko me zagledaš med drug'mi ljudmi,
 Marsikdaj tvôje srce me pograša,
 Iščeš okolí me s plašnim' očmi.

Vèčkrat, ko vtujena praznega hrupa
 V misli zamaknjena sama sediš,
 Vsíli v spomin se tí pevec brez upa,
 Stari čas skôraj nazaj si želiš.

Marsikdaj, ko ti tvoj ljubi zapôje,
 Sreče v ljubezni se baha vesel,
 V srcu te zbadajo pesmice môje,
 Ki jih od njene nesreče sem pel.

Sama sodila si pred me nemílo,
 Sama me zmerom še sodiš ostró;
 Pravíjo vènder, da slabo plačilo,
 Kdor me pri tèbi zatoži, dobó.

Trdna med nama vzdiguje se stena
'Z brêzna globôc'ga do strmih nebes;
Vênder ne vdrža želj skrivnih plamena,
Da bi ne mogel on švigniti čez.

Ne pozabiti jih, sò te prosili
Drugí, ne môje prevzetno srce;
V mislih ti niso, al mène po sili
Pomnila boš ti do zadnjega dne. —

Izgubljena vera.

Nebeško síjejo oči,
Ko so sijale prejšnje dni.

Rudeča lica zorno šè
Cvetêjo, ko so pred cvetlè.

Se usta smejaajo ko pred,
Sladkost ni manjši 'z njih besed.

Otèmnil ni ga časa beg,
Nič mánj ni bel prs tvôjih sneg.

Živòt je tak, roké, nogé
So, kakoršne so pred bilé.

Lepôta, ljubeznivost vsà
Je, kakoršna je pred bilà.

Al ver'vat' v tēbe moč mi ni,
Kakòr sem ver'val prejšnje dni.

Le sveta, čista glôrija,
Ki vera dá jo, je prešla.

En sam poglèd je vzel jo prèč,
Nazaj ne bo je níkdar vèč.

Ak bi živela vekomej,
Kar si mi b'la, ne boš naprej.

Srcé je môje biló oltar,
Pred bogstvo ti, zdaj — lepa stvar.

Mornar.

Nezvesta, bodí zdrava,
 Čolnič po mène plava,
 Na barko kliče strel!
 Po zêmlji varno hôdi,
 Moj up je šel po vôdi,
 Mi drug te je prevzel.

Pri Bogu sem obljubil,
 Da pred bom dušo 'zgubil,
 Ko néhal te ljubít'.
 Si z desno v desno segla,
 Pri Bogu si prisegla,
 Mi vedno zvesta bit'.

Morjá širôka cesta
 Peljala me je v mesta,
 Kjer lepe deklice;
 Obrazov njih lepôta,
 Sneg belí njih živôta
 Zmotila nísta me.

Spet sò se jadra bela
 Od južnih sap napela,
 Prinêsla me nazaj;
 Dekleta môj'ga žêno
 Sem našel poročêno, —
 Prestal, sam Bog ve káj!

Le jadra spet napnimo,
Valovom se zročimo,
Kak je čistó morjé!
Kaj njêmu upat' smemo,
Mornarji dôbro vemo,
Dekletom káj, — kdo ve?

Ne straši moč viharja,
Ne gróm valov mornarja,
Se smrtí ne boji.
Spomin v potopu mine,
Ljubezni bolečine
Vsak dan spet oživi.

Po morju barka plava,
Nezvesta, bodi zdrava,
Sto têbi sreč želim!
Po zêmlji srečno hôdí,
Moj up je šel po vôdí,
Le jadraimo za njim! —

Soldaška.

Pet čevljev merim, palcev pet,
 Adijo, ljub'ca, starši,
 In z Bogom vi, tovar'ši!
 Dopolnil sem devetnajst let,
 Pet čevljev merim, palcev pet,
 In čvrste sem postave
 Od nog do glave.

Očetov dom, ti ná slovo!
 Kdor ni za bolji rabo,
 Naj var'je dom in babo,
 Al v šolah beli si glavó;
 Junaka vabi bòj, ne bo
 Se trudil on s peresom,
 In ne z drevesom.

Učèni stan je zanič'van;
 Skrbi in huda leta
 Moré uboz'ga kmeta;
 Najprvi stan soldaški stan:
 Soldat živi vesel v en dan,
 Saj cèsar dá pol hleba,
 In kar je treba.

Domà povsòd, domà nikir,
 Obhodi dôsti svéta,
 Zavòlj njegà dekleta,
 Ženice imajo prepír,
 In kádar zapusti kvartir,
 Si marsiktera 'z hiše
 Solzice briše.

Le èni ljubici je zvest,
 Ti ljub'ci čast se pravi,
 Ta gre z njim v boj krvavi,
 Ga spremi čez gore brez cest
 In čez ozidje trdnih mest,
 Kjer smrt junaške brate
 Povabi v svate.

Saj vem, da mora vsak umret',
 In iti vsak k pokoju,
 Na post'lji alí v boju,
 Potrta starost, mladí cvet. —
 Pet čevljev merim, palcev pet,
 Veselo čem živeti,
 Junaško — vmreti.

Zdravljica.

(Ob novini leta 1844.)

Spet trte so rodile,
 Prijatli, vince nam sladkó,
 Ki nam oživlja žile,
 Srce razjasni in oko,
 Ki vtopi
 Vse skrbi,
 V potrtih prséh up budi.

Komu najpred veselo
 Zdravljico, bratje, č'mò zapet' ?
 Bog našo nam dežélo,
 Bog živi ves slovenski svet,
 Brate vse,
 Kar nas je
 Sinòv sloveče matere!

V sovražnike 'z oblakov
 Rodu naj naš'ga trešči gróm!
 Prost ko je bil očakov
 Naprej naj bo Slovencev dóm!
 Naj zdrobe
 Njih roke
 Si sponé, kjèr jim še težé!

Edinost, sreča, sprava
 K nam naj nazaj se vrnejo!
 Otrok kar ima Slava,
 Vsi naj si v roke sežejo,
 Da oblast
 In z njo čast,
 Obilnost bodo naša last! —

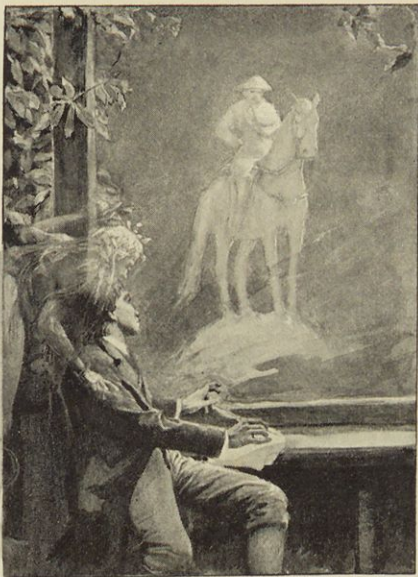
Bog živi vas, Slovenke,
 Prelepe, zlahtne rožice!
 Ni take je mladenke,
 Ko naše je krvi dekle;
 Naj sinov
 Zarod nov
 Iz vas bo strah sovražnikov!

Mladenči, zdaj se pije
 Zdravljica vaša, vi naš up!
 Ljubezni domačije
 Nobèn naj vam ne vsmrti strup!
 Ker po nas
 Bode vas
 Jo srčno branit' klícal čas. —

Živé naj vsi narodi,
 Ki hrepene dočakat' dan,
 Da, koder solnce hodi,
 Prepír iz svéta bo pregnan;
 Da rojak
 Prost bo vsak,
 Ne vrag, le sosed bo mejak!

Na zadnje še, prijatli,
 Kozarce záse vzdígnímo,
 Ki smo zato se zbrat'li,
 Ki dôbro v srcu mislímo.
 Dókaj dní
 Naj živi
 Bog, kar nas dôbríh je ljudi! —

V SPOMIN VALENTINA VODNIKA.

V Arab'je puščavi
Se ptiček rodi,
V odljudni goščavi
Sam zase živi.

So zvezde sestrice,
Mu mesec je brat;
Ni dano mu ptice
Si ljubico zbrat'.

Zanj družba ne mara,
 In on ne za njó;
 V samôti se stara,
 Mu leta teko.

Najslajši dišave,
 Ki zanje sam vé,
 Najžlahtniši trave,
 Kadila dragé

In miro nabira
 Netruden vse dni,
 Se vbada, se vpira,
 Za smrt le skrbi.

Grmado 'z njih dela
 Prileten samčè,
 Ko pride smrt bela,
 Na nji se sežgè.

Ven plane 'z plamena
 S svitlôbo obdan,
 Sloveč'ga imena
 Ptíč Fênís na dan.

Tak pevec se trudi,
 Samôten živi,
 Se v slavi, ko zgrudi
 Ga smrt, prerodi. —

V spomin Andreja Smoleta.

Črne te zêmlje pokriva odeja
 V grobu tihôtnem, naš bratec Andrej!
 Vince zlató se v kozarcih nam smeja,
 V tvôjo opombo pijêmo ga zdej.

Zbrani prijatli v spomin ga pijêmo
 Tvôjih veselih in žalostnih dni;
 Zraven si take zdravljice pojêmo,
 Da ni nesrečen, kdor v grobu leži.

Čedna postava bila ti je dana,
 Bistri ti um je z bogastvom bil dan;
 Bolj'ga srca ni imela Ljubljana,
 Kâk si za srečo človeštva bil vžgan!

Kratko sijale so zvezde prijazne,
 V sanjah prijetnih te zibal je up;
 Jezo si sreče občutil sovražne,
 Zgodaj okusil življenja si štrup.

Deklica druž'ga moža je objela,
 Ki od ljubezni do nje si bil vnet;
 Trešč'la v bogastvo nesreče je strela,
 Kranjski v obupu zapustil si svet.

Videl si Nemško, Francosko, Britansko,
 Videl si Švajca visôke goré,
 Videl si jasno nebo italjansko;
 Sreče ni ranjeno našlo srcé.

Videl povsòd si, kak iščejo d'narje,
 Kàk se le vklanjajo zlat'mu bogú;
 Kjé bratoljubja si videl oltarje?
 S srcem obupnim si prišel domú.

Môgla umreti ni stara Sibila,
 Da so prinesli ji z dóma prsti;
 Ena se tèbi je želja spolnila,
 V zêmlji domači da truplo leži.

V zêmlji slovenski, v predragi dežéli,
 Ki si jo ljubil presrčno ves čas,
 V kateri očetje so naši sloveli,
 Ktera zdaj ima grob komáj za nas.

Têžka človeku ni zêmlje odeja,
 Vzamejo v sêbe ga njene moči; —
 Trčimo bratje, še vince se smeja,
 Dolgo Smoletov spomin naj živi! —

Od železne ceste.

(Andrejček in Barb'ka.)

- A. „Blíža se železna cesta,
Nje se, ljub'ca, veselím;
Iz Ljubljane v druga mesta
Kakor ptíček poletím.“
- B. „Ak je blízo tista cesta,
Moraš vzet' me, ljubček moj,
Da pogledat tuja mesta
Bom peljala se s teboj.“
- A. „Sam se po železni cesti
Vôzil bom od nas do nas;
Drugo ljub'co v vsakem mesti
Imel bom za kratek čas.“
- B. „Ceste tēbí ne zapíram,
Ne na Dunaj, v Gradec, v Trst;
Tí pa mēne pustí zmíram,
Pet 'mam boljših na vsak prst.“

- A. „Ve Kranjice ste košate,
So prijazne Štajerke;
Trst dekleta 'ma bogate,
Dunaj zal' oblečene.“
- B. „Smo poštene me Kranjice,
Vsak sleparček ni za nas;
Me pa hoč' mo bit' ženice,
Ljub'ce ne za kratek čas.“
- A. „Ve si pa žel'tè možičke,
Ki ne stop'jo 'z ojnice,
Zmerom vprežene osličke,
Dolgočasne revčke.“
- B. „Têbe sljà pa h krôtkim pticam
Vleče, buzakljunski kos!
Veter dal boš dvajseticam,
Pricapljàl nazaj boš bos.“
- A. „Jaz popeljem se tje v Brno
Snubit jud'nje krščene;
Bom prižênil z žêno črno
Penezov na mernike.“
- B. „Jaz pa iz domačih starcev
Si možá 'zvolila bóm;
Imel bo ko peska d'narcev,
Mêne var'val bo in dom.“

- A. „Žêne jaz ne bom zapiral,
 Bal ne bom se zanjo nič;
 Nje obresti bom pobiral,
 Živel brez skrbi ko ptič.“
- B. „Jaz pa hlače bom nosila,
 Gospodar bom čez mošnjó;
 Bom vabila na kosila,
 Kogar mêní bo ljubó.“
- A. „Vari! celí dan bo godel,
 Vsò noč kašljál starí mož;
 Bo te še od híše spodíl,
 Ak mu stregla prav ne boš.“
- B. „Jud'nja je ko satan zvíta,
 Kadar boš z njo zavozlan,
 Privoščíla skoporita
 Komaj ti bo sok neslan.“
- A. „Torej bodí mêní zvesta,
 Saj te ljubím le samó;
 Kje je še železna cesta,
 Kòj mí v zakon dàj rokó.“
- B. „Têbi jaz ne bom nezvesta,
 Ljubček, tí sí ptíček zrel;
 Ko železna pride cesta,
 Vari, da ne boš mí všel.“

A. „Po nji pëljal te ženico
Bom na Dunaj, v Gradec, v Trst,
Zvesto kazat jim Kranjico,
Ak ne bo na poti — krst.“

B. „Ak kaj tac'ga se napravi,
Boš počakal, ljubček moj,
Vsêlej mož najmànj zapravi,
Ak ženico 'ma s seboj.“ —

Zapuščêna.

Je za družega dekleta
 Zdaj ljubezen tvôja vneta,
 Jezik ji lažniv' obeta,
 Jo peljati prèd oltar;
 Bog te obvar'!

Da prisegel, si obljudil,
 Da boš mène sámo ljubil,
 Da ne boš tí druge snubil,
 Ni tí v mislih vèč níkdar,
 Bog te obvar'!

Da srcé, kí je gorelo
 Le za té, življênje celo
 Níkdar vèč ne bo veselo,
 Kaj je tega têbi mar;
 Bog te obvar'!

Bog obvar' te zdaj in vedno,
 Bog obvar' te z ljub'co čedno,
 Bog mên' uro dàj posledno
 Préd, ko gresta pred oltar;
 Bog te obvar'! —

Nezakonska mati.

Kaj pa je tēbe treba biló,
 Dete ljubó, dete lepó,
 Mēni mladi deklici,
 Neporočēni materi? —

Oče so kleli, tēplí me,
 Mati nad mano jokali se;
 Moji se mēne sram'valí ŝo,
 Tují za mano kazalí so.

On, ki je sam bil ljubi moj,
 On, ki je pravi óče tvoj,
 Šel je po svetu, Bog ve kám,
 Tēbe in mēne ga je sram.

Kaj pa je tēbe treba biló,
 Dete ljubó, dete lepó!
 Al te je treba biló, al ne,
 Vender presrčno ljubim te.

Mēni nebo odprto se zdi,
 Kadar se v tvôje ozrem oči,
 Kadar prijazno nasmejaš se,
 Kar sem prestala, pozabljeno je.

On, ki ptice pod nebom živi,
 Naj tí dá srečne, vesele dni!
 Al te je treba biló, al ne,
 Vedno bom srčno ljubíla te. —

NEZAKONSKA MATI.

Wien, 1900

A. KARPELUS

Pevcu.

Kdo zna
Noč tèmno razjasnit', ki tare duha!

Kdo ve
Kregulja odgnati, ki kljuje srce
Od zóra do mraka, od mraka do dne!

Kdo uči
Izbrisat' 'z spomina nekdanje dni,
Brezup prihodnjih odvzet' spred oči,
Praznôti vbežati, ki zdanje mori!

Kako
Bit' hočeš poet, in ti pretežko
Je v prsîh nosít' al pekèl, al nebo!

Stanu
Se svôjega spomni, trpì brez míru! —

Hčere svèt.

Ljubice pod ôkno dragi
Pride marsiktero noč,
Z deklico se pogovarjat,
Dòkler se napoči zór.

To je zvedel ôče stari,
Stari ôče, síví mož,
Kregal svôjo lepo hčerko
In svaril jo je rekoč:
„Ako boš pri ôknu stala,
Kadar mimo hôdíl bo,
Ak po nôči govoríla
Ino z njím vas'vala boš,
Híšo bodem tí ogradíl,
Zídal zíd bom krog in krog,
Spustil bom okolí híše
Sultana, da lajal bo,
Stari híšni bom ukazal,
Da bo spavala s teboj.“

Hčerka je odgovoríla
Té besede mu rekoč:
„Stari ôče, ôče ljubi,
Ljubi ôče, modri mož!

Lojtro bo za zíd prinesel,
Za peseta kruha kos,
Hišna mênì davno nosi
Písma s plačano roko;
Ako hoč'te, da ne pride
Več pod ôkno ljubi moj,
Za ženíco dajte drag'mu,
Ljubi ôče, me na dom.“

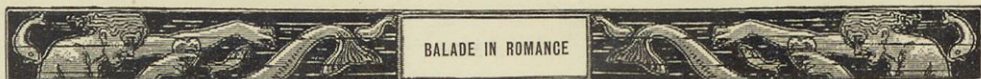
Učenec.

Klel je neki mlad učenec
Pust na pepelnično jutro,
Te besede je govoril
V jezi svôji tisto uro:

„O predpust! ti čas presneti,
Da bi več ne prišel v drugo!
Tí med materne petice
Si poslal požrešno kugo,
Si mošnjíco mí rejêno
Djal popolnoma na suho;
Stari ôce se bo praskal,
Gledala bo mati čudno,
Malo penězov poslala,
Dókaj bota mí naukov;
Vender tó bi še prenesel,
To še ní največi hudo.

O predpust! ti čas presneti,
Da bi več ne prišel v drugo!
Sem obesil zavolj têbe
Dókaj časa úk na kljuko;
Treba prečuvati bode
Več nočí s prížgano lučjo,
Dolgo sí glavó belíti,
Da popravím spet zamudo;
Vender tó bi še prenesel,
To še ní največi hudo.

O predpust! ti čas presneti,
Da bi več ne prišel v drúgo!
Si omožil dókaj deklíc,
In med njími môjo ljub'co,
Mlado deklico nezvesto,
Lepo Rêziko nemškuto,
Za katero ràd bi dal bil
Kri, življênje, svôjo dušo. —
Da si njó mí ti omožil,
Oh, to je največi hudo!“ —

Dohtar.

„Dohtar, ti jezični dohtar!
 Kaj postopaš ti za mano?
 Ne prepíram se z nobênim,
 Da bi pêljal môjo pravdo;
 Ní umrla têta môja,
 Têta môja, dèkle staro,
 Da bi, dohtar, mi opravljal
 Po nji dedino bogato;
 Sem premlada, da bi písmo
 Ženitvansko se písalo.
 Dohtar, ti jezični dohtar!
 Kaj postopaš tí za mano?“ —

„Ne zamerí, ne zameri,
 Cvet lepôte, dèkle drago!
 Nàj teko ti mírni dneví,
 Bog ti žíví têto staro;
 Je v šestnajstem, míslim, letu
 Se možíti še prekmalo;
 Da te ljubít' ní prezgodaj,
 Tvôji mi pogledí prav'jo.
 V pravadah ne želí pero tí,
 Al srce le zate vžgano
 Tí želí v ljubezni služít';
 Brez pokoja to za tabo
 Vodí mi poglede, míslí
 In noge z močjo neznano,
 Koder hodiš, cvet lepôte,
 Žlahtna roža, dèkle drago!“ —

Turjaška Rozamunda.

Hrast stoji v Turjaškem dvoru,
 Vrh vzdiguje svoj v oblake,
 V senci pri kamnitni mizi
 Zbòr sedi gospòde žlahtne,
 Ker Turjačan spet gostuje
 Rozamundine snubače.

Rozamunda, roža deklic,
 Čast dežele je domače:
 Nje pogledi, svitile strele
 Z neba jasnega poslane,
 Daleč krog junakov srcem
 Vžigajo skeleče rane.

Dókaj jo baronov snubi:
 Troje iz dežele laške,
 Troje iz dežele nemške,
 Troje 'z štajerske in kranjske,
 Ino zraven Ostrovrhar,
 Ki so bôji mu igrače.

Lep junak srcé bil vnel je
 Gospodične zlò košate,
 Ki ukaže mu, da prosi
 Od očeta jo in žlahte.

Njêmu ôce nje napravi
Imenitno gostovanje,
Rozamundo mu obljudi,
Rêce mu pripêljat' svate
V treh nedeljah, da nevesto
'Z hiše spremijo domače.

Tjè h gospôdi se približa
Pevac razglašene slave;
Prošen strune vbêre, pôje
Dela vítězov junaške
In deklet oči nebeške,
Srca od njih ôgnja vžgane.

Ko premolkne, ga popraša
Têta Rozamunde zale,
Da bi jo čez vse pohvalil,
Rêce mu besede take:

„Tí povej nam, ki obhodiš
Blížnje ino daljne kraje,
Kjé bi neki dèkle rastlo
Lepši od neveste naše?“

„Bog jo živi gospodično,
Bog ji hčere" daj enake,
Tàk cveteče, tàk sloveče,
Bog ji síne daj junake!
Pod cesarjem zdaj najlepši
Cvet Turjaška roža raste.
Sêstra bašetova v Bosni,
Solnce vse lepôte zdanje

Po vsem svetu razglašena,
Ako slave glas ne laže,
Sama bi vtegnila bití
Lepši od neveste vaše.“

Ni nevesti všeč, kar rēče,
Mal' odgovor ji dopade,
Líca spremeni rudeča,
Nejevolja jo prevzame,
Ostroviharja pogleda,
Rēče mu iz jeze nagle:

„Slišim, da so Bosnijaki
V sužnost gnali krístijane.
Rēs junakom je sramôta,
Da jih še obklada jarem.
Mēč opaši, Ostrovihar,
Hlapce zbēri in prijatle,
Bašetovo izpeljíte
Sēstro, ako kaj veljate.
Radí bodo dali Turki
Zanjo naše vām rojake.
Brez otrok moj zakon bodí,
Brez veselja leta stare,
Ako šla bom préd k poroki,
Ako préd moža objamem,
Ko pripelješ Bosnijanko
V grad Turjaški, da verjamem,
Da je take res svitlôbe
Turško solnce, kakor slave!“ —

Ženin z njo obljubljen svôje
Zbēre Ostrovihar hlapce,

Po prijatle bližnje pošlje
In si oster meč opaše,
Ročno jezdi nad Turčine,
Spolnit voljo svôje drage.
Ne globôka reka Kôlpa,
Ne vdrže ga turške straže.
Meč krvavi v môčni desni
Prèd seboj drví Bosnjake,
Bašetovi grad razdene,
Reši 'z sužnosti rojake,
Z njími bašetovo lepo
Sêstro vítez s sabo vzame,
Rastí in podobe rajske.
Vsèh lepôt bíla je solnce,
Ki so tísti čas síjale.

Bòlj ko lepa Rozamunda
Lepši Lejla mu dopade,
V grad Turjaški je ne pelje,
Na svoj grad domu jo vzame.
Cvet junakov Ostrovihar
Ji srce nedolžno gane.
Vero zapustí Mahoma,
Turške šêge in navade.
Ko bíla se naučila
Vsèh resníc je vere prave,
Jo je krstil, pôtlej njíju
Je poročíl grajski pater.

Rozamunda grede v klošter,
Čast Ljubljanskih nun postane.

Judovsko deklè.

Stoji Moravski trg Lescè,
Več lepih deklic v njem cvetè,
Med njimi judovsko deklè.

Kristjane v cerkev hodijo,
Po trgu se sprehajajo,
Po ljubih se ozirajo.

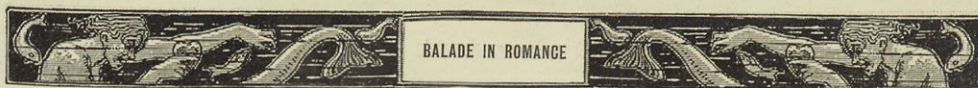
Rodu Abrahamov'ga hči
Pa dan na dan domà sedi,
Le malokdaj gre mèd ljudi.

Prišel je spet sabotni dan,
Ki ne spoštuje ga kristjan,
Od vernih judov praznovan.

Ker tempelj njih daleč stoji,
Zapoldan spet domà sedi,
Popoldan tako govori:

„Od seje mèni slabo je,
Pustite, ljubi ôce, me,
Da v divnjak grèm sprehajat se.

Tam lepe rožice cveto,
Vesele ptičice pojo,
Se plašne srnice paso.“

Ko v grajski divnjak je prišla
Judovska lepa deklica,
Mladenča najde krščen'ga.

Za bele jo roké prijel,
Na srce stisnil, jo objel,
Je govoriti tak začel:

„Da ljubit' moram vse ljudi,
Tak vera môja me uči,
Al ljubiš me, judóvska hči?“

Odtegne bele mu roké,
V oči ji stopijo solzé,
Odrêče mu besede te:

„Ak ravno mène ljubit' smeš,
Jaz dôbro vem, ti dôbro veš,
Da v zakon vzeti me ne smeš.“

In šlà je žalostna domu,
Tožila milemu Bogu,
Da ni nje vere, nje rodu.

Al večkrat je nazaj prišla;
Nje vera trden jez je bilà,
Ljubezni nje ni vstavila.

Zdravilo ljubezni.

Je ljubemu ljub'ca, lepôte cvet,
Umrla stara le osemnajst let.

Mladič obljubi ostati ji zvest,
Se noč in dan jokal je mescev šest.

Se milo je jokal, je milo zdih'val,
Grob njeni je vsak dan obiskoval.

Ga mati tolaži, tako govori:
„Jaz imam tri brate, ti ujec tri.

Brat prvi kupec je, on kupe zlata,
Na mero ta ujec tvoj ima srebra.

Od mesta do mesta se vozi vesel
Po svetu, on rad s seboj te bo vzal.

Podaj se k njemu, pregledaj svet,
Po svetu boš dokaj videl deklet.

Bòlj umne, bogate, bòlj lepé
Boš videl, pozabil podobo nje.

Al ak ne znebiš se srčnih ran,
Nazaj spet pridi čez let' in dan;

Mi v kloštru prebiva drugi bràt,
Tvoj drugi je ujec učen opàt.

Opàt in menihi, modri možje,
Gotovo ti bodo ozdrav'li srce.

Samôta, pòst, učenost, brevír,
Nazaj ti spet dalí bodo mir;

Al ak ne znebiš se srčnih ran,
Nazaj spet pridi čez let' in dan.

Moj tretji brat vòjsken je poglavar,
Spet pridi nazaj, ne obupaj níkar.

Do srca velíko íma oblast
Vojščakov ljubica, presvítla čast.

Préd, ko da pretèče let' in dan,
Na vòjski se znebil boš srčnih ran.“

Se dolg' ugovarjal, branil je,
Ni vbranil se pròšnjam matere.

Prijazno kupèc mu rôko poda,
Ne zdí se mu škoda zlata ne srebra.

Od mesta do mesta s seboj ga je vzél,
Ga pròsil in sílil, da bíl bí vesel.

Okoli mu daleč pokazal je svet,
Povsòd je dôsti videl deklet.

Bogate je videl, umne, lepé;
Pozabil ní vènder ljub'ce bledé.

In kadar pretèče let' in dan,
Spet k materi pride bòlj bolan.

Ko préd, vsak dan obiskuje grob nje,
Tam mílo zdíhuje in toči solze.

Poda se v klošter, kjer materin bràt
Je, ujec njegov, učen opàt.

Opàt in menihi, modri možje,
Nobêden srcá ozdravit' ne ve.

Se posti, uči se in moli brevîr,
Nazaj se ne vrne v srcé mu mîr.

In kadar pretêče let' in dan,
Spet k materi pride bòlj bolan.

Vsak dan obiskuje, ko préd, grob nje
In mîlo zdihuje in toči solze.

„Se k tretjemu ujcu podaj, moj sin,
Da srčnih znebiš se bolečin!“

Na vòjsko je šel, se srčno boj'val,
Časti ni, mîr je tamkaj iskal.

In préd ko pretêče let' in dan,
Do matere pride list poslan.

List črno je zapečaten bìl, —
„O matí, tvoj sín je mîr dobìl!“ —

Lenora.

(Iz nemškega.)

Lenora, ko se zazori,
Iz strašnih sanj se splaši:
„Zvest nis' al živ več, Vilhelm ti!
Od kod tak dolg' odlaši?“
Je kralja Miroslava ròj
Pred Prag' ji vnesel bil ga v bòj,
Al zdrav je, kar se ločil,
Ni pisal, ne poročil.

Se kralj in cesarica stà
Že vender omečila,
Prepira trudna dolzèga
Med sabo se vmirila;
In trum se šum in vriš in vrisk,
Se turški boben slíš' in pisk,
Iz bòja vòjska cela
Domu hiti vesela.

Povsòd, kjer le neso noge,
Po vsaki stezi, poti,
Mladí, starí iz hiš hite
Ukanju trum naproti.
Boga sín, matí hvalíta,
Nevesta sprímlja ljubega;
Nihčè Lenore same
Ne kliče, ne objame.

Lenora gôr' in dôli vsè
Je vrste oprášala,
Al zanj ne ve nobèn, kar je
Jih vôjska dam poslala.
Armada komaj je odšlà,
Lenora vrže se na tlà,
Lase si črne ruje,
Se grôzno togotuje.

K nji mati skrbna prileti:
„Bog vsmilí se!“ zdihuje,
„O kaj ti je, o ljuba hči?“ —
Jo srčno objemuje.
„O mati, mati, preč je, preč!
Za celí svet ne maram več!
Ni milostí pri Bogi,
Gorje sirotí vbogi!“ —

„Usmiljen' Bog, pomagaj ti!
Hči, očenáš molive!
Vse dôbro je, kar Bog stori,
Da vsmilí se, prosive.“
„O mati, mati, laž je to!
Bog storil mêní je hudo!
Kogá sem primolíla?
Zdaj môlít' več ní síla!“ —

„Ve, kdor Očeta práv pozna,
Da ràd otrok se vsmilí;
Bo vgasnila britkost srca
Pri svetem obhajíli.“ —

„Za to, kar v mênì zdaj gori,
Gasila, obhajila ni!
Al obhajilo skliče
Iz grôbov vèn mrliče?“ —

„Na Ogrskem, pomisli hči,
Nezvest' tvoj morebiti
Da pravo vero zdaj tají,
Se drugi prikupiti.
Iz mislí spusti ga, zato
Nikoli srečen on ne bo,
Bo kriva pèkla tega,
Ko vmiral bo, prisega!“ —

„O mati, mati, preč je, preč!
Zgubljàna sem, zgubljàna!
O smrt, o smrt, ne čakaj vèč;
Da sem bíla rojàna!
Ugasní luč mí vekomàj,
Me grôba noč in strah obdàj!
Ni mílosti pri Bogi,
Gorje sírotí vbogi!“ —

„Pomagaj Bog! otrôka ti
Ubozega ne sodí!
Ne ve, kaj jèzik govori,
Nje grehom míli bodí! —
Slovo sveta brítкости dàj
In spomní se na sveti ràj,
Kjer duša Bogu zvesta
Bo Jezusa nevesta.“ —

„O mati, káj je sveti raj,
Kaj je pekël, o mati!
Le z njim, le z njim je sveti raj,
Pekël brez njêga, mati!
Ugasni luč mí vekomàj,
Me grôba noč in strah obdàj!
Brez njêga sreče zame
Ni tu, ne unstran jame!“

Obup tako po nji buči,
Kri vnema in možgane,
Na bôžje sklêpe togoti
Predrzo se neznane:
Si rani prsi in roke,
Da solnce zajde za gore,
Da skoz nebeška vrata
Zvezd truma pride zlata.

Po vasi gôri pòk, pok, pòk
Je od podkvá bobnelo,
Zrožljâl je s kônja mož visòk
Na klop pred hišo belo.
Poslušaj, iz nadvratnih lin
Zvonček zapôje: cin, cin, cin;
Lenora dôbro v hiši
Le-té besede slíši:

„Alo, alo, le brž odpri!
Lenora, spiš al čuješ?
Al zvesta si, ti ljub'ca, mi,
Se smejaš al zdíhuješ?“

„O, Vilhelm, tí? od kod zdaj te
Tak pôzno kònj prinesel je?
Sem čula, sem jokala,
Brítkestí káj prestala!“ —

„O polnoči sedlamo mí,
Sem vstal na češkem sveti,
Sem pôzno vstál, in blizu ní,
Te hočem s sabo vzeti.“ —
„Brž k mêní v hišo, Vilhelm moj!
Zlo brije zunaj mráz nocoj,
Bom, ljubi, te objela,
Na srcu te ogrela.“ —

„Naj, ljub'ca, zunaj brije mráz,
Da hôtel bòlj bí brití!
Moj kònj cepta, poteka čas,
Ne smem se dâlj mudítí.
Podpaši, vrzi ročnoma
Na vranca zad se, ljubica!
Z nevesto danes spati,
Sto moram mílj dírjati.“

„Kako me nesel boš nocoj
Sto mílj do domačije?
Poslušaj, ljubi Vilhelm moj,
Enajst že ura bije.“ —
„Pot gladko, luno lej svetlò!
Mrlíč' in mí'ko blisk let'mò,
Domu še danes zvesto
Prinesel bom nevesto.“

„Kje je tvoj dom, kje post'ljica?
Kakovo je oboje?“
„O daleč sta in majhena,
Šest dilj in diljic dvoje.“
„Bo prôstor zame?“ — „Ljub'ca, bó;
Podpaši, vrzi se srčno;
Že post'ljica postlana,
Je svatovščina zbrana.“ —

Lenora brž planila je,
Na kônja je zletela,
S prebelimi rokami se
Preljub'ga poprijela;
In udri, udri, klòp, klop, klòp
Se urno spústita v kolòp,
Da sape ji zmanjkuje,
In pôdkev iskre kuje.

Na levi, desni strani glej,
Kak sprèd oči leteli
So logi, travniki naprej,
Mostovi kak gromeli! —
„Te strah ni? — Luno lej svetlò!
Mrliči jezd'jo jadrno!
Jih strah je tēbe tudi?“
„Me ni, mrtvih ne budí!“

Kaj tam grče, kaj tam zvone?
Kaj vrane frfetajo? —
Mrliča d'jati v gròb velé
In bilje godrnjajo.

Lej, bliža se pogrebcev tròp,
O, čuden vidí se pokòp!
Glasoví so enaki
Žal'vanju pubčev v mlaki.

„Po polnoči pokòp naj bo
In petje, žalovanje;
Nevesto peljem zdaj s sabó,
Z menoj na ženit'vanje!
Zakroži, mežnar, pesem ti,
Roke brž nama pòp povíj,
Da zakon naju zveže,
Potèm se z mano vleže!“

Zdaj vtihne vsè. — Pogrebcev ní, —
Pokoren tí besedi
Klop, klòp trdó za njím leti
Cel tròp po kônja sledí;
In udri, udri, klòp, klop, klòp
Naprej leteli so v kolòp,
Da sape jí zmanjkuje,
In pòdkev iskre kuje.

Na levi, desní kàk leti
Grmovje, graja, cesta!
Kako lete jí sprèd oči
Vasi, trgoví, mesta! —
„Te strah ní? — Luno lej svetlò!
Mrličí jezd'jo jadrno;
Te strah ní mrtvíh tudi?“
„Me ní, — mrtvíh ne budí!“

Pogledaj na visélnice!
Plesát' okrog koleša
Temnò pri luni vidi se
Trop jasen brez telesa.
„Aló, pošastí, z mano zdáj,
Mí plésat ženitvanski ráj,
Nevesto ko objamem
In s sabo v post'ljo vzamem.“

Pošastí grde vèš, veš, vèš
Za njíma so jo vnele,
Ko oster piš skoz zrelo rèž,
Tako so te vršele.
In udri, udri, klòp, klop, klòp
Naprej leteli so v kolòp,
Da sape jí zmanjkuje,
In pôdkev ískre kuje.

Kar je pod luno, oh kako,
Kako je vse bežalo!
Nad njíma z zvezdami nebo,
Kako je to dirjalo! —
„Te strah ní? — Luno lej svetlò!
Mrličí jezd'jo jadrno;
Ní strah te mrtvíh tudí?“
„Gorjé! mrtvíh ne budí!“ —

„Petelín pôje se mí zdí,
Poteka čas mí tukaj. —
V nos jutra sapa me skelí,
Brž, vranec, se zasukaj! —

Končala pot, končala sva,
Odgrinja se ti post'ljica,
Ko blisk lete duhovi,
T'le môji so domovi!“ —

In nàd železna vrata ti
Jo skokoma drvijo;
Švrk! s tãnko šibo jih vsmodi,
Zapahi odletijo,
In strašno duri zakrče,
Po črnih grôbih v skók lete,
Čez kamne peketajo,
Od lune ti migljajo.

Al preden mignil bi z očmi,
O čudesa neznane!
Lej, s konjika se plašč zdrobi
Ko capice sežgane.
Ni ga lasu na glavi več,
Z lasmi mu pade koža prèč,
Lej, smrt je z uro stala,
Kosó v rokàh držala.

Razbija vranec, spenja se,
Plamén od njêga šine,
In pod Lenoro vbogo vse,
Vse vdère se in zgine.
In jok in stok je nad zemljo,
In jok in stok je bil pod njo,
Lenora tam v trepeti
Jenj'vala je živetí.

Pod blede luno se nad njo
Duhovi so sklenili,
Plesali krog in krog, brítkó
To pesem zatulili:
„Trpi, če poka ti srce!
Prah z Bogom kregat' se ne sme!
Odšla si trupla síli,
Bog duše se usmíli!“ —

Povôdnji mož.

Od nekđaj lepé so Ljubljanke slovele,
Al lepše od Urs'ke biló ni nobène,
Nobène očem biló bòlj zaželjène
Ob času nje cvetja dekleta ne žène. —
Ko najbolj iz zvezd je danica svetlà,
Najlepši iz deklic je Urs'ka bilà.

Mnog'tere device, mnog'tere ženice
Oko je na skrivnem solze prelivalo,
Ker Urs'ki srce se je ljubega vdalo;
Al ljubih biló je nji vedno premalo.
Kar slišala môških okrog je slovet',
Skušala jih v mreže razpete je vjet'.

Je znala obljubit', je znala odrèči,
In biti priljudna, in biti prevzetna,
Mladenče unemat', bit' staršim prijetna;
Modrij in zvijač je bilà vseh umetna;
Možake je dolgo vodila za nos,
Ga stakne na zadnje, ki bil ji je kos.

Na starem so trgu pod lipo zelèno
Trobente in gosli in cimbale pele,
Plesale lepôte 'z Ljubljane so cele
V nedeljo popoldan z mladenči vesele;
Bilà je kraljica njih Urs'ka brhkà,
Plesati ni dolgo nje volja bilà.

Jih dókaj jo prosí, al vsak' mu odrêce,
Prešerna se brani in ples odlašuje,
Si vedno izgóvore nôve 'zmišljuje;
Že solnce zahaja, se mrak približuje,
Že sedem odbíla je ura in čez,
Ko jela ravnàt' se je Urš'ka na ples.

Al ker se ozira, plesavca sí 'zbíra,
Zagleda pri mizi rumèni junaka;
Enac' ga pod solncem mu ní korenjaka,
Želi sí plesáti z njím deklica vsaka; —
Omrežit' ga Uršika lepa želi,
Zaljubljeno v njêga obrača oči.

To videt' mladenič se Urš'ki približa:
„Al hòt'la bi z mano plesáti?“ jí pravi;
„Kjer Donava bístri pridruží se Savi,
Od tvôje lepôte zaslišal sem daví,
Že, Uršika zala, pred tabo sem zdáj,
Že, Uršika zala, pripravljén na ràj!“

To rêce in se jí globòko priklóní,
Sladko mu nasmeja se Uršika zala:
„Nobène stopinj'ce še nisem plesala,
Da čakala têbe sem, res je, ní šala;
Zatorej le hitro mí rôko podáj,
Lej, solnce zahaja, jenjuje že ràj!“ —

Podal jí mladenič prelepí je rôko,
In urno ta dva sta po podu zletela,
Ko da bi lahké perotnice imela,
Bílà bi brez trupla okrog se vrtela,
Ne vidí se, kdaj da pod nôga udar',
Plesala sta, ko bí ju nôsil víhar.

To videti drugi so vsi ostrmeli,
Od čudeža godcem roké so zastale;
Ker niso trobente glasova več dale,
Mladenča nogé so trdó zacep'tale:
„Ne maram“, zavpíje, „za gosli, za bas,
Strun drugih, ko plešem, zapôje naj glas!“

So brž pridrvili se črni oblaki,
Zasliši na nebu se strašno gromenje,
Zasliši vetrov se sovražno vršenje,
Zasliši potokov derečih šumenje,
Prič'jočim po kôncu so vstali lasje,
Oh, Uršika zala, zdaj tēbi gorje!

„Ne boj se, ti Urš'ka, le hitro mi stopi,
Ne boj se“, jí rêče, „ne boj se gromenja,
Ne boj se potokov ti môjih šumenja,
Ne boj se vetrov mi prijaznih vršenja;
Le urno, le urno obrni peté,
Le urno, le urno, ker pôzno je že!“

„Ah, majhno postojva, preljubi plesavec,
Da jaz se oddahnem, da nôga počije.“
„Ni blizu, ni blizu do bele Turčije,
Kjer v Donavo Sava se bistra izlije;
Valovi šumeči te, Urš'ka, želé,
Le urno, le urno obrni peté!“ —

To rêče, hitreje sta se zasukala,
In dalje in dalje od pôda spustila,
Na bregu Ljublján'ce se trikrat zavila,
Plesaje v valove šumeče planila.
Vrtinec so vid'li čolnarji derèč,
Al Uršike videl nobēden ni več. —

Prekòp.

Bil nekđaj je mlad pevec, ne bôgat al slovèč,
Je zložil dókaj pesem, od ljubice najvèč,
Od ljubice Sevère, prevzetne deklíce,
Ki niso je omeč'le njegove pesmi vse.

Pomlad se je zbudila, se veseli je svet;
Al têbe, pevec, vabi 'z ozidja vèn nje cvet?
Kaj čutar'co čez pleča iz mesta vèn hitiš?
Al ne pîješ studèncev, se mrzlice bojiš?

V kogá si ták zamišljen? kaj gledaš tak plašnò?
Od nje al od pomladi 'zmišljuješ pesmico?
Nobèn ni člòvek zvedel, kaj mislil je tačas,
So usta omolčala, oblédel je obráz.

Ko najdejo ga, prazna čutarčica leži,
Od srca spet do srca mu več ne roji kri. —
Kdo mu je kriv bil smrti, se prašajo ljudje;
Nobèden ni bil zraven, sam Bog nebeški ve.

K pogrebu vkup derèjo ljudje od vsèh strani,
Sevère, njega ljub'ce, med njimi videt' ni.
Skrivàj po pevcu joka znabiti se domà; —
O, komaj je verjeti, da je tak vsmiljena!

Kaj mašnik z mizerêrom, kaj danes z libero
In z drugo pri pokopu hiti molitvijo?
Poroka nanjga čaka, zato tako hiti;
Prelepa gospodična Sevêra se moži.

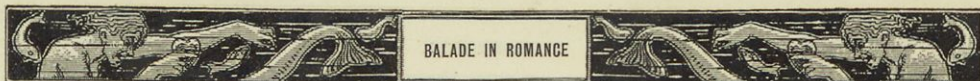
Zvečer jo je poročil, do polnoči svat'val,
O polnoči vesel je 'z vesele družbe vstal.
Ko pride tje do grôbov, kjer s'cêr kraljuje mir,
Zasliši med mrličî gospod glasèn prepír.

Pred njim odpro se vrata, ven pevec prihiti:
„Zakaj v prst posvečêno ste me zagrêbli ví?
Ker sem se sam bil vsmrtil, je zdaj prepír zato,
Al rabeljnom zapadlo, biričem ní telo?”

Ne ljub'ci bit' na poti, sem v strupu smrt si píl,
Zakaj bi jaz nadležen mrličem v zêmlji gníl?“
Odkópan pevec lêžal je zjutraj vrh zemljê,
Pokôpat k tolovajem biričem ga dadé.

Neiztrohnjêno srce.

Grob kopljejo, da zadnji mrlič bo vanjga d'jan;
Obraz bled'gà mladenča prikaže se na dan.
Kopači ostrmijo, da 'z ust njih sape ni,
Manj vstrašeni pogrebcí vanj vpirajo oči.

Da je lepó, bi sodil, visóko čêlo, vsak,
Ak bil bi nekakóvi zapustil ga oblak;
Bilé lepé bi usta, lep bil obraz bi bled,
Ak bil bi nekakóvi prôč nejevolje sled.

Dalj čas ni trupla gledat', dih prvi ga zdrobi;
Srce samo zavzetim ostane pred očmi.
Še bije, še čutiti je ravno tak gorkó,
Ko da biló bi v prsih še zdravo in živó.

Vsi prašajo, kdo zadnji v to jamo d'jan je bil,
Gotovo bil svetnik je, ker ni ves v grobu zgnil.
Stal tam je kamen, kter'ga nihčè pred číslal ni,
Híte mu mah otrebit', napis tak govori,

Da Dobrosláv je pevec bil tjekaj pokopan,
Ki pel v tak mílih glasih je od ljubezni ran,
Pel v tak slovečih pesmah čast lepe deklíce,
Prevzetne gospodične, nemíle ljubíce.

Al ko si je 'zvolila mladenča družega,
Iz prs nobèna njemu ni pesem več prišla.
Pri Bogu ni tolažbe iskal, ne pri ljudeh,
Oči kalil mu jok ni, razjasnil lic ne smeh.

V nemár naprej je živel, manj svet ko razuzdan,
Umrl je nespovedan in ne v svet' olje d'jan.
Vsi pravijo, da njemu svetost ne brani gnit',
Vsi pravijo, njegovo srce ne more bit'.

„To pevčevo srce je“, star mož tam govori,
„Ak bi biló svetnika, bi mir mu dala kri;
Svetost ne, pesmi večne mu branijo trohnet',
Ki jih zaprte v prsih je nôsil dôkaj let.

Mi mu srce odprimo, pod nebom naj leži,
Da dan današnji prêjde, da prva noč miní,
Da vstane drugo solnce, pripelje belí dan;
Spet zajtro ga poglejmo, ko mine zór hladan.

Hladíjo naj ga sap'ce, naj rôsa pade nanj,
Naj solnce, luna, zvezde, kar so mu pevskih sanj
Pred vdihnile v življênji, prejmêjo spet 'z njega;
Ak bo ta čas splahnelo, spet zagrebímo ga.“

Razplátíli srce so, ležalo noč in dan
Je tam pod jasním nebom; ko mine zór hladan,
Ko vstane drugo solnce, srce tako skopni,
Ko belí sneg spomladí, da kàj zagrêbsti ní.

Ríbič.

Mlad ríbič cele noči vesla,
Visôko na nebu zvezda miglja,
Nevarna mu kaže pota morja.

Več let mu žarki zvezde lepé
Ljubezen síjejo v mlado srcé,
Mu v prséh budíjo čiste željé.

Ak kàkšen vihar od daleč preti,
Ak kàkšen se môrski sòm privalí,
Ak kako mu brèzno nasproti reži,

Na zvezdo gled'joč vhití, je otet;
Mlad ríbič od čistega ôgnja vnet
Po morju je varno veslal več let.

Enkràt se valoví morja razdele,
Prikažejo 'z njih se dekleta lepé,
Do pasa môrske dekleta nagé.

Se kopljejo, smejajo, tak pojo:
„O srečen ríbič, srcé zvestó!
Kak dolgo še misliš tí gledati v njo?

Povej nam, ríbič, povej zares,
Al čakaš, da pade zvezda z nebes,
Al, da bi k nji zlêtel, čakaš peres?

Biló bi drugemu čakati' dolg čas,
Biló bi drugemu čakati mraz,
Bi drugi se ne ogíbal nas.

Nocoj bi drugi odprl oči,
Bi videl, kak blízu strelca stoji
Lepôta, ki zanjo srce ti gori." —

O, res je, da bi tako ne biló!
Vse res, kar dekleta môrska pojo;
Obup mu zalíva srcé zvestó.

Fant s celo močjo se v vêslo vprè,
Ni mar skalovjá mu, viharjev ne,
Nič več se na zvezdo ne ozre.

Naprej brez míru svoj čoln drvi;
Al tak za pevkami ríbič hiti,
Kdo ve, al sam pred seboj beží?

'Zgubljen je, vtopljen je, se bojím;
Kdor ljubi brez upa, ga svarim,
Nikar naj ne veslá za njím! —

Ženska zvestôba.

Bil godec je mlad, in lep, in vesel,
Lepó je godel, sladkó je pel.

Biló ni godu, svatovšč'ne, semnjà,
Da tje ne bíli bi vabilí ga.

Poslušajo radí ga vsí ljudje,
Ga gledajo rade dekleta mlade;

Posebno pa Mic'ka, županova hči,
Pogosto vanjga obrača očí.

Od čistega godec je ôgnja vnet
Za Mic'ko bogato, rožo deklet.

Zastonj več drugih postopa za njo,
Le njêmu prijazno se smeja oko.

In kar mu obetajo očesa nje,
Potrdíjo kmalu besede sladké.

Nje ôče s'cer stavi ljubezni se v bran,
Al ôče bo sprošen, al pa — goljufan.

Obljubi Mic'ka godčeva bit',
Al samka ostati, se ne možit'.

Prišel je v grad mlad, lep kancelir,
Sto zlatih je služil dvakrat štir'.

Lohkà bi s temi, in kar bo dobil
Še zraven, ženico, otrôke redil. —

Od kônca mesto hod' obisk'vât',
Povabi ga deklice ôce al brât.

Vklon materin, gospodične oko
Ponujata v zakon mu njeno roko.

Al v kratkem času se zgodi,
Da cele mesce ga v mestu ni.

Novica pravi se na glas,
Da hodí k županu pogosto v vas.

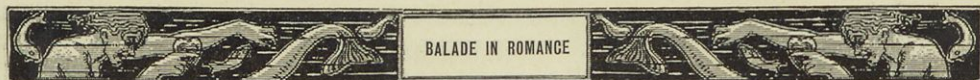
S'cer ôce župàn so mož neslan,
Kaj dela tam kancelir vsak dan?

Priljudna in lepa je njêga hči,
Al ôna zvestó za godca gori.

Bil Vél'ki Šmaren prišel je spet,
Prišel god Micike, rože deklet.

Bil čas se je Mic'ki prikupit',
Zagodnico čas jí je bil naredit'.

Pod ôknom godejo godci trijé,
Med njimi tam gode ljubi nje.

Pod ôknom godejo ure tri,
Al Micike lepe k ôknu ni.

Nje godec strune pritiska hudó,
Od Micike jèmlje nekdo slovó.

Na goslih počila struna je,
To, godec, ní dôbro znamenje.

Zarotil se godec, se je zaklel,
Da strune druge ne bo napel.

Na Mali Šmaren pre'blečena
Gospá je Micika v cerkev prišla.

„O godec, kak dolgo boš še žaloval,
Kak dolgo se pred ljudmi sramoval?”

Pomisli, da v jopici deklica
Gospá bi rada vsaka bilà.

Zakaj si bogate lotil se?
Snubačev imá na 'zbiranje.“

Tako ga prijatli tolažijo,
Doklèr mu obraz razjasnijo.

Po struni ga le boli srce,
Da več je na goslí napetí ne sme.

Kdor urne roké, sol v glavi imá,
Si v vsaki nesreči pomagat' zna.

Spet gosli je godec v roke vzel,
Na tri je strune gosti začel.

Pretêklo bíló let dvoje še ni,
Je boljši godel na strune tri,

Ko znal je pred gosti na vse štír',
In več je zaslužil kot mladi kanclír.

Bíló ni godu, svatovšč'ne, semnjà,
Da tje ne bílí bi vabíli ga.

V pondeljek jutro z vesel'ga godu
Šel dôbre je volje godec domu.

Na pragu deklica lepa stoji,
In sôlza za sôlzo jí kaplje 'z oči.

„O deklica! rôsna rožica!
Kogá te tak žalí, božica?“

„Oh, v hiši moj ôce leži bolan,
In nimam mu datí, kot sok neslan.“

Bíl godec je mêhkega srcá,
Mošnjíco polno deklíci dá.

Za dar svoj on je nepôkoj prejel,
Za vbogo deklíco se je vnel.

In dolgo ni zastonj zdíhoval,
Je kmalu objemal jo in kušoval.

Obljubi mu vedno zvesta bit',
In on se pred pustom z njo poročít'.

Ta čas je končal bíl vòjsko mir,
Spuščen na odlòg je bíl mušketír.

Pred dvema letoma bíl je vjet,
Po síli v soldate bíl je vzet.

Jokale so mílo njene oči,
Ki zdàj jí srcé za godca gori.

V nedeljo spet bíl je pod lípo ples.
„Kaj vídiš tam, godec, alí je res,

Da stara ljubezen ne zarjavi,
Devetkrat se vrne, ponoví?

Zakaj se tak jezno obrača t' oko?
Kaj strune prítiskaš tak hudó?“

Plesala sta ravno memo njegà,
Na goslih je struna počíla.

Zarotíl se je, se je zaklel,
Da níkdar več druge ne bo napel.

„Neumnost in ubožnost sta sestré,
Bilà ni deklica taka za te.

Le gosti spet skusi in bodí vesel,
Da nîsi v zakona se mreže vjel.“

Tako ga prijatli tolažijo,
Doklèr mu obraz razjasnijo.

Po struni ga le bolí srce,
Da več je na goslí napetí ne sme.

Po struni se dolgo ni kesal,
Na dve je spet kmalu gosti znal.

Biló ni godu, svatóvšč'ne semnjà,
Da tje ne bilí bi vabilí ga.

In bil je spet v gradu god gospe,
Tam slišat' sloveč'ga godca žele.

In v gradu je lepa hišna bilà,
Priljudna, al zvita ptičica.

Bilà še ni stara dvajset let,
Al vender je dôbro poznala svet.

Iz ust gospodičen svôjih zna,
Kak treba se trudít' je za moža.

Zvestôba je brati v godca očeh,
Ki ni je nášel pri ljubicah dveh.

Kak streže mu, kak prilizuje se!
„O godec, nastavlja ti liman'ce.“

In predno se vnamejo zvezde noči,
Že godec za lepo hišno gori.

Njo, koder on hodi, išče oko,
Vse pesmi njegove nje hvalo pojo.

Tud' ôna obljubi le zanjga goret',
In godec presrečni obljubi jo vzet'.

Bilé so v gradu velike gostí,
Bilà omožila je mlajši se hči.

Prišel je bil v grad marsikteri svàt,
Iz mesta prišel je nevestin bràt.

Šampanjca so pili, veseli bíli,
Odbila je ura polnoči.

Bil godec zagodel je kotiljon,
Vsi prašajo, kjé je mladi baron?

Vsi prašajo, kaj se mu zgodílo je,
Ker ni ga, da bi on vòdíl vrstè.

In gre ga ískat, klicat strežaj,
In drugi za njim, ker ni ga nazaj.

In pravíli so si tam na uho,
Kje da so ga nášli in kako.

Ko godec skrivnost pogóvora zve,
Mu líca rudeča oblede.

Po strunah lok gôri in dôli drví,
Da zadnjíh strun êna odleti.

Zarotíl se je, se je zaklel,
Da druge ne bode strune napel.

Trí leta so pròč, zdravník je čas,
Razjasníl se spet je godca obraz;

On ko Paganín je navadíl se,
Da godel na êno struno je.

Na êno je struno godel vesel,
In zraven od svôjih ljubíc je pel.

In pel je tako od žen in deklet,
Da nič nobêni ne sme se verjet'.

Zaljubíl se ní v nobêno vèč,
Dal êno jíh hvalo je godec slovèč:

Da ône samê nam ur'jo roké,
Da ône samé nam glavo vedré.

Orglar.

Popusti posvètno rabo
Orglarček in grè v puščavo,
Tam prepevat bôžjo slavo,
Svôje citre vzame s sabo.

Pesmi svôje med stoglasne
V gozdu zлива ptičev kóre
Od prihoda zlate zóre,
Dòkler solnca luč ne vgasne.

Al vesèlje v srcu vtoni
Sčasom mu za petje slavcev
In vseh gôzda prebivavcev,
Ker vsak svôjo vedno goni.

On ob drugi si pomladi
Zbère ptiče mladokljune,
Jim prebira svôje strune
In jih raznih pesem vadi.

Kosa, trdokljunsko dete,
Od preljub'ga Avgušтина,
Vel'koglavega kalina
Nauči pet' pesmi svete.

Zmerom svôjo goni slavček,
Zmerom od ljubezni bije
Srcu sladke melodije,
Toži ga Bogú puščavček:

„Lej, kalin, debeloglavec,
Trdokljunast kos je svôje
Pesmi pustil, lepši pôje,
Podučit' ne dá se slavec!“

Al Bog slavca ni posvaril,
Le posvaril je puščavca:
„Pusti peti môj'ga slavca,
Kakor sem mu grlo vstvaril.

Pel je v sužnosti železni
Jeremij žalost globôko;
Pesem svôjo je visôko
Salomon pel od ljubezni.

Komur pevski duh sem vdíhnil,
Z njim sem dal mu pesmi svôje;
Drugih ne, le té naj pôje,
Dòkler da bo v grobu vtíhnil.“ —

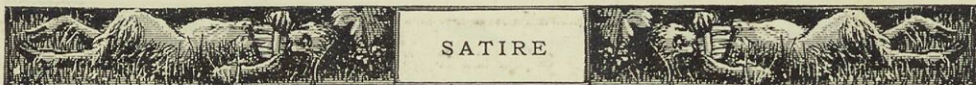

Zvezdogledom.

Vsi pòjte rakom žvižgat,
Lažnivi pratikarji,
Lažnivi zvezdogledi,
Vremena vi preroki!
Vi modrijani, hoč'te
V nebeških zvezdah brati:
Al solnce bo dobrotno
Nam dalo srečno leto,
Al bo neba togôta
Vetrov nam šum zbudila,
Razsula v polje točo,
Vtopila čoln na morji,
Sad umorila trte.
Lažnivi zvezdogledi,
Vsi pòjte rakom žvižgat!

Dve sami zvezdi gledal,
Oči sem svôje ljube,
Dve svetli zvezdi gledal,
Sem v njih neumni slepec
Vesele bral si dneve,
In solnčno brez oblakov
Sem bral ljubezni srečo.

Solzé so mènesi zrastle,
In kès in srd sta zrastla,
Sramôta ino môj'ga
Míru je smrt mi zrastla.
Dve sami ste zmotíli,
Dve sami zapeljali
Mi zvezdí umno glavo;
In cel'ga néba hoč'te
Vi zvezde 'zmodrovati! —

Lažnivi pratikarji,
Lažnivi zvezdogledi,
Vremena vsi preroki,
Le pòjte rakom žvižgat! —

V spomin Matija Čópa.

(Mera po zgólih udarjih.)

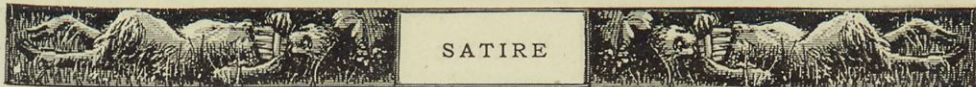
Tájati léd naš šè le začnè se, pomlád je drugód že;
V dragi slovenski vkrotèn ni domovíni vihar.
Stešemo svoj si čolnič nov, z Bogom 'zroč'mò ga valovom;
Ni se navadíl popréd brèznov se, skal ogíbat'.
Zvezde, ki reš'jo, bílé so neznane, ki čoln pogubíjo;
Lelj bíl naš je krmár, drugi je bíl Palínúr.
Tí nam otél si čolnič, sí mu z jadrami krmo popravíl,
Tí mu pokazal sí pot pravo v dežélo duhóv.
Skrita nobèna bíla ní zvezd tí nebá poezije,
Slednji je bíl tí domáč jèzik omíkan, učèn.
Stari Rimlján kar, svetá je gospod, kar Grecija modra,
Z Lahí Francoz, Španijól, Nemeč in Albíjonèc,
Čèh in Poljak, kar Rus in Ilír, kar rod naš slovenski
Slavníh izmislíl si bíl časa do tvój'ga pisanj,
Polno sí znanost imel njih, Čóp, velíkan učenosti!
Tí si zaklade duhá Krèzove bíl sí nabral.

Nisi zaklepal domà ti žlahtnega blagodarova,
Sèbi zročèno mladost, druge sí z njim bogatíl.
Komaj zastavil, rojak, sí pero, préd praznovajoče
V 'zgubo velíko rodu, krivega dókaj zamud,
V Save dereče valov vrtínčinah smrt te zasači,
Glas ti zaprè besedi, 'z rok ti potegne pero.
Zèmlja, nemíli čuvaj, nam zaklád tvoj varuje skopa;
Grobu na tvôjem oči materi Slavi rosé.
Niso suhé nam priyatlom oči, ko se spomnimo têbe
Ino predragíh s teboj tvôje ljubezni darov.
Seme, kí ti zasejal sí ga, že gre v klasje veselo,
Nam ín za namí dokàj vnukom obeta sadu.
Nàj se učenost ín íme, čast tvôja, rojak, ne pozabi,
Dòkler têbi dragó v Kranju slovenstvo žíví! —

Nova pisarija.

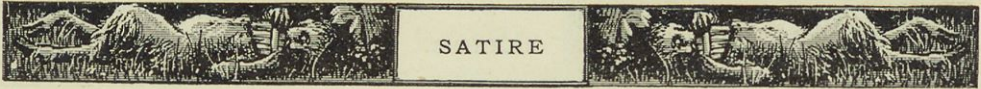
Učenec.

„Da zdaj, — ko že na Kranjskem vsak pisari,
Že bukve vsak šušmar daje med ljúdi,
Ta v prozi, uni v vèrzih se slepari, —
Jaz tudi v tròp, — ki se poti in trudi,
Ledíno ôrje naše poezije, —
Se vriniti želim, se mi ne čudi.
Priatelj! uči mène pisarije:
Kakó in káj ušech se Kranjcem pôje,
Odkri mi proze naše lepotije!“

Pisar.

„Ak so pisar postati želje tvôje,
Moj zlati uk poslušaj in zastopi,
Zapiši trdno ga v možgane svôje!
Ak hočeš káj veljati v našem tròpi,
Besed se tujih boj, ko hud'ga vraga,
Ak kos si temu, kòj na prste stopi.
Naj proza tvôja bo lepôte naga,
Minêrve nič ne prašaj, poj po síli,
Pisarjem proza bo in pesem draga.
Češ biti v kranjskih klasikov števili,
Debelo po gorjansko jo zarobi,
Vsi bomo tvôjo čast na glas trobili;
Ak rovtarske vezati znaš otrobi,
Nov Orfej k sèbi vlekel boš Slovenc,
In pôzen vnuk poroma k tvôj'mu grobi,
Da kranjščina zaklád ti svoj odklene,
Zapusti róčno mestne mi sosede,
Tri leta pojdi v rovtarske Atene.“

Učenec.

„Al zlahadne kranjske tam cveto besede,
Kjer govoriti dôsti več ne znajo
Pastirji samski, ko imena čede?“

Pisar.

„Tam, kjèr po stari šegi še drekajo,
Kjer ne zmajêjo dôst' al nič jezika,
Besed nemšk'vavcev grdih ne poznajo.“

Učenec.

„O srečne rovte! v vas me iti mika:
Al se bojím, pri rovtarju, pri kmeti
Da bera besedi ne bo velika.“

Pisar.

„Pečene, ljubček, piščeta na sveti
Nikomur niso v grlo priletele;
Brez truda večno se ne dá živeti.
Besede zrastene, besede zrele
Ne v rovtah, po planjavi ne kmetije,
Nikjèr ne bodo ti na nos visele.
Poslušaj ga, kako jo on zavije,
Jezika sol, lepôta, da le zine,
In pravo ti vezanje se odkrije.
Tam pul'jo besedi se korenine;
K tem deni kônce: ača, išče, uha,
On, ôvka, ôvec, druge pritikline,
To trdno skupaj zvari; primaruha!
Lahkò boš v kozji rog ugnal Slovence,
In proti têbi bo Dobrovski — muha.“

Učenec.

„O zlati uk! adijo mestne sence!
 Apolon drugi bom jaz srèd kozarjev
 Si v rovtah pletel nevmrjoče vence. —
 Al naše ljudstvo nekdam ni oltarjev
 Minêrve in Apolona imelo,
 Od grških, od latinskih so pisarjev
 Dobili starši učenost v deželo,
 In z njo besede tuje; — razodéni,
 Al vsaj se bode teh poslužít' smelo?“

Pisar.

„Bog tega vari! po nobèni ceni,
 Jezika naš'ga z njími ne ognusi!“

Učenec.

„Saj tudi drugi to store Slovení;
 Saj vemo, da turčuje Srb, da Rusi
 Tatárijo, Poljak da francozuje,
 Da včasih vrlí Čeh nemšk'vati musi.“

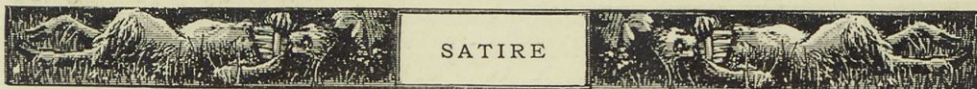
Pisar.

„Lej, v knjigah njih je tol'kanj ljuljke tuje
 Med lepo čisto slavščino zas'jane,
 Da je nobèn puríst več ne izruje;
 Al bukev naše kranjšč'ne spakedrane
 Peščícičo denímo na ognjíšče,
 Prerôjen Fênís čist da 'z ôgnja vstane.“

Učenec.

„Č'mu bó nam, prašam, prazno pogorišče?
 Al mutastí počakamo zijali,
 Da 'z njega zraste nôvo besedišče?“

Pisar.

„Slovensko ljuljko bomo rešetali,
Hranili dôbro zrno, in kar zmanka,
Iz svôjih bomo to možgan dodali.“

Učenec.

„Te čudne zmesi starega ostanka
In iz novink Slovenec v Korotani,
Ne bo razumel Štajerc, ne Ljubljanka.“

Pisar.

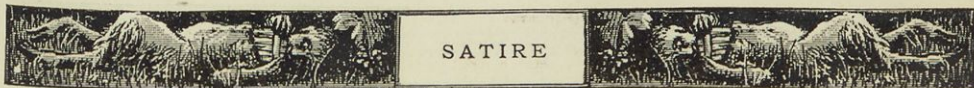
„Gorjačarji, tatovi in cigani
Po svôjem govore; kogá za sílo
Nam v bukvah jêzik svoj imeti brani?“

Učenec.

„Gorjačarsko, cigansko káj berilo
Bo čudno vam pisarjem pomagalo,
Ak bo se vse drugače govorilo?
Samí svoj uk spoštujete premalo,
Več tujk clo têbí, ne zameri, uide,
Zakaj bi se jih môje ustno balo?“

Pisar.

„To govori se, kar na jêzik pride,
Pogóvor, ko na všesa več ne bije,
Ko zjutranja meglà se v nič razide.
Kar v bukvah je natisnjenega, vpíje,
To, bratec, med učene gre lingviste
In priča od jezika lepotíje.“

Slovinci bodo brali bukve čiste,
Ak nas ne hval'jo, naj me vzame zlodí!
Cel svet posnemal kranjske bo puriste.
Kar noč'te vi umeti k svôji škodi,
Kar ne dopade vaši slepi buči,
Častili bodo pôzni to narodi.“

Učenec.

„Prižgal si, mojster, žar'k mi nôve luči;
Na delopust da sodnega jaz dneva
Slovim, še to, kaj pel bom, me poduči!“

Pisar.

„Horaci dulce et utile velevala,
Kaj prida sliš'jo všesa naše rade;
Nam utile je zrno, dulce pleva.“

Učenec.

„Romance zdaj pojêjo in balade,
Tragedija se tudi nam obeta,
Sonete slišim peti pevce mlade.“

Pisar.

„Od mène pesem vsaka je prekleta,
Ki nima prâv slovenskega imena,
Naj še tako prijetno bo zapeta.
Ljubezen pôje pevcev têh Kamena,
Jeziku dela ino srcu rane,
V grdôbe strela trešči naj ognjena!
Balade od Čebelice zarsane,
Da bi se té med nami zamorile,
Tragedije ostale nam neznane!

Da bi Kranjice strupa 'z njih ne pile,
Ljubezni sladke, ki srce zapelje,
Bi z Romejevo Jul'jo ne čutile!"

Učenec.

„Res škoda bi biló, zdaj od nedelje
Do druge šestkrat se srce uname,
Je šêga, da kdor pride préd, pred melje.“ —

Pisar.

„Balade pet' je mlatva prazne slame,
Je reč pohúšljiva in zapeljiva;
Lenoro bêre nàj, kdor ne verjame.
Romanca je s tragedíjo škodljiva,
Teh in sonetov in zdravljič ne piši,
Sovraži vse te Muza sramežljiva.
Poj rajši to, kar treba je pri hiši,
Za hleve treba, treba je na polji,
Poj to, kar kmèt in méščan s pridom sliši.“

Učenec.

„Bog ti zaplati uk, po tvôji volji
Bom pel: gosence káj na repo var'je,
Kak prideluje se krompir najbolji,
Kako odpravljajo se ôvcam garje,
Preganjajo ušivim glavam gnide,
Loviti miš' učil bom gospodarje.“

Pisar.

„O, zlati vek zdaj Muzam kranjskim pride!“ —

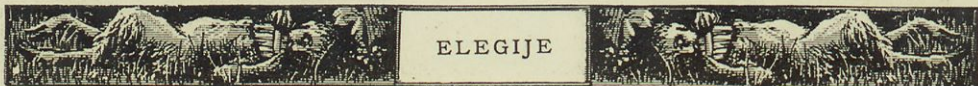
Prva ljubezen.

Že miru srčnemu nevarna leta,
 Mladosti leta so slovo jemale;
 Domače sem lepé poznal dekleta,
 Dežel sem tujih videl hčere zale;
 Bilà srca ni próstost mên' odvzeta,
 Že so prevzetne misli mi vstajale,
 Da mal' al nič ljubezen ne opravi
 Pri temu, ki se trdno v bran jí stavi.

Prišla lepôte rajske je devica,
 Da videl bi ne bil podobe njene!
 Rudeči zór osramote nje lica,
 In nje oči nebeških zvezd plamene,
 Nikdar več zdráv ne bo, ki ga puščica
 Pogleda bistrega v srce zadene.
 Kdo znal popisat' ust bi ljubeznivost,
 Nedolžnih prs snegá kdo zapeljivost!

Namèst' iskàt' zavetje v trumi gosti,
 Ko nji podobna stala je pred mano,
 Ki je od nje na zadnji petek v posti
 Petrarkovo biló srce užgano,
 Pogleda njen'ga vžival sem sladkosti,
 Doklèr da je srce dobilo rano,
 Ki pèče noč in dan me brez hladila,
 Ki ni dobiti jí nikjèr zdravila.

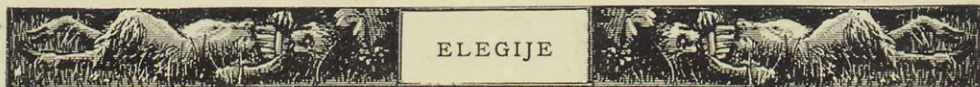

ELEGIJE

Ne omeče je lica obledêne,
Ne pesem žalostnih glasovi mili,
In ne oči od spanja zapuščêne,
Solzé ne, ki teko iz njih po síli.
Vesêlje, mir zbežala sta od mêne,
Obup topi srce, ker se ne vsmíli. —
Tako, kdor misli trdno statí, pade,
Nevarno gledat' je dekleta mlade.

Zatorej, komur mar je próstost zlata,
Cvetečih deklic náj ne ogleduje!
Bílà miru sta men' očesa tata,
Na svôje náj poglede skrbno čuje;
Oči odpro ljubezni dur' in vrata,
Skoz té se naša pamet premaguje.
Kdor mêne noče bogat', sam bo zvedel,
V nesreče môje reva bo zabredel.

Slovo od mladosti.

Dni môjih lepši polovica kmalo,
Mladosti leta, kmalo ste minule!
Rodile ve ste mênî cvetja malo,
Še tega rož'ce so se kòj osule,
Le redko upa solnce je sijalo,
Viharjev jeze so pogosto rjule;
Mladost, vendèr po tvôji tèmni zarji
Srce britko zdihuje, Bog te obvarji!

Okusil zgodaj sem tvoj sad, spoznanje!
Vesèlja dókaj strup njegov je vmoril:
Sem zvedel, da vest čisto, dôbro d'janje
Svet zanič'vati se je zagovoril,
Ljubezen zvesto najti, kratke sanje!
Zbežale ste, ko se je dan zazoril,
Modrost, pravičnost, učenost, device
Brez dot žal'vati videl sem samice.

Sem videl, da svoj čoln po sapi sreče,
Komur sovražna je, zastonj obrača,
Kak veter nje nasproti temu vleče,
Kogàr v zibelí vid'la je berača,
Da le petica dá ime sloveče,
Da človek toliko velja, kar plača.
Sem videl čislati le to med nami,
Kar um slepi z golj'fijami, ležami.

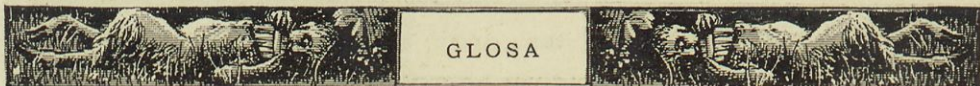

Te videt', grjí videti napake,
Je srcu rane vsekalo krvave;
Mladosti jasnost vènder misli take
Si kmalo iz srca spodi in glave,
Gradove svitle zida si v oblake,
Zelène trate stavi si v puščave,
Povsòd vesele lučice prižiga
Ji up golj'fivi, k njim iz stisk ji miga.

Ne zmislí, da díh prve sap'ce bode
Odneseł to, kar mislí so stvaríle,
Pozabí kòj nesreč prestanih škode
In ran, ki so se komaj zacelíle,
Doklèr, da smo brez dna polnili sode,
'Zučé nas v starjih letih časov síle.
Zato, mladost, po tvòji tèmni zarji
Srce zdih'valo bo mí, Bog te obvarji!

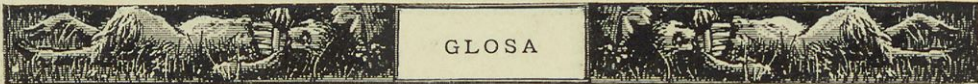
Glosa.

Slep je, kdor se s petjem vkvarja,
Kranjec moj mu ôsle kaže;
Pevcu vedno sreča laže,
On živi, vmrjè brez d'narja.

Le začniva pri Homêri,
Prosil reva dni je stare;
Mráz Ovid'ja v Pontu tare;
Drugih pevcev zgodbe bêri:
Nam spričuje Aligiêri,
Káko sreča pevce vdarja;
Nam spričujeta pisarja
Luzijade, Don Quixota,
Kakošna Parnasa pota, —
Slep je, kdor se s petjem vkvarja.

„Káj Petrarkov, káj nam Tasov
Treba pevcev je prijetnih?“
Slišim od butic nevkretnih
Prašat' zdanjih, prednjih časov.
Kómur mar prijetnih glasov
Pesem, ki pojo Matjaže,
Bôje krog hrovaške straže,
Mar, kar pevec pel Ilir'je,
Mar „Čebel'ce“ rôji štirje,
Kranjec moj mu ôsle kaže.

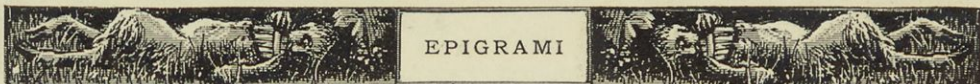

Lani je slepar starino
Se prodajal, nôsil škatle,
Meril platno, trak na vatle,
Letos kupi si grajščino.
Naj gre pevec v daljno Kino,
Še naprej se pot mu kaže,
Naj si s tinto prste maže,
Naj ljubezen si obeta,
Vneti lepega dekleta,
Pevcu vedno sreča laže.

Vènder peti on ne jenja,
Grab'te d'narje vkùp gotóve,
Kupovajte si gradove,
V njih živite brez trpljenja.
Koder se nebo razpenja,
Grad je pevca brez vratarja,
V njem zlatnina čista zarja,
Srebrnina rôsa trave,
S tèm posestvom brez težave
On živi, vmrjè brez d'narja.

Zabavljivi napisi.

Predgóvor in zagóvor.

Feriant — summos fulmina montes.

Naj misli, kogar bi puščice te zadele,
Da na visóki vrh lete iz neba strele.

Vzròk nezlatega veka.

„Prišli bi že bíli Slovencem zlati časi,
Ak k~~l~~asík bíl bi vsak písar, kdor nam kaj k~~v~~asi.

Novi Pegasus.

„Višnjani! kám ste svòj'ga polža d'jali?“
„Za Pegaza smo pevcem ga prodali.“

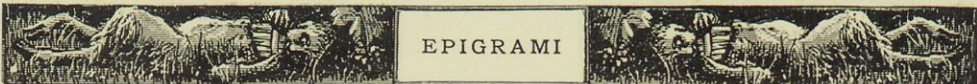

Čebelice puščičarjem.

Kot vsaka ní žival lisica,
Tak vsaki ní napis puščica.

Čebelice pravljíčarjem.

Pravljíca po Ezop' od vás zapeta
Več nima slásti, kakor jed pogreta.

Čebelice šestomerjevcem.

Ak kdo v heksametru namèst' spondeja
Al daktila posluží se troheja,
Ne ve, kam se cezure déjo,
On vprega Pegaza v galéjo.

Čebelice pesmam brez **s** in **c**.

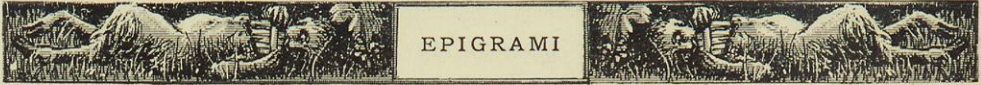
„Brez **c**étov têče vír mu Hípokrene,
In **êsov** v pesmah njêga najti ní!“
„Zatorej nimajo nobêne **c**ene,
Zato so pesmí tiste brez **s**olí.“

Čebelice pevcem letnih časov.

Kdor govorí kàj ne ve,
On vrême hval' al toží;
Kdor pevcev peti kàj ne ve,
Od letnih časov kroží.

Lesničniku in Levičniku.

Kako bi neki sladke pel Lesničnik!
Kako bi neki prave pel Levičnik!

Préd pevcu, pôtlej homeopatu.

Popred si pevec bil, zdaj si homeopat;
Popred si časa bil, zdaj si življênja tat.

Čebelarju.

„Zakaj pač muhe moj lovi Kastelic?“
„Prodajat' misli jih namèst' čebelic.“

Vódnik.

Pre'blečen sem menišič bil,
In rad sem pel, še rajši píl.

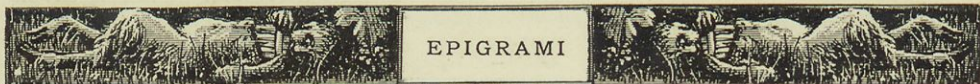

Ravnikarju.

Gorjancev naših jêzik potujčavši
Si krív, da kolne kmèt molítve bravši.

Abecedarju.

Slovinci! Ako čakate slovarja,
Ne čakajte ga od abecedarja.

Ahaceljnovim pesmam.

Ne čudi se, neslane
Da bodo pesmi brane,
Lej pure vabi: „puri, puri!“
In bôžje vólke: „ščuri, muri!“

Nekim pevcem duhovnih pesem.

Rés je duhóvna, in rés pésem ní váša duhóvna,
Dúh praznôte ki imá, bôžjega prázna duhá.

Krempeljnu.

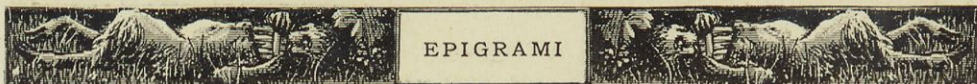
Nísí je v glávo dobíl, sí dobíl le slovénščino v krémplje;
Dúh preonémčeni sláb, vóljni so krémplji bílí.

Izdajavcu Volkmerovih fabul in pesem.

Slávo sramôti izdá čénč Vólkmera Múrko 'zdajávec;
Njén al apóstelj bó lákomen Iškarijót?

Novičarjem.

Tát, rokomávh govori jêzik drúgim neuméten,
Márska po hlévu díši tvôja beséda, kmetávs!
Lépsi bíló bi berílo novíc rokodélsko-kmetíjskih,
Ako rokovnáške in mánj bi kmetávske bílé.

Kopitar.

Nôsíl učéno glavó s častjó sem vsêh premagávec;
Smrt in ošábnost stè zmágale mène samé.

Daničarjem.

Dobrovski.

„Prijátel, ki 'z svetá prídeš, mi povéj po pravíci,“
Dobrovíus modróst práša Kopítarjevo,
„Al Dubróvničanov srbski al mar vrlí hrováški
Jêzik písejo Gáj, Gája goréča druhál!“

Kopitar.

„Gáj daničár, daničárska druhál? — svój písejo jêzik,
Slávščine ti júžnih so janičárji dežél.“

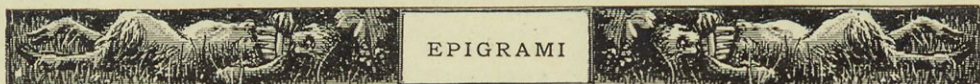

Bahači čvetero bòlj množnih Slave rodov.

Čêh, Polják in Ilír, Rús svój 'zobráziti jêzik,
Njîh le mogóčni ga ród íma pravíco písát';
Béli Hrovát, Rus'nják ne, Slovák ne, s Slovenci ne drúgi,
Têm gre, Sláve pesóm, lájati, táce lizát'.

Naróbe Katón.

Od drúgih mánjši in častèn mánj ród je slovénski,
Lákota dnárja, častí vléče pisárja drugám.
Victrix causa Dii placuit, sed victa Catoni;
Stánko Slovéncév vskòk, Vráz si naróbe Katón.

Pričujoče poezije.

Smé nékaj nas, kèr smo Prešérnove, bití prešérnih;
Pésem káže dovòlj, kàk je naš ôce kroták.

I.

Pesem môja je posoda tvôjega imena,
Môjega srca gospoda, tvôjega imena;
V nji bom med slovenske brate sladki glas zanesel
Od zahoda do izhoda tvôjega imena;
Na posodi v zlatih črkah slava se bo brala
Od naroda do naroda tvôjega imena;
Z nje svitlôba bo gorela še takrát, ko bova
Unstran Káronov'ga broda, tvôjega imena.
Bòlj ko Dêlije, Koríne, Cíntije al Lavre
Bi biló pozabit' škoda tvôjega imena.

2.

Oči sem večkrat prašal, ali smem
Ljubiti te; odgóvora ne zvem.
Od daleč gledaš, draga, me prijazno,
Prevzetno víhaš nos, ko memo grém.
Ak v tēbe so obrnjeni pogledi,
Odtegneš prēcej svoj obráz očem,
Al, ak dekleta druga ogledujem,
Zakriti jeze ni ti moč ljudem.
Takó, al ljubiš me, al me sovražiš,
Kak bi ti vstregel, síromák ne vem.

3.

Žalostna komú neznana je resnica, da jo ljubim,
V pesmih môjih vedna, sama govorica, da jo ljubim.
Ve že noč, ki britko sliši zdihovati me brez spanja,
Ve že svitla zarja, dneva porodnica, da jo ljubim.
Ve že jutro, ve že poldne, ve že mračni hlad večera
Tího tóžbo môj'ga bled'ga, vel'ga líca, da jo ljubim.
Prebival'sča môj'ga stenam, mirní je samôti znano,
Tudí nepokoju mesta ní novica, da jo ljubim.
Ve že roža, kí pri potí, koder draga hodi, raste,
Ve že, kí nad potjo leta ptica, da jo ljubim.
Ve že mókri pràg nje híše, vsaki kamen blízo njêga,
Ino ve, kí mémo vodi me stezica, da jo ljubim.
Ve že vsaka stvar, kar vedet' in kar slíšati od mène
In verjeti noče draga mí devica, — da jo ljubim.

4.

Draga! vem, kako pri tēbi me opravljajo ženice,
 Prav'jo, da v ljubezni môji ni biló nikdar resnice,
 Kàk si brusijo jezike in ti štejejo na prste
 Pri kofetu, kar jih nisem, kar sem ljubil jih, device;
 Al poslušaj môjo spoved, rêkla boš, da sem nedolžen,
 Da le sama tí si kriva, ak je v temu kàj krivice:
 Dòkler ne cvetè še roža, so v časti pri nas vijol'ce,
 Zvônčike, marjet'ce, druge tudi čislamo cvetlice;
 Kdòr ni slišal nikdar peti sladkih pesem Filomele,
 Rad poslušal bo strnade, ščinkovce in druge ptice.
 Al je moč na prvi prôstor jo v zbiral'sčih posaditi,
 Moč ji prvo čast skazáti, ako v njih je ni kraljice?
 Préd dekleta so imela, al kar ti cvetèš med njimi,
 Vsèh lepôt nobèna nima nam dopasti več pravice.
 To pomisli, ne zameri, da kar solnce sem zagledal,
 Od oči so tudi mēni se uzdignile temnice.

5.

Med otroci si igrala, draga, lani, — čas hiti;
Letos že unemaš srca po Ljubljani, — čas hiti.
Koder hodiš, te mladenči spremljajo z očmi povsòd,
Satelitov tròp nam zvezde stan oznani, — čas hiti.
Zdaj je, Hanibal pri Kanah, premagavec tvoj obraz,
Naša srca Rim, ostrašen, ne vstrah'vani, — čas hiti.
Deklica prevzetna! zmisli, kàk je kratek vsaki cvet,
Da začnè se leto starat' že v srpani, — čas hiti.
Pevca vbozega usliši, ki ga ranil tvoj poglèd,
Préd ko starost bo Maháon njêga rani, — čas hiti.
Da Helénina lepôta, tol'kanj mož pred Trojo smrt
Ni pozabljena, le pesem sama brani, — čas hiti.

6.

Al bo kál pognalo seme, kdòr ga seje, sám ne ve,
Kdòr sadí drevo, al bode zred'lo veje, sám ne ve;
Se pod stròpom néba truí let' in dan nomad,
Al pa kònec leta bode kàj príreje, sám ne ve;
In kupèc po svetu hodi, al pa kàj dobička bo,
Za blago kadàr gotove dnarje šteje, sám ne ve;
In vojščak, kí ga trobenta vabi med kanonov gróm,
Kaj plačilo bo vročine, ran in žeje, sám ne ve. —
Lèj tak pevec teh gazelíc, al jíh bêreš tí al ne,
Al pri njih srce ledeno se ogreje, sám ne ve;
In al veš, da tí ga vnemaš, tí mu pevski ôgenj daš,
Al se smèl bo razodeti vsáj pozneje, sám ne ve.

7.

Kdòr jih bêre, vsak drugaçi pesmi môje sodí;
Eden hvalí, in spet drugi vpije: „fej te bodi!“
Ta velí mi: „poj sonete“, uni: „poj balade“,
Tretji bì bil bòlj prijatel Pindarovi odí;
Bo prijeten morebiti temu glas gazelic,
Uni bo pa rekel: „kaj za Vódnikom ne hodi?“
Razuzdaním bodo môje pesmi prenedolžne,
Al terc'jalke porekó, da jih je vdíhnil zlodí. —
Jaz pa tèbi sami, draga, žèlel sem dopasti,
Drugih nisem prašal, kaj se njím po glavi blodí. —

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Sonetje ljubezni.

Očetov naših imenitna dela,
Kar jih nekdanjih časov zgodba hrani:
Kakó Metúlum se Augustu brani,
Kaj je do zdaj Ljubljana doživela,

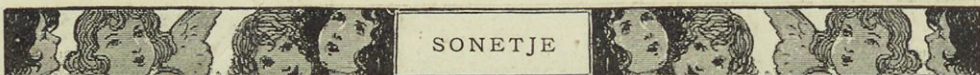
Kak vere bramba je bilà dežela,
Kakó pri Sisku Kólpe so pijani
Omagali pred Kranjci Otomani,
Vam bo Homêrov naših pesem pela.

Preslabe peti bôje vam sloveče,
Pojo Kranjic lepôto môje strune
In tvôjo čast, nevsmiljena devica!

Pojo ljubezni môje vam nesreče,
Kakóvi revež je, kí ga presune
'Z oči nebeških vržena puščica.

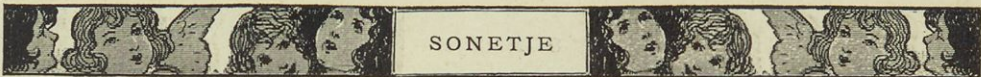
Vrh solnca sije solncev cela čeda
Po néba svetlih potih razkropljena;
Od solnca, ljub'ga svôj'ga, zapuščena
Jih zêmlja celo noč z vesêljem gleda.

Ko se zlati oblakov truma bleđa,
Nazaj pripelje zarja ga rumêna,
Tak zêmlja je v ljubezni vsa 'zguhljena,
Da vanje ne obrne vêč pogleda.

Kar zvezd nebo, deklet ima Ljubljana;
Rad ogledujem vas cvetečelične,
Ljubljanske ljubeznive gospodične!

Al dragi taka moč je čezme dana,
Da pričo nje sem slep za vse device,
Zamaknjen v mil' obráz srcá kraljice.

SONETJE

Tak kakor hrepeni oko čolnarja
Zagledat' vajni zvezdi, Dioskuri,
Kadàr razgraja piš ob hudi uri,
Ko se tepo valovi, gróm udarja. —

Zakaj, ak vajnih zvezd zasije zarja,
Vetrovom Eol kòj zaklene duri,
Po morji, po razjasnjenem azuri
Kraljuje mir, potihne šum viharja. —

Tak, draga deklica, zvezd tvòjih čakam,
Tako in bòlj še čakam hrepenèče
Oči zagledat' tvòjih svetle žarke;

Zakaj, ak tí reko bežát' oblakam,
Ak šè tako vihari jeza sreče,
Nebo se kòj zvedri krog môje barke.

Dve sêstri videle so zmoti vdane
Oči: biló deklè je nizko êna,
Bilà je druga njj' visôka žèna,
Obe lepôte cvet in čast Ljubljane.

Pobegnil tàk sem, kakor srna plane
Od lôvcev v prejšnjih časih ostreljèna,
Ko spet se strelcev truma jí zelèna
Prikaže in jo spomni stare rane.

Ak prašate, od kod strahôta taka:
Raníla mène z ôstro sta puščico
Kupído strelec, mati z njim njegova.

Ta dva sem mislil videti bogova:
Za Amorja sem mánj' imel sestrico,
Bilà je večí Vèneri enaka.

Kupído! ti in tvôja lepa starka
Ne bóta dalje me za nos vodíla;
Ne bom pel vajne hvale brez plačila
Do kônca dní, ko síromak Petrárka.

Dovòlj je let mi že naprédla Parka;
Kogá mi je prinêsla pevska žíla?
Nobêna me še ni deklet ljubíla,
Kadíl ne bom več vaju brez prevdarka.

Obeti vajní so le prazne šale;
Sít, nehvaležníka, sem vajne tlake;
Ta leta, kí so mêní še ostale,

Cel dan iz pravd koval bom rumenjake,
Zvečer s prijatli prazníl bom bokale,
Preganjaj z vínom bom skrbí oblake.

Je od vesel'ga časa têklo leto,
Kar v Bétlehemu angeljcev hosana
Je oznaníla, da je noč končana,
Dvakrát devetsto trí in trideséto.

Bíl vel'ki teden je; v saboto sveto,
Ko vabi mólit bôžjí grôb kristjana,
Po tvôjih cerkvah hôdíl sem, Ljubljana!
V Trnovo, tjà sem uro šél deseto.

Trnovo! kràj nesrečnega imena;
Tam mêní je bíló gorje rojêno
Od dveh očesov čistega plamena.

Ko je stopíla v cerkev razsvetljêno,
V srcé mí padla ískra je ognjéna,
Ki vgasnit' se ne dá z močjo nobêno.

Sonetni venec.

I.

Poët tvoj nõv Slovincem venec vije,
'Z petnájst sonetov ti takó ga spleta,
Da „magistrále“, pesem trikrat peta,
Vseh drugih skupaj veže harmonije.

Iz njêga 'zvira, vanjga se spet zlije
Po vrstí pesem vsacega soneta;
Prihodnja v prednje kôncu je začeta.
Enak je pevec vencu poezije:

Vse misli 'zvirajo 'z ljubezni êne,
In kjer po nõci v spanju so zastale,
Zbude se, ko spet zarja noč prežêne.

Ti si življênja môj'ga magistrále,
Glasil se 'z njêga, ko ne bo več mène,
Ran môjih bo spomin in tvôje hvale.

2.

Ran môjih bo spomin in tvôje hvale
Glasil Slovencem se prihodnje čase,
Ko mi na zgodnjem grobu mah porase,
V njem zdanje bodo bolečine spale.

Prevzetne kakor ti dekleta zale,
Ko bodo slišale teh pesem glase,
Srcá železne d'jale prôč opase,
Zvestó ljubezen bodo bòlj spošt'vale.

Vremena bodo Kranjcem se zjasnile,
Jim milši zvezde kakor zdaj sijale,
Jim pesmi bòlj sloveče se glasile.

Vendèr te bodo morebit' ostale
Med njimi, kèr njih poezije mile
Iz srca svôje so kalí pognale.

3.

Iz srca svôje so kalí pognale,
 Ki bolečin molčati dâlj ne more;
 Enak sem pevцу, ki je Leonore
 Pel Estijanke imenitne hvale.

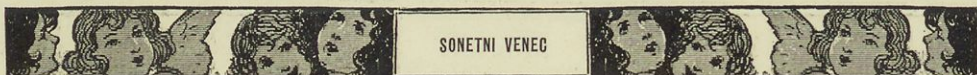
Das' od ljubezni usta so molčale,
 Ki mu mračila je mladosti zóre,
 Ki v upu nič imela ni podpore,
 Skríváj so pesmí jo razodevále.

Željá se ôgenj v mêní ne poleže,
 Das' upa tvoj pogléd v srcé ne vlije,
 Strah razžalíti te mi jêzik veže.

Britkost, k' od nje srcé več ne počije,
 Odkrivajo njegove skrivne teže
 Mokrócveteče rož'ce poezije.

4.

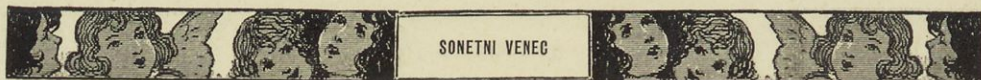
Mokrócveteče rož'ce poezije
Očitajo to, kàr se v prsìh skriva.
Srcé mi je postalo vrt in njíva,
Kjer seje zdaj ljubezen elegíje.

Njih solnce tí sí. V ôknu domačíje
Ne dá te najti, luč ti ljubezníva,
V gledíšču, na sprehodíh sreča kríva,
Ne v krajíh, kjèr plesavk vrstà se víje.

Kolíkokratov me po mestu žène
Zagledat têbe želja; ne odkríje
Se mèn' obráz lepôte zaželjène.

V samôti iz oči mi solza líje,
Zatorej pesmi têbi v čast zložène
Iz krajev niso, kí v njih solnce síje.

5.

Iz krajev niso, ki v njih solnce sije,
Kjer tvôje mílo se oko ozíra,
Kjer vsà v pogledu tvôjem skrb umíra,
Vseh bolečin se pozabljívost píje.

Kjer se vesêlje po obrazu zlíje,
Kjer míne jeza notranj'ga prepíra,
Kjer petje 'z polnega srca ízvíra,
Zbude se v srcu sladke harmoníje.

Kjer porošèno od ljubezni číste
Kalí, kar zlahtnega je, žène zale,
Kot, ko budí díh pomladanjskí liste.

Od tamkaj niso pesmí tvôje hvale,
Pomladí srečne, blagodarne tiste
Cel čas so blagíh sapíc pogreš'vale.

6.

Cel čas so blagih sapic pogreš'vale,
 Od tēbe, drage deklice prevzetne,
 Prinēsle niso božicam prijetne,
 Ki bi bilà jih oživila, hvale.

Bilé so v strahu, da boš ti, da zale
 Slovenke, nemško govorit' umetne,
 Jih bote, ker s Parnasa so očetne
 Dežele, morebiti zanič'vale.

Kamene naše, zapuščene bož'ce,
 Samice so pozabljene žal'vale,
 Le tujke so častile Kranjcev množ'ce.

Cvetlice naše poezije stale
 Do zdaj so vrh snežnikov redke rož'ce,
 Obdajale so vtrjene jih skale.

7.

Obdájale so vtrjene jih skale,
Ko nekđaj Orfejevih strun glasove,
Ki so jim ljudstva Tracije surove
Krog Hêma, Ródope bilé se vdale.

Da bi nebesa mílost nam skazale!
Otajat' Kranja našega sinove,
Njih in Slovencev vsêh okrog rodove,
Z domač'mi pesmam' Orfeja poslale!

Da bi nam srca vnel za čast dežéle,
Med nami potolažil razprtije
In spet zediníl rod slovenšč'ne cele!

Da b' od sladkôte njêga poezíje
Potíhnil ves prepír, bilé vesele
Viharjev jeznih mrzle domačije!

8.

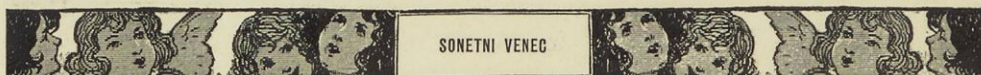
Viharjev jeznih mrzle domačije
 Bilé pokraj'ne naše so, kar, Sámo,
 Tvoj duh je 'zginíl, kar nad tvôjo jamo
 Pozabljeno od vnukov veter brije.

Oblóžile očetov razprtije
 S Pipínovim so jarmom sužno ramo;
 Od tod samó krvaví pùnt poznamo,
 Boj Vítovca in ropanje Turčije.

Minuli sreče so in slave časi,
 Ker vredna dela niso jih budíle,
 Omolkníli so pesem sladki glasi.

Kar niso jih zatrle časov síle,
 Kar raste rož na mladem nam Parnási,
 Izdihljaji, solzé so jih redíle.

9.

Izdíhljaji, solzé so jih redíle
S Parnása mój'ga rožice prič'joče:
Solzé 'z ljubezni so do tēbe vroče,
Iz domovinske so ljubezni líle.

Skeleče mislí, da Slovenec míle
Ne ljubi matere vanj upajoče,
Da tēbe zame vnetí ní mogoče,
Z britkóstjo so srcé mí napolníle.

Željé rodíle so prehpeneče,
Da s tvójim mōje bí ime slovelo,
Domače pesmí mílo se glaseče;

Željé, da zbudíl bí slovenšč'no celo,
Da bí vrníli k nám se časi sreče,
Jím moč so dale rasti neveselo.

10.

Jim moč so dale rasti neveselo,
Ko zgodnja roža raste zapeljana
Od mlad'ga solnca kôpnega svečana,
Ak nekaj dni se smeja ji veselo;

Al nagne žalostno glavico velo,
Meglà k' od burje prileti prignana,
In pade iz nebes strupêna slana,
Pokrije sneg goré in polje celo.

Sijalo solnce je podobe zale,
Pogleda tvôj'ga pil sem žarke mile,
Ljubezni so cvetlice kál pognale.

Nad žarki solnca so se té zmotile,
Na mrazu zapuščene so ostale,
Ur tèmnih so zatirale jih sile.

II.

Ur tèmnih so zatirale jih sile
Vse pevca dni, ki té ti pesmi pôje;
Obup, življênja gnus začela bôje,
Erin'je vsè so se ga polastile.

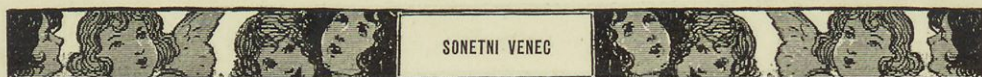
Kot v vèži je Orest Dijane mile
Zadobil spet bil zdravje duše svôje,
Tak bi bilé se od ljubezni tvôje
Vmirile prsi, lica se zjasnile.

Zbežale so te sanje kratkočasne,
Biló blisk nagel upanje je celo,
Ki le temnejši noč stori, ko vgasne.

Od tod ni več srcé biló veselo;
Kako bilé bi poezije jasne! —
Lej, torej je bledó njih cvetje velo.

12.

Lej, torej je bledó njih cvetje velo,
In redke so in slabe, neboglêne,
V zidéh tak podrtije zapuščêne
Rastêjo včasih rože neveselo,

Ki jim kropiv krdêlo rejo vzelo,
In kar nežlahtnih zelišč kál tam žêne;
Al, àk v gredíce vrta jih zelêne
Kdo presadi, cvetêjo kòj veselo.

Tak blizu môj'ga bi srcá kraljice,
Bi blizu têbe, solnca njih, dobile
Moč kvišku rasti poezij cvetlice.

Ak hočeš, da bi zaljši cvet rodile,
Veselo vele vzdignile glavice,
Jim iz oči ti pôšlji žarke mile!

13.

Jim iz oči ti pošlji žarke mile,
Mi gledati daj lic svitlôbo zórno!
Le nji temè kraljestvo je pokorno,
Samó njo bogajo viharjev síle.

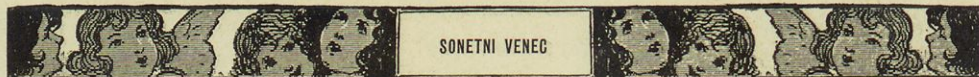
Skrbi verige bodo odstopile,
Odpadlo bo železje njih okorno,
S preblago tvôjo pomočjó podporno
Vse njih se rane bodo zacelíle.

Zjasnilo se mí bo spet mračno lice,
Spet upanje bo v srcu zelenelo
In ustom dalo sladke govorice;

Na novo bo srcé spet oživeló,
V njem rastle jasnih poezij cvetlice,
In gnale bodo nov cvet bòlj veselo.

14.

In gnale bodo nov cvet bòlj veselo,
Ko rože, kadar mine zima huda,
In spet pomlad razklada svôja čuda,
Razsipa po drevesih cvetje belo;

In tîplo solnce vabi vèn čebelo,
Pastir rumêne zarje ne zamuda,
V grmovji slavček pôle spet brez truda,
Vesêlje preleti naturo celo.

O vem, da niso vredne take sreče;
Od straha, da nadležne poezije
Bi ne bilé ti, mi srcé trepeče.

Naj pesmi milost tvôja sáj obsîje,
Ki 'z njih, hladiti rane si skeleče,
Poêt tvoj nòv Slovencem venec vîje.

15.

Magistrale.

Poët tvoj nõv Slovincem venec vije,
Ran mõjih bo spomin in tvõje hvale,
Iz srca svõje so kalí pognale
Mokrócveteče rož'ce poezije.

Iz krajev niso, ki v njih solnce síje;
Cel čas so blagih sapic pogreš'vale,
Obdájale so vtrjene jih skale,
Viharjev jeznih mrzle domačije.

Izdíhljaji, solzé so jih redíle,
Jim moč so dale rasti neveselo,
Ur tëmnih so zatirale jih síle.

Lej, torej je bledó njih cvetje velo;
Jim iz oči ti pôšlji žarke míle,
In gnale bodo nõv cvet bòlj veselo. —

Ni znal molitve žlahtnič trde glave,
Ko té začetek, v kateri pôje hvala
Se njé, ki mati bôžja je postala,
Kar znal, je vedno môlil 'z misli prave.

Ko znebil duh se trupla je težave,
Legenda pravi, da je roža zala
'Z njegovega srcá skoz grob pognala
Z napisom zlatih črk: „Marija ave!“

Od zóra, da se nagne dan k večeri,
Glasí po nôči pesem se ognjena
Le têbi, s'cer nobêni Eve hčeri;

Da préd, ko vgasnila smrt moč plamena,
Je 'z srca zrastel venec, ne zamerí,
Ki nosí črke tvôjega imena.

Sanjalo se mi je, da v svetem raji
Bilà sva srečna tam brez zapopadka:
Bilà je proč življenja dōba kratka,
Kjer me od tēbe loč'jo časi, kraji.

Sedela z Lavro ti si sēstra mlaji,
Pred vama je bilà dni prejšnjih prat'ka,
Bilà med vama govorica sladka,
Kakó slovela ktera je od vaji.

In tam na tehtnico svet'ga Mihela
S Petrarkom d'jala sva sonete svōje,
Visōko mōja skled'ca je zletela.

Prid'jala čednosti sva nje in tvōje
Vsak svōjim pesmam, in skudela
Njegà bilà ni niž' od skled'ce mōje.

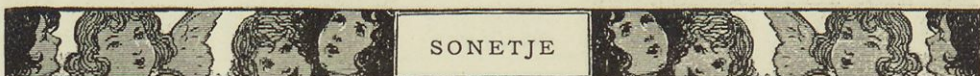
Velika, Togenburg, bila je méra
Trpljenja tvôj'ga; môje ga premaga:
Nazadnje omeči se tvôja draga,
Tí vsak dan ôkno celice odpéra.

Od zóra srečen upaš do večéra,
Da bo vid'joča nje podoba blaga,
In ko ti že prítêče smrtna sraga,
Se še zaupljiv k nji pogled ozéra.

V nebesih nje oči jaz videt' menim,
Kadâr predrznem vanje se ozreti,
Dva jezna kêruba z mêtčem ognjenim.

Da bi ne žalil je, v vednem trepeti
Bežim jaz revež prèd pogledom njenim;
Nobên mi žar'k v življênja noč ne svetí.

SONETJE

Biló je, Mojzes, tēbi naročeno
Peljati v Kanaan krdēlo Juda;
Ak pride srečna, pride ura huda,
Zamišljen sí v to opravilo ēno.

Od daleč vgladaš zēmljo zaželjeno,
Povrnjena veselja je zamuda,
In plačana so pota polna truda,
Srcé otrpne tí razveseljeno.

Pet' ljubeznivost tvôjo in lepôto
Je moj poklic in sámo opravilo,
Doklēr me v grôba poneso temôto;

Ak gledat' smem obličje tvôje mílo,
Za žalostnih noči in dní samôto
Mí dano je obílno povračilo.

Na jasnem nebu míla luna sveti;
Kjerkoli žarki nje so zasijali,
Po zimi se snegá, ledu kristali,
Demánti rôse blískajo po leti.

Vsi čudeži noči so razodeti;
Stori svetila moč brez té, ki pali,
Da luna jih ko solnce ne razžali,
Da nenevarna je stvarem na sveti.

Ne bojte pesem se, ki jih prepeva
Tvoj pevec, tí, tvoj ljubi, tvôja mati,
In ki jih pel do zadnjega bo dneva.

Brez té moči, ko lune žarki zlati,
Se v njih le tvôja cena razodeva,
Pred njimi noče led srcá bežati.

Mars'kteri romar grè v Rím, v Kompostêlje,
 Al tjè, kjer svet' Antón Jezusa var'je,
 Trsát obišče al svete Lušarje
 Enkràt v življènju al Marij'no Cêlje.

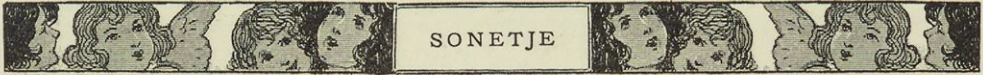
V podobah gledat' hrepeni vesêlje
 Življènja rajskega. Sled sence zarje
 Unstranske glôr'je vtisnjeni v oltarje
 Ljubezni verne ohladí mu želje.

Ah tàk podobo gledat' me device,
 Nebeške nje lepôte senco, sanje
 Goljufne, v katerih komaj sled resnice,

Ukàz želj vleče v tvôje domovanje;
 Srcé obupa mànj moré puščice,
 Ur krajši tek, tam milši prs zdih'vanje.

SONETJE

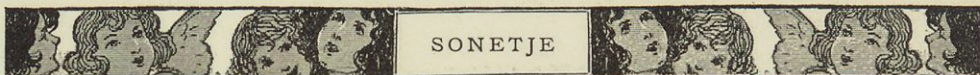
Zgodí se včasíh, da mahómedani
Praznujejo, budísti v daljni Kini,
Al ljudstva, kjèr šopir'jo se bramíni,
En dan z med njími vjetími kristjani.

Vesèlje uníh glasen hrup oznani,
Pojo trobente, píščal k tamburíni;
Obhajajo v srcá ga globočini
V samòtníh kotíh tí z nočjó obdani.

Bíl je tvoj god, glasnò so strune pele,
Obhajali so s petjem ga in plesom
Priyatli in priyatlice vesele;

Jaz praznoval sem z môkrím ga očesom,
V samòti so za srečne dni puhtele
Iz polnega srcá željé k nebesom.

Oči bílé pri nji v deklet so sredi,
Govór'le usta le od nje so hvale,
Roké po síli nje ime pisale,
Hodíle so nogé le po nje sledi.

Prepov'd sem dal jim: bogalí pogledi,
Molčala usta od podobe zale,
Mír dale so roké, nogé ravnale
Po rok, ust in oči so se izgledi.

Brez upanja ljubezni v svôji zmoti,
Kí se mi pogasíti v srcu noče,
Takó sem dolgo stavil se nasproti.

Ne bogajo me mislí, želje vroče,
Drevesom, híšam, rekam, híbom poti
Do nje ní njím zastavítí mogoče.

Kadâr prevídi učenost zdravnika,
Da smrti odvrniti ní mogoče,
Ne brani jest' in pití mu, kar hoče,
Z grenkotami ne síli več bolníka.

Ko je viharjev síla prevelika,
Togôta njih se potolažit' noče,
Kamôr val žène čoln, obupajoče
Letetí ga pusté roké brodníka.

Ne bóm več têbe pí, solz grênka kupa!
Pogledi, mislí in željé goreče!
Vam próstost dam, ker zdravja nímam upa:

Hodíte, kamor vedno sljà vas vleče,
Vpíjanite od sladkega se strupa,
Kí mí razd'jal srcé bo hrepeneče.

Odprlo bo nebo po sodnjem dnevi
 Se 'zvoljenim; svit glôrje ne'zrečeni,
 Vso srečo bodo vid'li pogubljeni,
 Ki stali bodo tam na strani levi.

Poglèd ta bòlj jih, ko goreči levi
 In ko strahovi vsi 'z peklà spuščeni
 Bo vstrašil, od njega naprej podeni
 Miru ne bodo našli v večni reví.

Oči nje od ljubezni razsvetljene
 Smejale so se 'zvoljen'mu naproti,
 Bíl priča sem nji' sreče ne'zrečene;

Mi prèd očmi je v najtemnejšem koti
 Poglèd ta, brez míru naprej me žene
 V obupa brèzne po brezkončni poti.

Zabavljivi sonetje.

Al pràv se piše kaŭa ali kaſha,
Se ſola novočrkarjev ſrdita
Z ljudmi prepira starega kopita,
Kdo njih pa právo trdí, to se praſa.

Po pameti je taka sôdba naſa:
Ak je od kaſhe kaŭa bolj'ga žita,
In boljſ' obdelana in bòlj polita,
Naj se ne piše kaſha, ampak kaŭa.

Ak pa po črki boljſi jed ne bode,
In závolj črke ne trpi nič ſkode,
Obhaja taka miſel nas Slovence,

Da pravdajo se ti moſje znabiti,
Za kàr so se nekdanji Abderiti
V ſloveči pravdi od oſlóve ſence.

Ne bod' mo šalobarde! Moskvičanov,
Gorenjci môji, knjige mi berimo,
In kàr nam všeč bo, úzmat' se učimo
Od bógmejev na meji Otomanov!

Iz kotov vsèh od Skjaptrov do Šamanov
Tak kakor srake gnezda vkùp nosimo
Besede tuje, z njim' obogatimo
Slovenskih novi jêzik Ilir'janov.

Prekósili res bomo vse narode
Najstarši med jeziki jêzik bode,
Ki se iz té čobodre bo naredil,

Ker bomo tàk govórilí v Emoni,
Ko žlobodralí so tam v Babiloni,
Ko bíl jim Bog je govórico zmedel.

Apêl podobo na oglêd postavi;
Ker bôlj resnico ljubi kàkor hvalo,
Zad skrit vse vprek posluša, káj zijalo
Neumno, káj umetni od nje pravi.

Pred njo s kopiti čevljarček se vstavi;
Ker ogleduje smôlec obuvalo,
Jermenov meni, da imá premalo;
Kar on očita, kòj Apêl popravi.

Ko pride drugi dan spet mož kopitni,
Namèst' da bi šel dâlji po svôji poti,
Ker čevlji so po gôdi, méč se loti;

Zavrne ga obraznik imenitni,
In têbe z njim, kdor napčen si očitar,
Rekoč: „Le čevlje sodi nàj Kopítar!“ —

Sonetje nesreče.

O Vrba! srečna, draga vas domača,
Kjer hiša môjega stoji očeta;
Da b' uka žeja me iz tvôj'ga sveta
Speljala ne bilà, golj'fiva kača!

Ne vedel bi, kako se v strup prebrača
Vse, kar srcé si sladkega obeta;
Mi ne bilà bi vera v sêbe vzeta,
Ne bil viharjev notranjih b' igrača.

Zvestó srce in délavno ročico
Za doto, ki je nima miljonarka,
Bi bil dobil z izvoljeno devico.

In mirno plavala bi môja barka;
Pred ôgnjem dom, pred točo mí pšenico
Bi bližnji sosed varoval — svet' Marka.

Popotnik pride v Afrike puščavo,
Stezè mu zmanjka, noč na zemljo pade,
Nobêna luč se skoz oblak ne vkrade,
Po mescu hrepenëč se vleže v travo.

Nebo odprè se, luna dá svečavo;
Tam vidi gnezditi strupêne gade,
In tam brlòg, kjer ima tigra mlade,
Vzdig'vati vidi leva jezno glavo.

Takó mladenča gledati je gnalo
Naključje zdanjih dni, doklèr na poti
Prihodnosti biló je zagrinjalo.

Zvedrila se je noč, zijá nasproti
Življênja gnus, nadlog in stisk ne malo,
Globòko brêzno brez vse rešne poti.

Hrast, ki na tlà vihar ga zimski trešne,
 Ko tîplo solnce pomladanjsko seje,
 Spet ozelenil sem ter tjè bo veje,
 Naênkrat ne 'zgubi moçi poprešne;

Al vènder zanjga ni pomoçi rešne;
 Ko spet znebí se gôzd snegá odeje,
 Mladík le malo al nič več ne šteje,
 Leží tam rop trohljivostí požrešne:

Tak síromak tí v bran, sovražna sreča,
 Stojí, ki ga iz visokostí jasne
 Na tlà telebí tvôja moč gromeča;

Ak hitre ne, je smrti svest počasne,
 Bolj dan na dan brlí življènja sveča,
 Doklèr jí reje zmanjka, in ugasne.

Komùr je sreče dar bilà klofuta,
Kdor je prišel ko jaz pri nji v zamero,
Ak bi imel Gigantov rok stotero,
Ne spravi vkùp darov potrebnih Pluta.

Kjer hodi, mu je s trnjem pot posuta,
Kjer si poišče dom, nadlog jezéro
Nabêre se okrog in v êno mero
S togôtnimi valmi na stene buta.

Okrog ga drvità skrb in potreba,
Míru ne najde revež, ak preiše
Vse kraje, kar jih stròp pokriva neba;

Še le v pokoju tihem hladne hiše,
Ki pelje vanjo tèmna pot pogreba,
Počije, smrt mu čêla pot obríše.

Življenje ječa, čas v nji rabelj hudi,
Skrb vsak dan mu pomlájena nevesta,
Trpljenje in obup mu hlapca zvesta,
In kès čuváj, ki se níkdár ne vtrudi.

Prijazna smrt, predolgo se ne múdí:
Ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta,
Ki pelje nas iz bolečine mesta
Tje, kjèr trohljivost vse verige zgrudi;

Tje, kamor moč preganjavcev ne seže,
Tje, kamor njih krivic ne bo za nami,
Tje, kjèr znebi se človek vsake teže;

Tje v posteljo postlano v črni jamí,
V katerí spi, kdor vanjo spat se vleže,
Da glasni hrup nadlog ga ne predramí.

Čez tēbe vēc ne bo, sovražna sreča,
Iz mōjih ust prišlā beseda žala;
Navadil sem se, naj Bogú bo hvala,
Trpljenja tvōjega, življēnja ječa!

Navadile so butare se pleča,
In grenkega se usta so bokala,
Podplāt je koža čez in čez postala,
Ne straši vēc je trnjevka bodeča.

Otrpnili so udje mi in sklēpi,
In okamnelo je srcē preživo,
Duhā so vkrōtili nadlog oklēpi.

Strah zbežal je, z njim upanje golj'fivo;
Naprej me sreča gladī ali tēpi,
Me tnalo našla boš neobčutljivo. —

Memento mori!

Dolgost življënja našega je kratka.
Kaj znancev je zasula že lopata!
Odprta noč in dan so grôba vrata,
Al dneva ne pove nobëna prat'ka.

Pred smrtjo ne obvar'je koža gladka,
Od nje nas ne odkup'jo kupi zlâta,
Ne odpodí od nas življënja tata
Vesëlja hrup, ne pevcev pesem sladka.

Naj zmisli, kdôr slepôto ljubi svéta,
In od vesëlja do vesëlja leta,
Da smrtna žetev vsak dan bôlj dozóri.

Znabíti, da kdor zdâj vesel prepeva,
V mrtvaškem prtú nam pred kôncem dneva
Molcé trobental bo: „memento mori!“

Matiju Čópu.

Vam izročím, prijatla dragi maní,
 Ki spi v prezgodnjem grobu, pesem mílo;
 Ločitvi od njegà mí je hladílo,
 Bílà je lek ljubezni starí rani.

Mínljívost sladkíh zvez na svet' oznani:
 Kak kratko je veselíh dní števílo,
 Da srečen je le ta, kdor z Bogomílo
 Up sreče unstran grôba v prsíh hrani.

Pokôpal mislí visokoleteče,
 Željá nespólnjeníh sem bolečine,
 Ko Črtomír ves up na zêmljí sreče;

Dan jasní, dan oblační v nôči míne,
 Srcé veselo in bolnó, trpeče
 Vpokojí'le bodo grôba globočine.

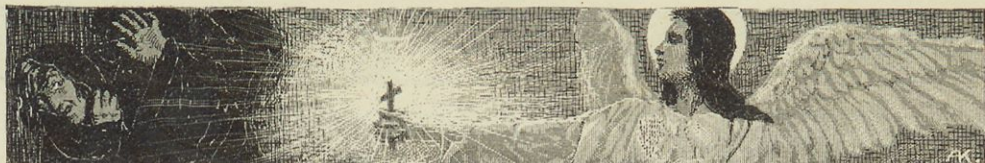

KRST-PRI-SAVICI

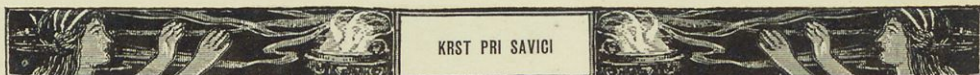

Uvòd.

Valjhun, sin Kajtimara, bòj krvavi
Že dolgo bije za krščansko vero,
Z Avreljem Droh se več mu v bran ne stavi;
Končano njijno je in marsiktero
Življênje, kri po Kranji, Korotani
Prelita napolnila bi jezéro.
Gnijó po polji v bojih pokončani
Trum srčni vojvodí in njih vojščaki,
Sam Črtomír se z majhnim trôpom brani.
Bojuje se najmlajši med junaki
Za vero staršev, lepo bog'njo Živo,
Za Črte, za bogove nad oblaki.
On z njimi, ki še trd'jo vero krivo,
Beží tja v Bôhinj, v Bistriško dolino,
V trdnjavo zidano na skalo sivo.
Še dan današnji vidiš razvalino,
Ki Ajdovski se gradec imenuje,
V nji gledaš Črtomirovo lastnino.
Devetkrat večí množ'ca jih obsuje
In zveste straže krog in krog postavi,
Odvzame up jim vse pomoči tuje;
Visòke odre tamkaj sí napravi,
Zidôvje podkopuje, vrata seka;
Ne polastí se njih, kí so v trdnjavi.

Šest mescev moči tlà krvava reka,
Slovenec že morí Slovenca, brata —
Kakó strašná slepôta je človeka!
Ko niso mèč, sekíra in lopata
Jíh môgle, lakota nepremagljíva
Pretí odpretí grada trdna vrata.
Dalj Črtomír jim reve ne zakrívá,
Besede té tovaršem rêče zbranim:
„Ne mèč, pregnala bo nas sreča kríva.
Le malo vam jedíla, bratje, hraním,
Braníli smo se dolgo brez podpore,
Kdor hoče se podati, mu ne braním;
Kdor hoče vas dočakat' tèmne zóre,
Nepróste dní živet' nočém enake,
Ne braním mu, al jutra čakát' more.
S sebój povabím druge vas junake,
Vas, kateríh rama se vklonítí noče.
Temná je noč, in stresa gróm oblake;
Sovražník se podal bo v svôje kočé,
Le majhen prôstor je tje do goščave,
To noč nam jo dosečí je mogoče.
Najvèč svetá otrôkom sliši Slave,
Tje bómo nášli pot, kjer nje sinovi
Sí prósti vol'jo vero in postave.
Ak pa nakloníjo nam smrt bogóvi,
Manj strášna noč je v črne zêmleje kríli,
Ko so pod svetlím solncem sužní dnóvi!“
Ne zapustí nobêden ga v tí síli,
Molče orôžje svôje vsak sí vzame,
Strahljívca v celem ní imèl števíli;
Al komaj vrata so odprta, vname
Se strašní bòj, ne bòj, mesarsko klanje:
Valjhun tam s celo jíh močjo objame.

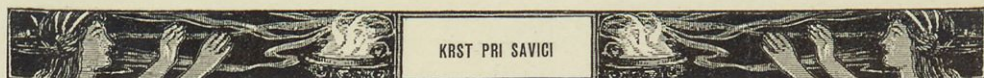

Заднији Бој.

1872

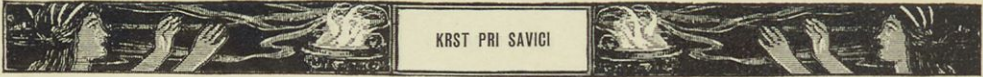

Tud' òn se je zanesel na njih spanje,
Prelésti mislíl je ozidje grada
In ponevédoma planíti nanje.
Ko svôjo moč najbòlj vihar razklada,
Okrog vrat straža na pomoč zavpije,
In vstane šum, da mož za možem pada.
Ko se neúrník o povodnji vlije,
Iz hríba strmega v dolíne plane,
Z deréčimi valóvami ovíje,
Kar se mu zoper stavi, se ne vgane
In ne počíje préd, da jéz omaga;
Tak vrže se Valjhún na nekristjane.
Ne jenja préd, doklèr ní zadnja sraga
Krví prelita, dòkler njih kdo sòpe,
Ki jim bílà je vera čez vse draga.
Ko zór zasíje na mrlícev trôpe,
Ležé, k' ob ajde žetví al pšenice
Po njívah tà m leže snopôvja kôpe.
Leží kristjanov vèč od polovice;
Med njími, ki so padlí za malíke,
Valjhún zastonj tam íšče mlado líce
Njegà, ki kriv morítve je velíke. —

Mož in oblakov vôjsko je obojno
Končala temna noč, kar svetla zarja
Zlatí z rumên'mí žarkí glavo trojno
Snežníkov kranjskíh siv'ga poglavarja,
Bohinjsko jézero stojí pokojno,
Sledu ni več vunanjega viharja;
Al sômov vôjska pod vodó ne mine
In drugiĥ roparjev v dnù globočine.

Al jézero, kí na njegà pokraj'ni
Stojiš, ni, Črtomír, podoba tvôja? —
To noč je jenjal vôjske šum vunanji,
Potihnil tí vihar ni v prsíh bôja;
Le hujsí se je zbudíl črv nekdanji,
Ak práv učí me v revah skušnja môja,
Bòlj grize, bòlj po nôvi krvi vpíje,
Požrešniši obupa so Harpíje.

Na tlèh lezé slovenstva stèbri stari,
V domačih šégah vtrjene postave;
V dežéli parski Têsel gospodari,
Ječé pod težkím jarmom sini Slave,
Le tujcem sreče svít se v Kranji žári,
Ošabno nos'jo tí po kônci glave.
Al, da te jenja ta skeleti rana,
Ne bóš posnel Katóna Utičána!

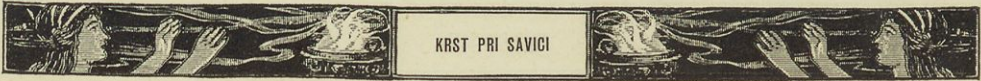
PŘI BLEJSKÉM
JEZERU.

H. Konečná
-95

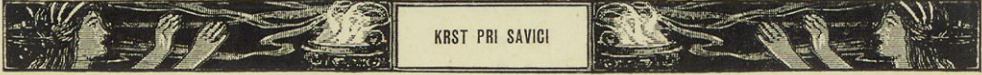
Preněsla pričujoče ure teže
Bi ne bilà let pòznih glava siva;
V mladostí vènder trdnísi so mreže,
Ki v njih drži nas upa moč golj'fiva,
Kar, Črtomir, te na življènje veže,
Se mi iz tvòjih prejšnjih dní odkriva,
Ko te vodíla ní le stara vera
Tje na osredek Blejskega jezéra.

Tje na otòk z valovami obdani,
V današnjih dnevih božjo pot Marije;
V dnu zad stojé snežníkov velikani,
Poljá, ki spréd se sprósti, lepotíje
Tí kaže Blejski grad na levi strani,
Na desni griček se za gričem skrije.
Dežéla kranjska nima lepš'ga kraja,
Ko je z okolšč'no tá, podoba raja.

Tam v časih Črtomíra na otoki
Podoba boginje je stala Žive,
Ki so 'zročèni jí mladencev stoki,
Ki so jí, ve dekleta ljubeznive,
'Zročèni vaši smehi, vaši joki,
Oròžja, ki so nam nepremagljíve. —
Tam bog'nje" véžo Starosláv in lepa
Njegova hči odpíra in zaklepa.

Hči Bogomíla, lepa ko devica
Sloveča Hèro je bilà v Abídí,
Nedolžnost vnema jí oči in lica,
Lepôte svòje sáma le ne vídí,

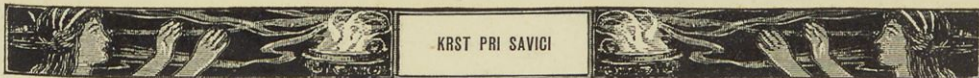

Prilíznjena mladenčev govorica
Je ne napíhne, jí srcá ne sprídí.
Spolníla komaj je šestnajsto leto;
Srcé mladó ni za nobên'ga vneto.

Darí opravít bog'njí po navadí
Prínêse Črtomíra lãhka ladja,
Od tega, kar rastè pri njêga gradí,
Od čede, žíta in novíne sadja;
Ko blíža z njímí se devíci mladí,
Zadene ga, ko se je nájmanj nádja,
Iz nje očí v srcé ljubezní strela,
Plamén neogasljív je v njêmu vnela.

O blagor, blagor Črtomír! ti vneta
Je déklíca od tvôjega pogleda,
Kak od zamáknjenja je vsà prevzeta,
Kak gleda v tlà, kak trese se beseda!
Ko zárija, ki jasen dan obeta,
Zarumení podoba njena bleða,
In v tvôjí rôki rôka nje ostane
Zadržana jí od močí neznane.

Naj pevec drug vam srečo popisuje,
Ki celo leto je cvetlà obema:
Kak Črtomír osredek obiskuje,
Kak ôče omladí med njíma dvema,
Ki ní ko mêní mu vesélje tuje,
Ki srečna ga ljubezen v prsíh vnema,
Píjanost njíj'no, ki tak hitro míne,
Pregnana od ločítve bolečíne.

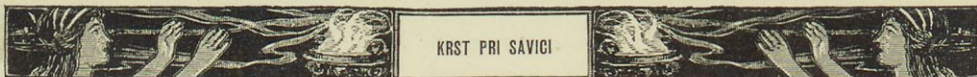
Že, Črtomir, je treba se ločiti,
Ne slišiš, kàk glasno trobenta pòje!
Prípodíl s sábo je Valjhun srdítí
Požígat bôžje vèže dívje rôje;
Povsòd vzdígujejo se vere ščíti,
Ki sí prejel od matere jo svòje,
Te vere, ki jí deklíca ta služí,
Ki zdaj te z njo ljubezen čístá druží.

Kak težka, britka ura je slovesa!
Stojé po lících jíma kaplje vroče,
Objeta sta ko bí bílá telesa
En'gà, spustítí ustno ustna nóče,
Sí 'z lev'ga óče, desnega očesa
Jok briše, kí ga skrítí ní mogoče,
Ko vídí v táko žalost nju vtopljàne,
In dá tolažbe zanje ní nobène.

Bí spomníl njíma zmage véčno slavo,
Ak bí, dá jo dosečí móč je, sodíl;
Al prevelíko trumo je čez Dravo
Po Kokrí dólí v Kranj Valjhun prípodíl.
Se móžu zdí, dá grè le v smrt krvavo,
Brez dá bí vero, brate osvobodíl. —
Líst príde, kàk vasí ín vèže bôžje
Goré; — čas, Črtomír, je vzet' oròžje.

In šél je boj boj'vát brez upa zmage,
In skazal se je korenine prave,
Kjer suče mèč, na čèlu smrtne srage
Ležé sovražníkov truplà krvave

Mrtvih al izdih'jócih duše drage;
Vendèr ne mèč, ne moč gradu trdnjave
Bogov ne more rešit' slavnih staršev
In ne pred smrtjo ohranit' tovaršev.

Premagan pri Bohinjskem sam jezéri
Stoji naslonjen na svoj mèč krvavi,
Z očmi valov globôki brèzen meri,
Strašnè mu misli rojijo po glavi,
Življènje misli vzet' si v slepi veri;
Al nekaj mu predrzno rôko vstavi, —
Bilà je lepa, Bogomíla, tvôja
Podoba, ki speljala ga je 'z bôja.

Enkràt videt' želi podobo mílo,
Pozdravit' prejšnjega vesèlja mesto;
Al srečno je prestala časov silo,
Al njeno mu srcé še bîje zvesto,
Al morebit' pod hladno spi gomílo,
Al premagavec mu je vzel nevesto,
Al živa al mrtvá je, zvedet' more,
Ločiti préd se iz svetá ne more.

Znan ribič priveslá od une stráni,
Opomni ga, kak sam sebè pozabí,
Kakó povsòd ga iščejo kristjani,
Kak z vjetimi Valjhun srditi rabi,
Prijazno dálj mu tàrn ostati brani,
Stopiti k sèbi ga v čolnìč povabí,
Da ga pripelje v varniši zavètje;
Vda Črtomír se v to, kar ribič svet'je.

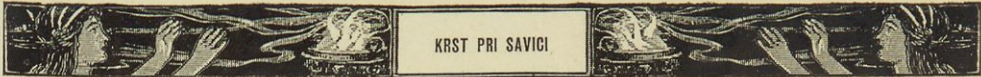

BOGUY.

In brž veslata v kônc ta jezéra,
Kjer bistra vanjga pribobni Savica;
Ker srečen veter nji' roké podpéra,
Čolnič leti ko v zraku urna ptica.
Se ribič po sovražnikih ozéra,
Čoln vstavi, kjèr je gosta senc temnica. —
Ker se mu zdí, da lákota ga grudi,
Junaku, kar je v torbici, ponudi.

Želí dat' Črtomír mu povračílo,
Al v vôjski d'narji so bílí razdani;
Da Staroslav, se spomní, z Bogomílo
Mu v skrivnem kraju tôvor zláta hrani,
Nju poiskati dá mu naročilo,
In dá mu prstan sámó njíma znani,
Da bo pri njíma storíl mu resnico; —
Prinêstí zláta rêče četrtníco.

Po Bogomíli prašat' mu ukaže:
Al gleda svétlo solnce, je še žíva,
Al so obvar'vale jo môkre straže,
Al prèd sovražníki drugej se skriva,
In kod najvarníši se pot pokaže
Tje, kjèr zdaj draga deklica prebiva?
Pri slapu čakal jutro bo Savíce
Vesele alí žalostne novice.

Slap drugo jutro mu grmí v ušesa,
Junak premíšlja, kàk bolj spodaj lena
Voda razgraja, kàk bregove stresa.
In kàk prèd njo se gôre zíblje stena,

Kak skale podkopuje in drevesa,
Kak do nebes leti nje jeze pena. —
„Tak se zažene, se pozneje vstavi
Mladenič“, Črtomir pri sèbi pravi.

Zbudi ga 'z misel tètih mož govorica,
Ki bližajo se z blagom obloženì,
Spozna koj ribiça poštèna lica;
Neznàn mož pride po stezi zelèni;
Talar in štola, znamenja poklica,
Povesta mu, da služi Nazarèni.
Po mèč bi desna se bilà stegnìla,
V ti priči se prikaže Bogomìla.

„O, sèm na srce môje, Bogomìla!
Skrbí je kòniec, žalosti, nesreče,
Se trese od vesèlja vsaka žìla,
Kar gledam spet v obličje ti cveteče;
Naj brije zdaj okrog viharjev síla,
Naj se nebo z oblaki preobleče,
Ni mènì mar, kar se godí na sveti,
Ak smejo srečne te rokè objeti.“

Iz njèga rok izmakne se počasi
In blizu se na prvi kamen vsede,
In v trdnem, alí vènder mílem glasi
Mladenču vnet'mu rèce té besede:
„Ne združenja, ločitve zdaj so časi,
Šel nàj' vsak sam bo skoz življènja zmede;
Da b' ènkrat se sklenìle poti nàji,
Me tukaj vidiš zdaj v samòtnem krajì.“

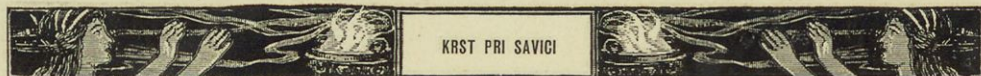
Povedat' moram ti, da sem kristjana
Malikov zapustila vero krivo,
Da je bežala ta, k' ob solnci slana,
Da dal krstit' je ôce glavo sivo,
Soseska je Marije službi vdana
V dnu jézera vtopila bog'njo Živo.
Kakó prišla k resnice sem pogledi,
Moj Črtomir, v besedah kratkih zvedi:

Večkrat v otoka sem samotnem kraji,
Ko te je ladja nêsla prôc od mêne,
Si mislila, al bo ljubezen naji
Prešla ko val, ki veter ga zažêne,
Al hrepenečih src željé najslají
Ogasil vsè bo zêmlje hlad zelêne,
Al mesta ní níkjêr, ní zvezde míle,
Kjer bi ljubeče srca se skleníle.

Te mislí, ko odšel si v hude bôje,
Mírú mí niso dale več sírotí.
V nevarnosti življênje vedet' tvôje,
Zaprte vsè do têbe videt' potí,
Ní ved'lo kám se d'jati srce môje,
Tolažbe nisem našla v taki zmotí,
Obupala sem skôraj tákrat reva;
Kak sèm želela v nôči tí svit dneva!

En dan sem prašat šlà po vôjske sreči,
Al skozi se še ní skleníla z vami;
Učil ljudi je mož bogaboječi,
Duhovni mož, ki zdáj ga vídiš z nami:

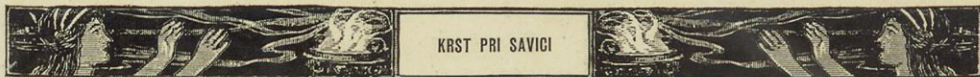

Kakó nas vstvaríl vse je Bog največi,
Kak greh prišel na svet je po Adámi,
Kak se je bôžji sín zato včlovečil,
Da bi otél naróde in osrečil.

Da pravi Bog se klíče Bog ljubezni,
Da ljubi vse ljudi, svoje otrôke,
Da zêmljá, kjêr víjó viharji jezni,
Je skušnje kràj, da so naš dom visôke
Nebesa, da trpljenje in bolezní
Z vesêljem vrêd so dar njegove rôke,
Da čudno k sêbi vod' otrôke ljube,
Da ne želi nobênega pogube.

Da vstvaril je ljudi vse za nebesa,
Kjer glôr'ja njêga sije brez oblaka,
Oko ni vid'lo, slíšala ušesa
Vesêlja, ki izvoljene tam čaka,
Da spróstenim bo vsêh težav telesa
Se srečnim izpolníla volja vsaka,
Da bodo tamkaj bôžji sklêpi míli
Te, ki se tukaj ljubíjo, skleníli.

Ko šlà domu sem združbo naj'no v glavi,
Me mož, ki je ta uk učil, doide,
Prijazno v svôji šêgi me pozdravi,
Pové, da préd je štet bil med Druide,
Da preobrníl se je k veri pravi,
Da v naše kraje oznanvát jo pride;
Ker so vasí bilé mu krog neznane,
Z. menoí ití želi, ker noč postane.

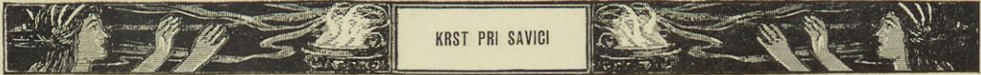
Domà očetu, mêní razodeva,
Kar prérók'vali nékdaj so preroki,
Kak, kàr grešila sta Adam in Eva,
Na križu operó krvi potoki,
Popíše nama strah sodnega dneva,
Vse čudeže, ki vere so poroki,
Kar vedet' treba je, 'zloži po vrsti,
Ker svà mu vse verjela, naju krsti.

Al êna skrb me je morila vedno,
Da tí med njími sí, ki Bog jih črtí;
Večkrat sem v sanjah vid'la glavo čedno
Bledó ležátí na mrtvaškem prtí;
Sem trepetala zate uro sledno,
Da bí nebes ne zgréšíl v britki smrtí.
Mož bôžjí mí bolnó srce ozdraví,
Ker, da zamore vse molítev, praví.

Kolíkokratov sem odtod v samôti
Klečala, klícala pomoč Marije:
,Zavrečí v jezi ga, moj Bog, ne hòti,
Ker v zmotí žalí te, ne 'z hudobije,
Ne dàj v oblast sovražní ga togôti,
Pred njo naj mílost tvôja ga zakrije!'
In čudno te" je tisto noč ohraníl,
Ko ni nobèn tovar's se smrtí vbraníl.

Iz spanja svôj'ga, Črtomír, se zbudi,
Slovó daj svôji strašni, dolgí zmotí,
Po potih se noči temnè ne trudi,
Ne stavi v bran dalj bôžjí se dobrotí,

In njene milosti dni ne zamudi,
Da sklenete se ênkrat naj'ni poti,
Ljubezen brez ločitve da zazóri
Po smrti nama tàm v nebeškem dvori.“

Črtomir.

„Kak bóm povrnîl, Bogomîla draga,
Ljubezen, skrb, kar si trpela zame?
V veselji skôraj mi srcé omaga,
Ki v njêmu tvôja ga ljubezen vname,
Doklêr krvi ne vtêče zadnja sraga,
In grôba tèmna noç me ne objame,
Tî sužno môje bo življênje célo,
Tî gospoduj čez vero, misli, delo.

Kakó bi mogel têbi kaj odrêci,
Storiti tega nè, kar boš želela!
Al zmislî ran, ki jih Valjhuna mêçi
So stórilî in p'sic njegovîh strela,
Kaj videli krvi smo v Kranji têçi,
Kristjanov tvôjih vsa prevdari dela,
In mi povej, al ni Črt nájbolj jezni
Njih Bog, ki kličeš ga Bogá ljubezni?“

Duhovni.

„Po celî zêmlji vsê m ljudem mir bodî!
Takó so pelî angeljcev glasovi
V višavah pri Mesîjesa prihodî;
Da smo očeta ênega sinovi,
Ljudje vsî bratje, bratje vsî narodi,
Da ljubîť mor'mo se, prav' uk njegovî.
Valjhun ravná po svôji slepi glavi,
Po bôžji volji ne, duhovni pravi.“

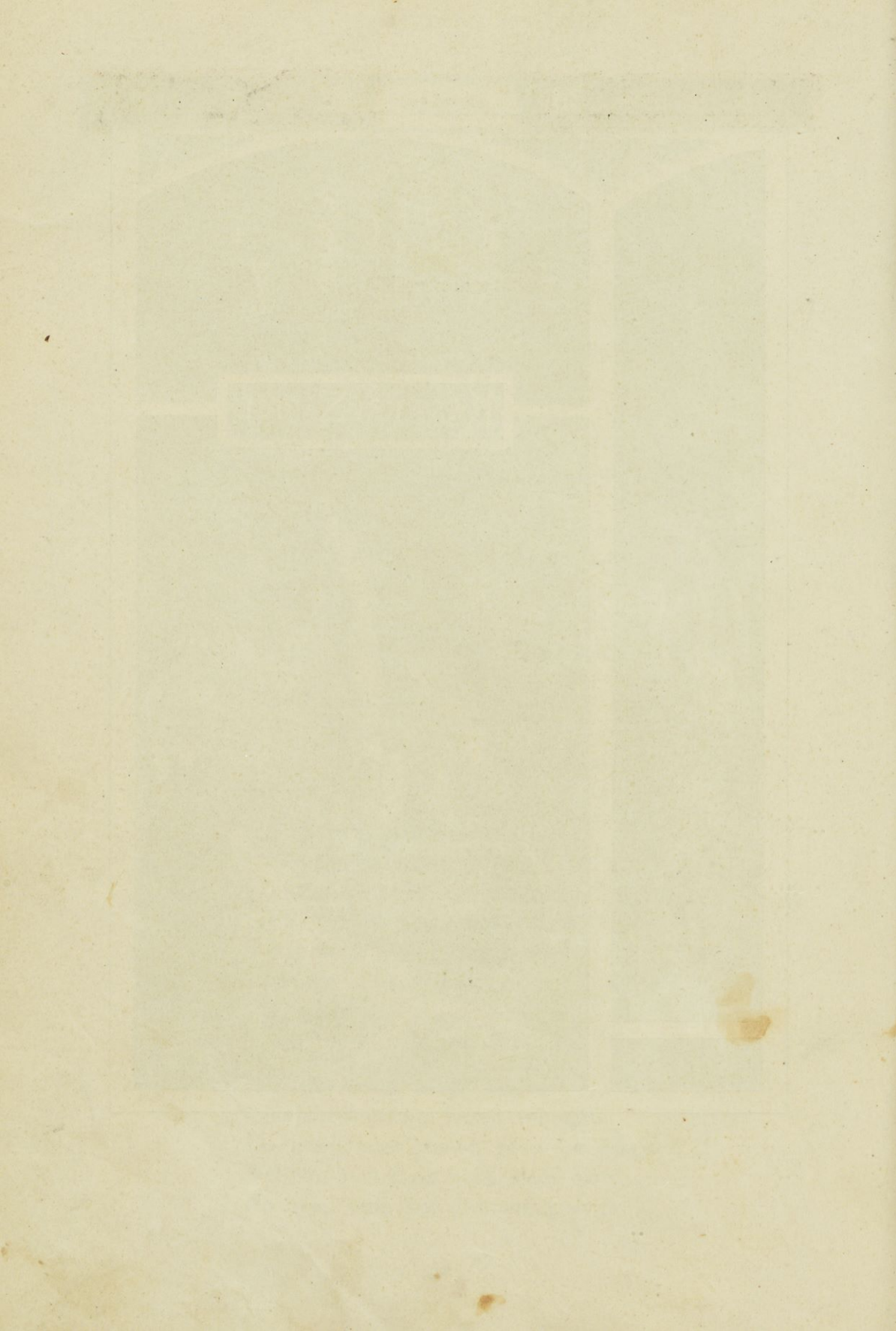

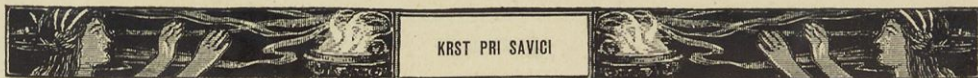

KRST PRI SAVICI.

Črtomir.

„Ljubezni vere in miru in sprave,
Ne branim se je vere Bogomila,
Vem, da malike in njih službo glave
Služabnikov njih so na svet rodile,
V njih le spošt'val očetov sem postave,
Al zdaj ovrgle so jih vòjske síle.
Ak sklene me s teboj krst, Bogomila,
Kdaj bo zakona zveza me sklenila?“

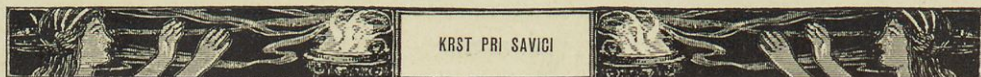
Bogomila.

„Odločeni so roži kratki dnovi,
Ki pride nanjo pomladanjska slana,
Al v cvetji jo zapadejo snegovi;
Tak mladi deklici, ki zgodna rana
Srcé ji gloda, vsmrti mir njegoví,
Le kratka pot je skoz življénje dana;
Al je za majhen čas se združít' vredno,
Da bi ločítve spet se bala vedno?

Da bi od smrti rešil te nesrečne
In tamkaj míli Bog v nebeškem raji
Z menoj te, dragi, sklénil čase večne,
Pustila v némar sem željé najslaji,
Pustila v némar dní na svetu srečne,
Sem odpovedala se zvezi naji; —
Je vslišana bíla molítev môja, —
Ne smem postati jaz nevesta tvôja.

Bogu sem večno čistost obljubila
In Jezusu in materi Mariji;
Kar doživela let bom še števila
V željá britkostí, v upa rajskem síji,

Nobèna me ne bo premôgla síla,
Bílà da svôjemu, svetá Mesíji,
Nebeškemu bí ženinu nezvesta;
Níkdár ne morem tvôja bit' nevesta!“ —

Duhovni rêçe med besede take:
„Zakóna sreçe ta vživát' ne more,
Kdor dela môjim, tvôjim je enake
Predrzníl v časa se seját' razore,
Druíd sem z zmoto jaz slepil rojake,
Ak bí ne bíl dajál tvoj mèč podpore,
Kdaj vgásnila bílà bí kriva vera,
Bí vdova ne bílà žen marsíktera!

Tvoj pot je v Oglej, da polóžil nate
Roké bo patriarh, ak duh te žène,
Ko sí pogubljal jih, oteti brate,
Duhovnega te storíl bo ko mène.
V dežélah jutra čakajo bogate
Te žetve, ne zamudi je nobène,
Le hitro v Oglej, tjè do patriarha,
Da posvetí te mašníka, duš var'ha.“

Črtomír.

„Prav praviš, da ne smem jaz upat' sreçe,
Ki vedno je in bo sovražna mèni:
Dosegel ôçe zmage ní sloveče,
Končal življènje v vôjski je 'zgubljeni,
Odšla je mati komaj sponam ječe,
Že davno jo pokriva gròb zelèni.
Osréçit' hoçe me ljubezen sladka,
Al kàk sladkost bílà je njena kratka!

V deželi kòj trobente glas zapôje,
Od Bogomíle drage mène loči,
Junaško bíli smo z Valjhunom bôje,
Vesele zmage dan nam ne napoči,
Pomóril mèč je vse tovar'se môje,
Beg je moj up, gôzd je moj dom prič'joči.
Nespametna bílà bi z mano zveza,
Ki me preganja vedno sreče jeza.“ —

Bogomíla.

„Ljubezní prave ne pozná, kdor meni,
Da vgásnítí jo more sreče jeza;
Gorela v čistém, v večném bo plamení
Zdaj in ko mí odpade trupla peza;
V zakonu vènder brani sad mí njeni
Vžívátí z Bogom trdníši zaveza.
Odkríla se bo tēbí unstran grôba
Ljubezní môje čistost in zvestôba.

Da bodo znani bôžjí jim obeti,
Jíh oznan'vát pojdi v slovenska mesta;
Kar dni odločenih mí bo na sveti,
Bogú in tēbí bom ostala zvesta,
V nebesíh čakala bom prí očeti
Čez majhen čas deviška te nevesta,
Doklēr žalujejo po tēb' oteta
Krdéla, prideš k mēni v mesta sveta.“

Izmèd oblakov solnce zdaj zasíje,
In mavrica na blede Bogomílo
Lepôte svôje čistí svít izlíje,
Nebeški zór obdá obličje mílo;

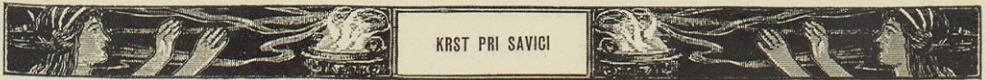

Jok, ki v oči mu sílí, komaj skríje,
Da ní nebo nad njím se odklenilo,
Da je na svetu, komaj sí verjame,
Tak Črtomíra ta poglèd prevzame.

Ko je mínul, kar míslí, da bo v sílí
Zlatá mu treba, sí od mož ga vzame;
Dar ríb'ču dá, njím, kí so ga nosíli;
„Kar Starosláv zlatá še hrání zame,
Daj ga sírotam“, rèče Bogomíli,
Se blíža jí, presrčno jo objame,
Molcé podá desníco jí k slovesu,
Solzé stojíjo v vsakem mu očesu.

„O čakaj, mí dopolní pròšnjo êno!
Pred ko se loč'va“, Bogomíla pravi,
„Da mí v skrbeh ne bo srcé vtopljàno,
Da lažej se britkostí v bran postaví,
Pred ko greš v Oglej čez goró zelèno,
Se pričó mène odpovej zmotnjaví,
Doklèr te posvetí krst, se zamudí,
Vodà je blízu ín duhovní tudí.“

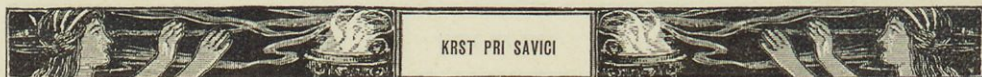
Molcé v to pròšnjo Črtomír dovoli,
Z duhovním blíža slapu se Savíce;
Molítve svete mašník, on z njím molí,
V ímenu krstí ga svètè trojíce.
So na koleníh, kar jih je okolí,
Se od vesèlja svet' obráz devíce,
Kí je bílà podpora vere kríve,
Je opravljàla službo bog'nje Žíve.

Razlagajo, ko pride v Akvilêjo,
Mu sveta pisma prosta zmote vsake,
Postane mašnik, v prsih umrjêjo
Nekdanji upi, med svôje rojake
Slovence gre, in dalje čez njih mêjo,
Do smrti tam preganja zmot oblake. —
Domu je Bogomila šla k očetu,
Nič vèč se nista videla na svetu. —

Opómbé.

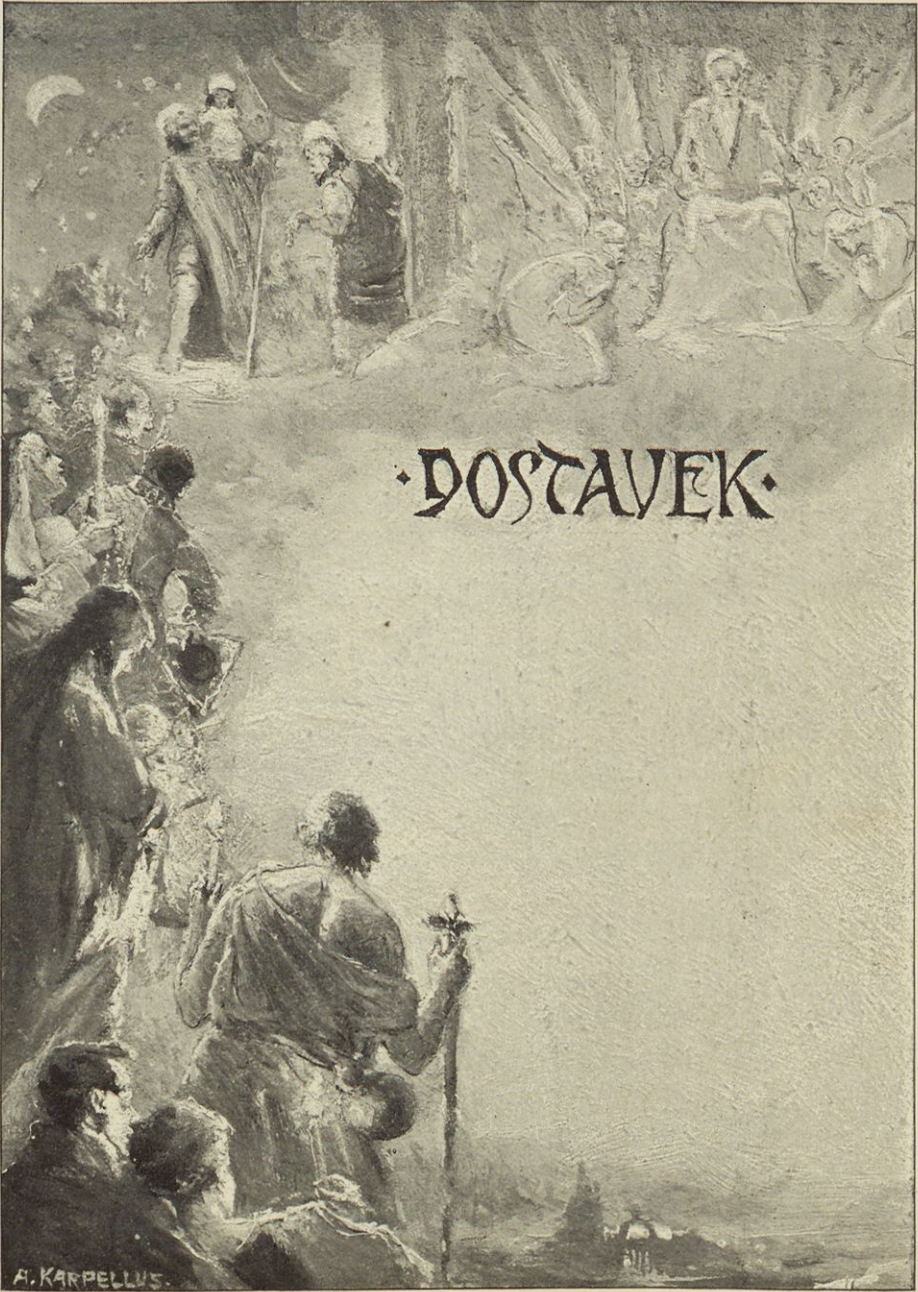
Valjhún, od latinskih pisarjev Valhunus in Valdungus imenovan, je bil koroški vojvoda in poseben preganjavec nejevernikov. Že njegov oče Kajtimár (Chetimarus) si je veliko prizad'jal, da bi krščansko vero razširil po Korotanu in Kranju; ali Slovenci so se stare vere trdó držali in kristjane, posebno pa misijonarje preganjali. Poglej Valvazorja „Ehre des Herzogthums Krain“ VII. bukve, 2. poglavje.

Avrélij, Dróh (Aurelius, Drohus) dva poglavarja nejevernikov. Poglej Valvazorja na mestu rečenem.

Žíva, bóginja ljubezni, slovenska Venera.

Párski Têsel. Tesel (Tassilo), parski vojvoda, je Valjhuna, ki so ga bili Slovenci v prvih letih vojvodstva iz dežéle spodili, s tremi trumami vojščakov nazaj pripeljal in jim ga zopet vsilil. Poglej Valvazorja na mestu rečenem.

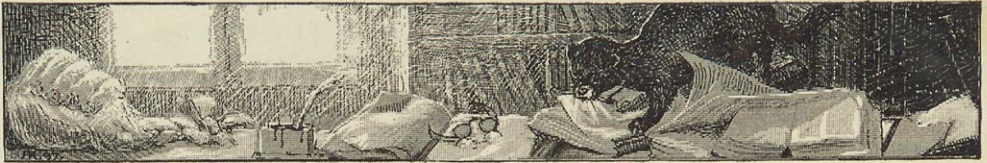

• DOSTAVEK •

A. KARPELLUS.

Vso srečo ti želim.

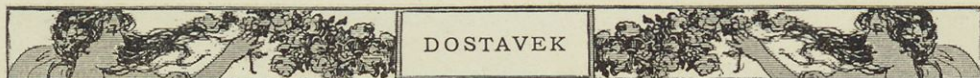
Deklè s svetlim' očmi!
Enake tèbi ni;
Gori, gorelo bo
Srcé za té samó.
Vso srečo ti želim,
Naj bo z menoj al z njim.

Ko prèd menoj stojiš,
Sijati mi pustíš
Oči nebeško luč,
Ki vsèh src íma ključ,
Vso srečo ti želim,
Deklè, z menoj, ne z njim.

Ko pa obračaš prèč
Nalášč obráz cvetèč,
Poglèd tvoj sèm ter tje
Po njèm ozira se,
Vso srečo ti želim,
Z menoj ne, ampak z njim.

Ko môje žalostne
Zbudé te pesmice,
Pustiš post'ljo gorkó,
Nastavljaš njim uhó,
Vso srečo ti želim,
Deklè, z menoj, ne z njim.

Ko tí pa drugi dan
Pozabiš môjích ran,
Te vidím z njím kremljät',
Sladkó se posmeh'vät',
Vso srečo tí želim,
Z menoj ne, ampak z njím.

Ko míslím, kàk bi bíl
Jaz srečen, ak ovíl
Krog pasa bí roké,
Te stísníl na srcé:
Vso srečo tí želim,
Deklè, z menoj, ne z njím.

Ko v plesu se vrtíš,
Na prsíh mu sloniš,
Od rok obséžena
Z rokam' obsegaš ga,
Vso srečo tí želim,
Z menoj ne, ampak z njím.

Ne sme več bit' takó.
Daj ênemu slovó,
Bolj' je nesrečen bit',
Ko srečo z njím delít'. —
Vso srečo tí želim,
Naj bo z menoj al z njím.

Nuna in kanarček.

Nuna.

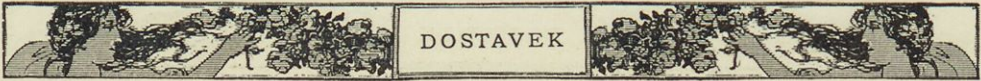
„Vesela pomlád se zbudila je spet,
Moj ptiček, preljubi kanarček!
Ak mika v zelêni te gôzdek letét',
Ne braním ti, ôkno ti hočem odprét'.
Poišči si gnezdece, parček —
Zapústi Ignac'je samôto
In próstosti vživaj sladkôto.“

Kanarček.

„Bí zlêtel iz célice ptiček vesel
Na srečnih otokih Kanarskih,
Kjer rod se očetov je môjih začel,
Kjer vedna pomlád je, ní gróma ne strel,
Ne slíši šum sáp se viharskih,
Kjer slana, sneg, toča ne pada,
Zaláz'vati nas ní navada.

Premrzle so v gôzdih mi vaših rosé,
Prehítro pomlád pri vas míne;
Viharska poletja so, zime hudé,
In ptice kraguljí, lisíce moré,
Leteče, lazeče zverine,
Mladenčí pri vas za njih glave
Nastavljajo skrivne nastave.

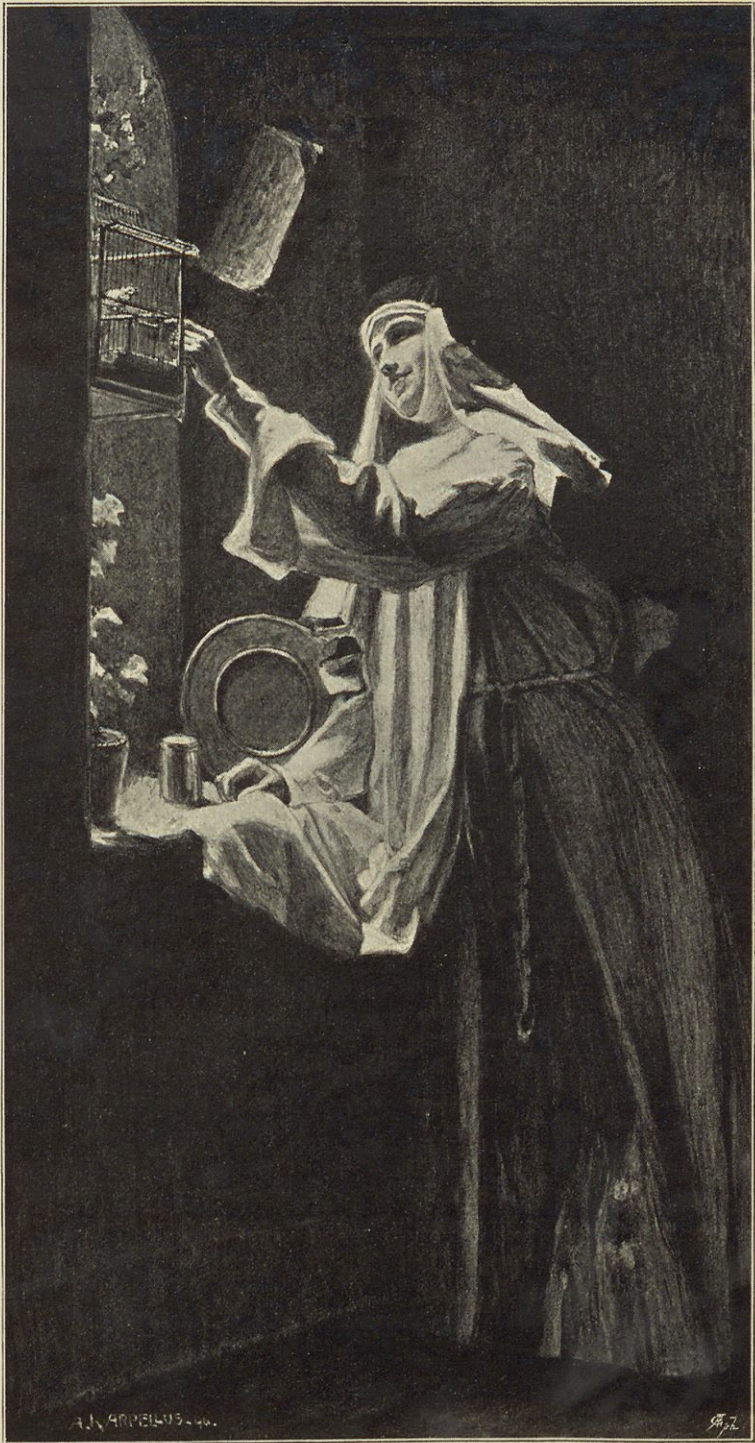

Sem v ptičnici rôjen in v cél'ci zrejen,
Samôte, pokója navajen;
Le têbe sem, deklica, ljúbit' učèn,
Od sreče togôtne bil nisem tepèn,
Od tvôjih sem rok le bil glajen —
Kak bi se navadil trpeti,
Kak živel bi zunaj na sveti!“

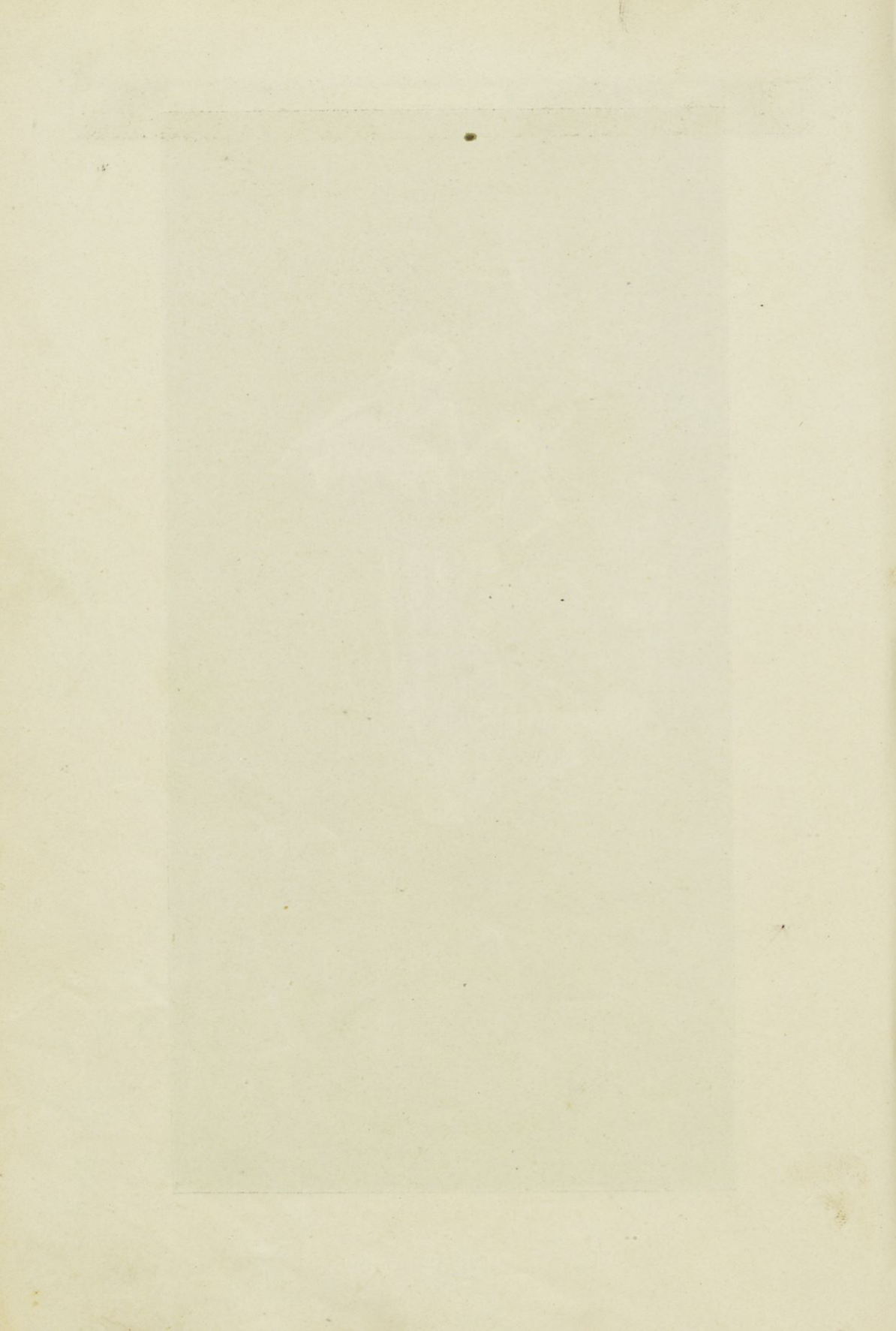
Nuna.

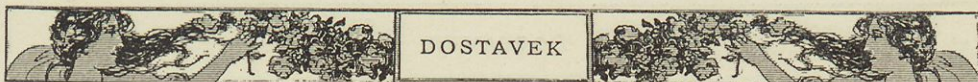
„Pač res je, kar pôješ, — pri mênì tedàj
V ti cél'ci nunski ostani!
Tí stregla in pela bom, kakor do zdàj,
Odpevaj mi, ljubček, krog mène skakljàj,
Mi zlato dovoljnost ohrani!
Le cél'ico náj'no zapriva,
Prostósti svetá ne želíva!“

Zarjavéla devica.

V tridesetem d'víčica
Reva še samičica
Prebritkó je stókala,
Mílo, mílo jókala:

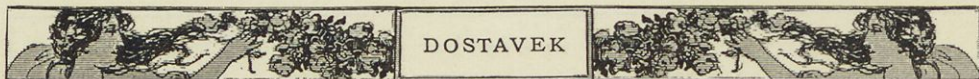
„Oj me, oj me, vbožica
Sem cvetlà ko rožica,
En'mu b'là sem mílija,
Ko dišeča lílija.

Srce se mu vnelo je,
Mu zvestó gorelo je,
Me prevzetnost zapeljá,
Nísem rèkla ne al dá.

Ptič zijalast príletí,
Na líman'cí obvisí;
Fántič gá ne gre lovit,
Mislí boljši lov dobit'.

'Ztrebí se počasi ptič,
Prazen gre domu fantič,
Gre z objokanim' očmí,
Vjel da lep'ga ptička ní.

Čákala sem boljšega,
Čákala sem goršega,
Dòkler me pozabil je,
Z drugo se obabil je.

Tekel čas je mladih dni,
Póme b'ló níkogar ni;
Stara sem samíčica,
Zarjavéla d'víčica.“

Sveti Senán.

Zató, da b' od ženskih ne bil zapeljan,
Podal na otòk se je sveti Senán;
Valovi šumíjo okrog in okrog,
Otòk ni dotaknjen od ženskih bil nog.

Na morjí se vzdigne prav vèlik víhar,
Vse klíče svetníke na pómoč mornar;
Strašný se valoví, vetroví tepo,
In strele letijo, gróm trese nebo.

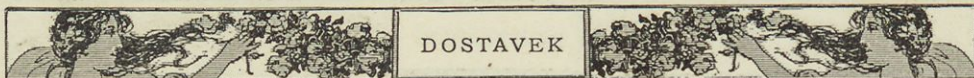
Tje barko k otoku víhar pridrví,
Z nje déklica stopí z nebeškím' očmí —
Dve skal'ci vzdíguje strah prsí mokré,
Senánus je zmoten, se d'jat' kam ne vé.

„Vihar me pridrvil je sèmkaj do vas,
Pod streho vzemite me, oče, ta čas,
Da se posušim, in prosite Bogá,
Da pošlje drug veter, da vrème nam dá.“ —

„Za vrème“, jí rêče, „jaz hočem molít',
Na tem pa otòku ne smeš se mudít';
Menih sta in ženska nasprotne stvari; —
Le hitro od tod proč, ker se že mračí!“

Poklekne in prosí za vrème Bogá,
Polézejo kòj se valoví morjá,
In luna zasíje, zvedrí se nebó; —
Proč deklico môkro vetroví nesó.

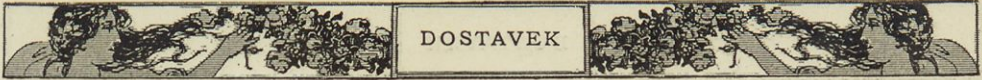

Senánu se sanja potèm vse noči
Od deklice nedrīj, od njenih očí,
Da v smrtno bolezen pogreznil jo mraz,
In da jo spovedat' zamudil je čas.

In kàdar vihar spet na morji bučí,
Po barki ozira se s skrbnim' očmí;
Ak žensko pridrvil vihar bi tje v stran,
Pod streho bi vzal jo, spovedal Senán.

Tam čaka zastonj in zastonj se kesá;
Nazaj med ljudi se Senánus podá.
Od tod se menihi ženstvà ne bojé,
Za dušo in truplo njih radi skrbé.

Od zidanja cerkve na Šmarni gôri.

I.

Deklica.

„Zašlà sem in stezé ne vem,
Naprej ne vem, nazaj ne smem;
Puščavnik, vas sam Bog naprot'
Poslàl mi je pokazat pot,
Pokazat pot na strmi grad,
Na strmi grad, gradnik kjer mlad,
Kjer mlad gradnik bolan leži,
Da ga tak dolgo k mênì ni,
Ki 'zvolìl izmed vsèh deklet,
Obljubìl me je v zakon vzet'.“

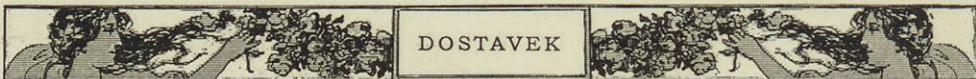
Puščavnik.

„O lepa hčer, o lepa hčer!
Počij pri mênì en večer,
Lej, bliža se že tèmna noč,
In péšat' vidim tvôjo moč.“

Deklica.

„O ne mudíte me níkar!
Noči in truda mi ní mar,
Počivat', spati ne pusté,
Mi ne pusté skrbi grenké.“

Puščavnik.

„O pòjdi z mano na moj dóm!
Razlega po goràh se gróm,
Poglej oblakov čudni ples,
Kakó vihar buči skoz les.“

Deklica.

„O ne mudíte me níkar;
Naj treska gróm, buči vihar!
Vihar oh hujši, bòlj strašán
Po srcu r'jòve noč in dan.“

Puščavnik.

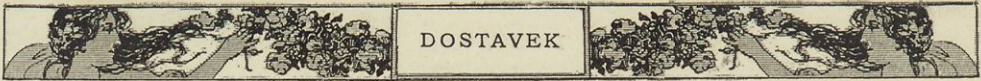
„Poslušaj, deklica, svèt moj,
Ostani tukaj vsaj nocoj;
Lej, predno prideva do vrat,
Odšèl čuváj bo nama spat.“

Deklica.

„O ne mudíte me níkar;
Če slišal me ne bo vratar,
Ki mu odprla tol'kokrát,
Poslal odpret mí bo enkrát.“

Puščavnik.

„Ostani, hči, tvoj mlad gradník,
On ni bolník, ampàk lažník,
On slišal trkanja ne bo,
Ker sládko spí z mladó gospó.“

Deklica.

„Ubij te gróm, devištva tat!
Že sedem mescev hodim mat’;
Bog ti gradník zanêsi mlad,
Od têbe nosim greha sad!“

Ko té besede ’zgovori,
Po tlêh se zvrne, omedlí, —
Zvijè fantiček se od nje,
Al ôna se več ne zave.

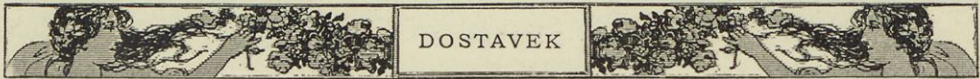
II.

Na majhni trati sredi rož
Grob zjutraj koplje sveti mož.
Gre mimo mlad’ gradník na lov,
Otročnico, grob gleda nov.
Puščavnikovo kupit vest,
Cekinov vzame polno pest:
„Kar ímam s sábo“, pravi, „ná!
In molči, da ne zvé gospá.“

Puščavnik.

„Níkar, níkar, zlahtni gospod,
Da greha vaš ne plača rod!
Za svete maše dajte d’nar,
Sírotam dajte bôgat dar,
Da duši, ki je v vicah zdáj,
Pomagajo v nebeški ràj,
In síneka, ki je na svet
Prišël, rediva sedem let;
Ko spolni leta ta, se z njím,
Se z njím podal bom v šole v Rim.“

III.

Gorjé, gorjé, gradník nezvest,
Kakó te pèče huda vest!
Krivic mašč'avec, večni Bog,
Obilno pošlje ti nadlog:
Zaprto žène je teló,
Skrbí te starost brez otrok,
Graščino dati tujcem 'z rok.

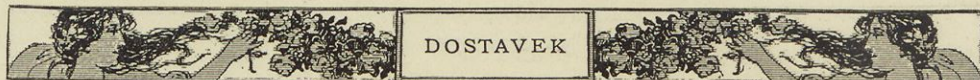
Ko je pretèklo dvajset let,
Puščavnik pride 'z Rima spet,
Iz Rima pride mašnik mlad,
Ki bil je star'ga greha sad.

Domà leži gradník bolan,
Puščavnik rèče mu en dan:
„Skrbí vas grad, blagó, gospod,
Ker z vami vgasnil bo vaš ród.
Mariji grad svoj dajte v last,
Zidájte cerkev nji na čast,
Da bo maš'val v nji sin za vas,
Sem hòdil romar vsaki čas.“ —

Mariji dal je grad svoj v last,
Je zidal cerkev nji na čast,
V nji sin je zanjga mašo bral,
In mater svôjo 'z víc jemal.

Kjer bil je strmi grad nekdáj,
Je cerkev Šmarne gòre zdáj.

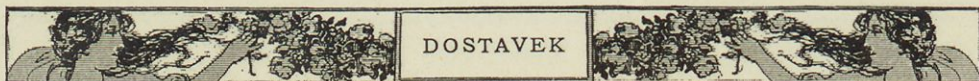
Šmarna gôra.

Vi, ki hódite na sveto
Šmarno gôro, blagor vâm!
Hvalit mater v nébo vzeto;
Al gorjé odlášavcam,
Ki tak dušo svôjo črt'jo,
Da it' opusté pred smrtjo
Roženkranc in lítanije
Môlit, hvalo pet Marije.

Kadar v nôči ure svôje
Spolni vsêh svetníkov dan,
Dòkler zjutraj ne zapôje
V čast Marije zvon glasan,
Gôr' na goro — strašno res je —
Mrtvíh hodíjo proces'je
Roženkranc in lítanije
Môlit, hvalo pet Marije.

Vsêh stanov so trume plášne,
To se vídi z njih oblek;
Vídíjo se štole mašne,
Zída in hodník vse vprek.
„Kdo ste, romarjí vi čudni!
Ki zdaj molite netrudni
Roženkranc in lítanije
In pojête čast Marije?“

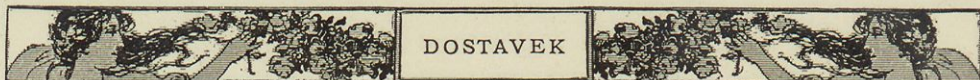

„Mi v duhovskem oblačili
Smò sejali seme zmot,
Slepci smo ljudem branili
Sèm na sveto božjo pot;
Závolj tega iz vic hod'mo,
Žalostne proces'je vod'mo
    Roženkranc in litanije
    Môlit, hvalo pet Marije.

Romarjev za nami truma,
Ki je ni mogoče štet',
Kristijani so brez uma,
Ki so hòt'li nam verjet';
V vicah delajo pokoro,
Z nami hodíjo na goro
    Roženkranc in litanije
    Môlit, hvalo pet Marije.

Kdor odraščen gre iz svéta
Kranjcev, da ni tukaj bil,
V hiši večnega Očeta
Se ne bo préd veselil,
Dòkler ne dočaka dneva,
Da sem z nami pride reva
    Roženkranc in litanije
    Môlit, hvalo pet Marije.

Naj tedaj odprè ušesa,
Kdor bo slíšal pesem to,
Préd ko duša od telesa
V smrti se ločila bo,

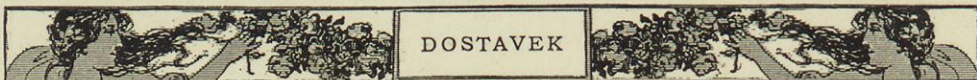

Sam naj al s proces'jo farno
Pride gôr na gôro Šmarno
Roženkranc in litanije
Môlit, hvalo pet Marije.

Tega, ki na goro hodi,
Bo Marija var'vala,
Da ne bo peklenski zlodí
V smrtní uri zmotíl ga;
On bo šel v nebesa srečno,
Gôri z angeljci bo večno
Roženkranc in litanije
Môlíl, hvalo pel Marije.“

Nebeška procesija.

Osemnajststo in petero
Leto gre čez trideset,
Kar prinesel sveto vero
Jezus Kristus je na svet.

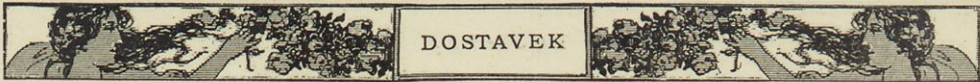
Bog sedí na svôjem stoli,
S celo je častjo obdan,
Angeljci stoje okoli,
Bíl je Vsèh svetnikov dan.

Z Materjo pri sêbi Sina
Ima in svet'ga Duhá,
Vsèh nebéščanov družina
Se je zbrala krog Bogá

Gledat tam proces'jo sveto,
Trumo duš zveličanih,
Iz svetá poprejšnje leto
In iz víc poklicanih.

Krona jim na glavi seje,
Par za parom se vrste,
V rôkah nos'jo oljke veje,
S pesmami Boga časte.

Na bandêrih jagnje bôžje,
Roženkrance na vrateh,
Pred na zêmlji jim orôžje
Čez hudiča in čez greh.

Duš gre memo — da milijoni! —
Dôsti manjkalo jih ni;
Na komolcu v stolu sloni
Bog, se žalostno drži.

Zdaj bandêro se prikaže
Krištofa Ljubljanskega;
Bog mu vstavit' se ukaže,
Táko pravi, praša ga:

„Kàkor da za beračune
In za kmétiče samó,
Za menihe in za nune
Bíl bi vstvaril jaz nebo!

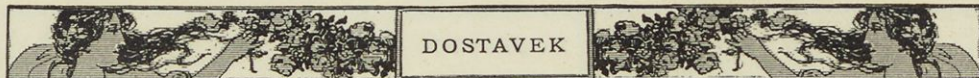
Tí le al kakà pokveka
Ne gredò v pekèl se gret;
Ní gosposkega človeka
V sveti ráj že nekaj let. —

Mànj le žalost ta me bôde,
Ko pogledam trôpič tvoj,
Tí sam nekaj še gospôde
Vodiš zmerom za seboj.

Veči mesta so krščanske:
Dunaj, Trst, Pariz in Rim,
Mànj gospôde ko 'z Ljubljanske
Srenje 'z njih v nebo dobim.

Druga mesta tud' oltarje
Imajo in mašnike,
Kaj Ljubljance môje var'je,
Da njih mànj pekèl požrè?“

„Čast in hvala Tèbi bodi!“

Krištof mu odgovori,
„Menim, da v Ljubljani zlodí
Ima mànj zato moči,

Ker je revno nje gledišče,
V njem le smrad, temà in mraz,
Že trohljivo nje plesišče,
Lakot v njem, napùh, dolg čas.

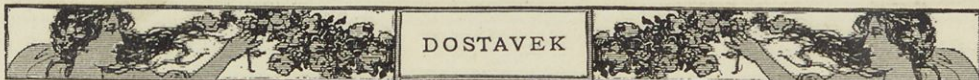
Kdo rad puste jé kopune,
Drago kislico pijè?
Kdo ime rad v lačne kljune
Staríh žlahtníh srak dajè?

Nje strelíšče je odročno,
V njem je preberaški ples,
Tam šivarstvo premogočno,
Plev z otrobí tam je zmes.

Torej rajši v bôžje hiše
Je in bo Ljubljančan šel,
Ko v gledišče, na plesiše
Tlako delat za pekèl.“ —

Satanas skoz luknjo ključa
Gledal in poslušal je,
Brž si 'zmislí zvita buča
Za Ljubljanke líman'ce.

Zidat' vdíhne jim kazíno,
Káj da je, pove ime;
Žensko, môško v nji mladíno
Z materami vred kazé.

Da bi brèzno bòlj ukalo,
Je Možóvu misel dal,
Da gospódo bòlj to malo
Na strelišču vĳkup je zbral.

Rèĳe zidat' kolosêum;
Tam Ljubljánĳani vsi vprek
Pelí bodo mu „Te Dêum“,
Da se bo razlegal jek.

Kolosêum pot k nebesom
Bo zazidal kršĳen'cam,
Trl tam bo se um s kolesom,
Nôva Sódoma bo tam.

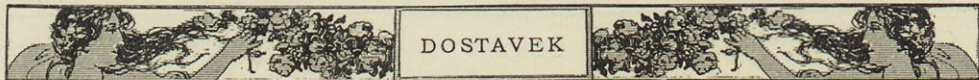
Se zidálo bo glediše,
Ko se leto pomladí;
Manĳkalo ne bo nam hiše,
Kjer se Satanas ĳastí.

ĳaka te velíka sreĳa,
Tí Ljubljana spaĳena!
Tí kasarna boš sloveĳa
Satana peklenskega.

Prví sedeĳ boš hudiĳa,
ĳez deset let vèĳ ne bo
Krišĳtof tvoj imel mrlíĳa,
Ki je dušo dal v nebo.

Janezu N. Hradeckemu

ob petindvajsetletnici njegovega mestnega županstva.

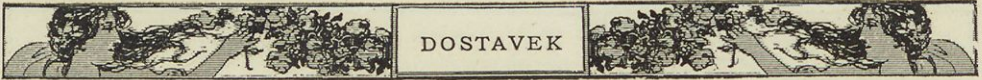
(27. rožnika 1845.)

Od srčno zaželjênega poklica,
Ki Têbi 'zročil varstvo je Ljubljane,
Pretêkla je stoletja četrtnica.
Za svôjega rojaka srca vžgane
Je že takrát napolnil up veseli,
Da mestu očétnemu zlat čas nastane.
Up najpredrzníši si spolnil z deli,
Ki jih pred hítrih let valov togôto
Emone bodo letopisi oteli.
Pregnâl 'z zastavnih bukev si temnôto,
Pod težkim ključem bogatin ne hrani
Zakladov z nezaúpljivo strahôto.
Roké zdaj pridne, umní zdaj možgani
Lahkó dobé pomoč; da se razprósti
Med vsaki stan obilnost, káj ji brani?
Da tem, ki jim ne zlíva v plôhi gosti
Bogastva sreča, kapljice bòlj skope
Do jézera zbero se visokostí,
Pred mnogo sí hranílnico Evrope
Jo nam oskrbel Ti s tovarši, ktera
Odvrača révščino in nje nastope.
Njim, ki grení potreba let večera,
Al préd je treščila v njih barko strela,
Jim z jadri svôjim' plavati zavera,

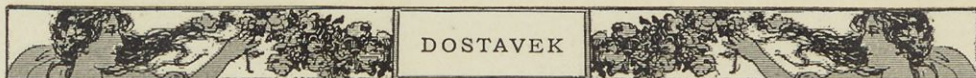
Naproti Tvôja je pomoč hitela,
Z dobrótljivosti zborom si načinil,
Da jih podpira mestna srenja cela.
Da bi v samôti revež ne poginil,
Da brát pomagál bratu bi 'z nesreče,
Občinsko hišo vbogim si vlastninil.
Kak Tvôje je biló srce goreče
Za čast in prid in blágorstvo Ljubljane,
Ljubljane, ljubice nebes in sreče!
Ozri se na snežnikov velikane,
Ko jih najmlajši žarek zôre zlate
Pozdravi, k' iz iztoka post'lje vstane;
Dalèč okrog poglej ravní bogate,
Visôcìh žit na njih poglej valove,
Nje reke breg, okrog zeléne trate;
Poglej nje čvrste, bistrih glav sinove,
Kí vnema v srcih se jim želja sveta,
Obrnit' v dóma čast vseh zgod osnove;
In zvestosrčne nje poglej dekleta,
Lic rajski zór, očí poglej nebesa
In sramežljivost, ki je varh njih cveta;
Obrni na nje méstnjane očesa,
Kak ljubíjo pošténost in pravico: —
Vesêlje v prsíh Tí srcé pretresa.
Al grda delala pošast krivico
Je méstnjanom in mesta je lepôti
Pokrivši s siv'ga plašča nas temnico.
Bežáti moraš, hôti al ne hôti,
Si mislil sí, ko sí se dela lotil,
S cesarsko pomočjó dat' strah mokróti.
Brijáreja storóčnega sí vkrotíl,
Močírje vekóletno je pregnano,
Meglò slovó sí vzét' od nás zarotíl.

Z mostovi zaljšaš nôvimi Ljubljano,
Bogastva víre nôve jí odpíraš
Srcé za celo je dežélo vžgano.
Kmetijske družbe ud nje zbor podpíraš,
Podpíraš z njím domače Tí „Novice“,
Zahvale vséh Slovencev sí nabíraš,
Kí bratov tíhotíjo zabavljíce,
Da smo zares mí Kranjci pozabíli
Že Slave matere, nje govoríce,
Kí stala v bran je Atiloví síli,
Kí prežívела mnoge je naróde,
Kí naj naprej ohraní Bog jó míli!
Zato naj Tí zahvala naša bode,
V del Tvôjih naj spomín Tí tá bo čaša,
Píj, Domorodec, zdravje 'z té posode!
Naj Tvôjih dní števílo se naraša,
Naj vse brítкости Têbi Bog odvrne
Vseh méstnjánov je ín je prôšnja naša.
Podobo Tvôjo, kí se zdáj odgrne,
Častí naj pôzni vnuk, Nepozabljívi,
Ko davno bomo róp mí zêmlje črne,
Kí klíčemo iz srca: Bog Te žíví!

Ljubezen tiranija.

Vi, ki vam je ljubezen tiranija
Neznana bòlj ko so studenci Níla,
Vi, ki samó vestè, kaj posodíla
Nesó, kaj híše, polje, kaj kupčija!

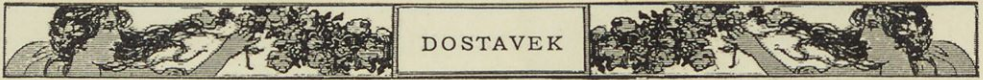
Iz vas sí marsíkteri glavo vbija,
Al pòjem res brez upanja plačila,
Gotoví, da bi je ne omečila
Labudova 'z prs mòjih melodíja.

Povejte vi mí, slepi modrijani!
Al trud'jo za dobiček, za petíco
V Ameríki se črni Afrikani?

Dal v hujši služnost me je bog s puščíco,
Kakòr trpé med Turki jo kristjani; —
Kogá nek' ímam upatí pravíco! —

Mihu Kastêlcu.

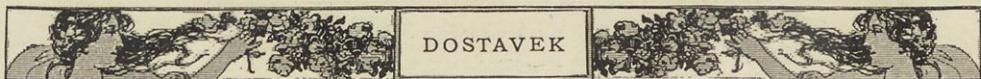
B'le zapuščêne so Parnasa trate,
Mah, ljuljka in osát ob krajih, v sredi,
Na njih so 'zgúbili Kamén se sledí,
Molčali so glasovi lire zlate.

Vabíle Kranjce sence so košate,
Steziče zložne, cvet díšèč po medi,
Sad brez potú; zapléč'vat so po redí
Hodíli mèd Muz nemških zbrane svate.

Tí si nas zbudíl, zbral ob hudem časi;
Roké zaraščene trebítí jele
Prostore na domačem so Parnasi.

Že víd'jo mesta se na njem vesele,
Že slíšijo se pesem sladki glási,
Pognál je cvet, mèd nosíjo „Čebele“! —

Zopet izdajavcu Volkmerovih fabul in pesem.

S Pompeja premagavcem: „καὶ σὺ, τίε!
Kaj tudi ti v nesreči mēni dane,
O sin, zarastle že odpiraš rane,
Da spet iz njih rudeča kri mi lije!

Al tvôja rôka me na novo bije?
Kaj môja bolečina te ne gane?“ —
Ko bere pesmi Volkmera neslane,
Slovenska Štir'ja, tvôja mati, vpije.

Tvoj besednják smo radi vsi sprejeli;
Častil je Aristarh, ne priliz'vavci,
Prihodnjih časov up v mladenča deli.

Zdaj nosiš vel'ki zvônc med nemšk'vavci;
Slovinci v trojni kličejo dežéli:
„Gorjé, gorjé, gorjé mu izdajavci!“ —

Slomšku,
ko je bil na svétlo dal „Devištvo“.

Ker stara para zlómek
Devištva prêveč vzal,
Je njêga mlajši, Zlómšek,
Prodajat' ga začel.

Puščičarjem.

1.

Puščícica brez žêla
'Z debelega je čêla.

2.

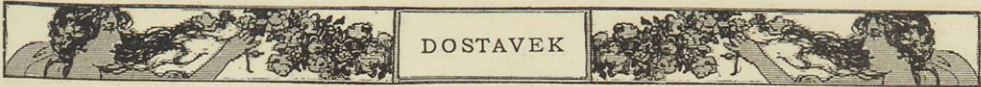
Puščičar naj imá glavíco zvíto;
Terzít neslan je, kdòr ima zabíto.

Pesmam od močvirskega posušila.

„Kjé, prašate, meglé Ljubljanske vir je,
Kar naše posušêno je močvirje?“ —
„„Rodíjo nam oblake zdáj meglene
Od posušíla pesemce vodene.““

Glosátorju.

Tam Kranj'c se košatí, vseh Kranjcev je orakelj,
Že dvakrat je poslal nam dneva polhen žakelj.

Čudni dehúr.

V Ljubljani je dehúr, ki noč in dan žre knjige,
Od sêbe pa ne dá najmanjši fige.

Repiču.

V Ljubljani je možič,
Ki misli, da je ptič;
Pa je le ptiča kosič —
Repič.

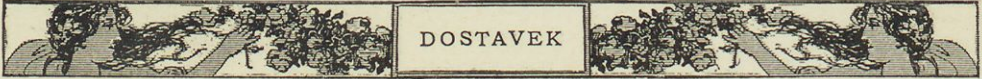
Prijatlu Ferdinandu Schmidu

v spomínsko knjigo.

Ní mi prijetno
Nemško ímé;
Srčno pa ljubim
Kranjsko srcé. —

Bog.

Kar jè, beží;
Al beg ni Bog,
Ki vodi vekomaj v ne-bo,
Kar je biló, kar jè, kar bo.

Bôžje in hudičeve hiše v Ljubljani.

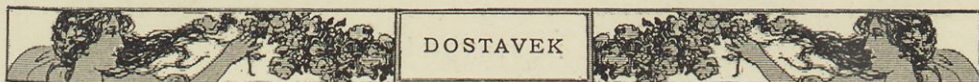
Bog v farnih cerkvâh v Ljubljani se hvali peterih,
Toliko tudi kosarn íma sleparski hudič:
Svet' Peter, Miklavž, Jakob nas vabíjo k Bogu,
Nas Janez Krstnik, vabi Marija v nebo. —
Hiše: kazíno, redút, kolosêum, z njimí teáter
Ima strelíšče hudič, svôje si cip'ce lovit'.

Napis na vélikem zvonu pri svetem Joštu.

Moj bron je najden bíl v dnu mórja, ko Turčije
Kraljestvo v Hêladi končál je Navarín.
Ga kupi romar; ga Samassa v zvon prelíje;
Glasím zdaj bôžjo čast iz svet'ga Jošta lín.

Nagrobni napis metêlčici.

Kdòr ne zna napisa brati,
Sèm obrne naj oči;
V njem zapísano stojí:
„Spod metêlčica leži,
Kèr jí vsi homeopáti
Niso môgli pomagáti;
B'la nje smrt je žlica kaše —
Tri molíte očenaše!“

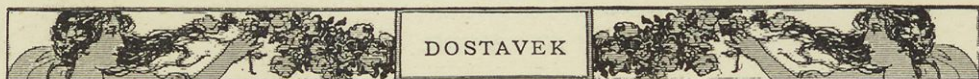

Napis na grobu Čópovem.

Jezike vse Evrope je učène
Govoríl, ki v tem tihem gróbu spi;
Umetnosti je ljubil le, 'zgublêne
Mu b'lé so ure, ko njim služil ni;
Mladenčem v Reki, v Lvovu in v Ljubljani
Netrúden učenik je um vedríl;
Akò bi daljši časi b'li mu dani,
Svoj národ s písmi bi razsvetlíl bil.
Peró zastavi komaj, stare Slave
Budíti rod, — odnêse val ga Save!

Napis na Linhartovem grobu.

Stezé popustil nemškega Parnása,
Je pisal Kranja zgodbe star'ga časa.
Komú Matiček, Mic'ka, hči župana,
Ki mar mu je slovenstvo, nista znana?
Slavile, døkler mrtví se zbudíjo,
Domači boste ga Talíja, Klíjo.

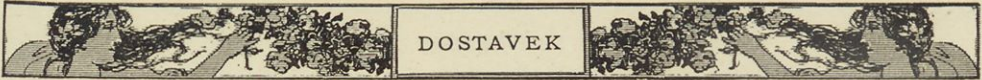

Napis na grobu Franca Juliani,

duhovnega pastirja na Šentjóški gôri, pokopanega v Šmartinu pri Kranji.

Opásal vere je orôžje
Za bôžjo čast vojščák gorèč,
Bíl svítel svéčnjak cerkve bôžje
Je prid'gar, spovedník slovèč.
Da brez moči bi noč b'la huda,
Čuvál je romarjev pastír;
Tam Bog mu daj plačilo truda
V nebesih uživat' veční mír!

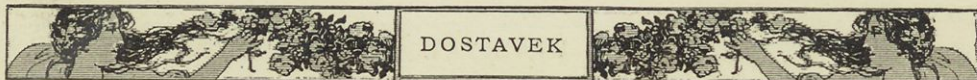

Grobni napis dvema dečkoma,
ki sta hitro zapored v nežnih letih umrla.

Jasni so in srečni b'li
Nij' življenja kratki dni.
Glas zasliš'ta: „Prid'te k mênì,
Majhni vi, nezadolžèni!“
Duše nij'ne sta vesele
Repetničice razpele. —
Oča, matere očesa
Mòkre gledajo v nebesa.

Zastavica.

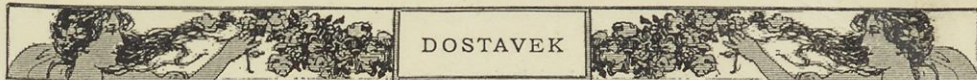
I.

Šestéro črk je zvezanih takó,
Da če zapóred êna odletí,
Vendèr ostanek prazen glas ne bo,
Ampàk pomembo drugo zadobí:
Beseda laška je z vsemì šestémí
In taka tudí s črkami petémí,
Latinska s štírimí je, kranjska s trémí,
In z dvéma črkama je spet Kranjica,
Pri vsèh naródih je domá samíca.

II.

Kraj je beseda s črkami šestémí,
V kter'ga hodí marsíkdo s petémí,
Ki ga boš spoznàl po napeti štulí,
In da le svôjo, to neumno tulí;
Akò nadlégo mêní dela, z njím,
Kar s štír'mí črkami povem, storím;
Kar šest njih ne storí níkdar z ljudmí,
Lahkò storé v sintáksi črke tri;
Priganjam z dvema te, ak šè se trudi
Z uganko glava, samka se ti čudí.

Licova strelci.

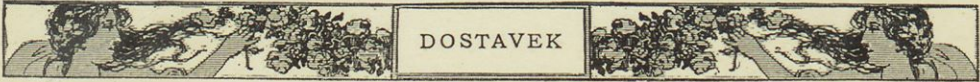
(Körner.)

Kaj tamkaj iz gôzda se v solncu blišči?
Šum bližej bije na všesa.
Sem dôli se v vrstah tèmnih drvi,
Pojêjo rogoví, trobenta buči,
Da duša v prsih se stresa.
Če praša črne junake kdo,
Licova strelci silní, predrzni so to!

Kdo vídi se tèmni po hostí dirjóč,
Kdo jaha po gôri, po griči?
Potuhnjeni pazíjo celo noč,
Strel'c uka, in puša za pušo poč',
Francoski padajo briči.
In črne strelce če praša kdo,
Licova strelci silní, predrzni so to.

Kjer grozdje se zóri, kjer Rajna šumi,
Se vstavi trinòg za vodámi,
In rešen bit' misli, ko gróm príleti,
Se vržejo v vódo in plavajo tí
Do njega z môčnim' rokámi.
Če praša črne plávavce kdo,
Licova strelci silní, predrzni so to.

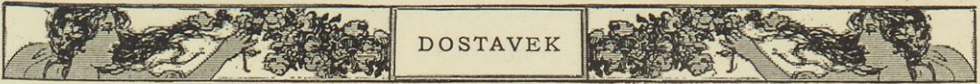

Kaj tamkaj v dolini razlega se bøj,
Kaj mëčev rožljanje pomeni?
Nevsmiljeni kónjiki bijejo bøj;
Uneta je próstosti iskra, in køj
Se vžiga v krvavem plameni.
Če praša črne kónjike kdo,
Licova strelci silni, predrzni so to.

Kdo zdiha tam, jèmlje od solnca slovo,
Med truplí sovražnikov vmira?
Spreminja smrt líca, zapira oko,
Junaško srcé ne trepeče pred njo;
Saj próstost iz smrti izvira.
Če praša črne mrlíče kdo,
Licova strelci silni, predrzni so to!

To nemških je strelcev tròp strašán,
Rabèljne zatrét in tírane.
Kdor ljubi nas, tá naj ne hod' obžal'van,
Dežéla je prósta, napočíl je dan,
Rešile so smrtne jo rane.
Zato naj od vnuka do vnuka sloví:
Licova taki strelci predrzni so b'lí.

Tri želje.

(Anastazija Zelénca.)

Ko želje bi veljale kàj,
Tri žèlel bi reči:
Deklič bel, črni pòp, konjìč
Željé bilé bi trí.

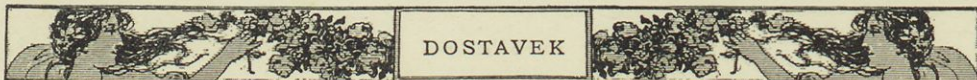
„Čemu, povej, bi bil deklìč?“
Par mène veseli;
Ne da bi mólil, zdíhovàl,
Dveh temu treba ní.

„Čemu, povej, bi bil ti pòp?“
Zavòlj lahké vestí;
Če večkrat sta po dva samá
Lahkò se kàj zgodí.

„Čemu, povej, bi bil konjìč?“
Da jáhal bi vse dni
Od déklíce do pòpa tjè,
Od tam pred njé oči.

Parizína.

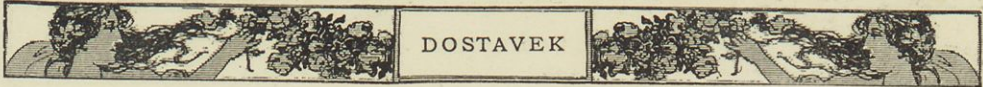
(Odlomek iz Byrona.)

I.

Je čas, ko slavec z véj gostih
V visòkih žvrgolí glaséh,
Je čas priség zaljubljenih,
Ko v vsèh besedah méd in smeh;
Zamaknjeno uhó je v sáp
Prijetnih šum in v bližnji slap.
Blišči iz róž se rôse svít,
Zvezd smeja se obraz odkrit,
Vodé višnjéjši čez in čez,
Erjávši listje je dreves.
Temnôta čista polni zrak,
Svitlôba mračna, svitli mrak,
Obžari kí večerno stran,
Kedàr se vmíka luni sívi dan.

2.

Vendèr ne dà b' slušála šum valov,
Prag Parizína zapustí domóv;
In da bí gledala néba svitlôbo okrog,
Po sencí ponôčni ne moči sí nog;
V Estove sènčnice zavetje
Ne pelje je iz róž kipeče cvetje.

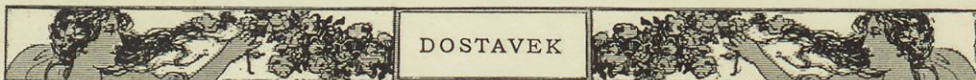

Tam sluša, — al ni pesem slavčevih
Ji mar, glasov se nádja tak sladkih.
Stôpnje skoz gošče temò zašumé,
Lica ji vpadejo, bije srcé. —
In glas zašeptá, kjer listje šumi,
In vzdignejo prsí, se vrne ji kri;
In zdáj — zdaj sreča ga oko,
In na kolenih zdáj leži pred njo.

3.

Kaj mar je njíma vse zunaj njí',
Mar časa, njega razdrtij?
Vse nič je firmament razpet,
Je njíma nič pod solncem svet.
In brez skrbi, ko je mrlič,
Kar je okrog, ne čislata;
Ko b'lo bi zgínilo vse v nič,
Vsak sôpe le za družega.
V njih zdíhljajih je taka slast,
Tak so globôki, da srcé
Bi njí' razd'jala njih oblast,
Če v taki môči dàlj trpé.
Al dolg, nevarnost njíma mar,
Doklér ni pròč sladák vihar?
Kdor se ljubezni v last je dal,
Kdaj se je v taki uri bal,
Al nje kratkôte spomnil se? —
Vendèr — te ure so prešlè!
O dà so préd te sanje prèč,
Ko zvemo, da ne bo jih vèč!

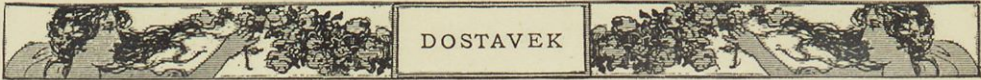

4.

Kak dolgo jêmljejo slovó očí
Puščaje krive slásti kràj!
V obetih, v up' okó rosí,
Ko da b' razšlà se zadnjíč zdàj.
Objemi dolgi, zdíhljaj mnog —
Ne mor'jo ustna se ločiti —
Nebó v nje licíh — zdí se vbog',
Da več ne bo ga moč sprositi;
Pogled zvezd, daljnih, tíhíh prič
Slabostí nje, v srcé jo píč'. —
Objemi dolgi, zdíhljaj mnog
Iz mesta ne pusté njí' nog.
Al morebit' ní časa več —
V strašni britkósti gresta přèč;
Zdaj kès je vest budítí jel,
Mašč'vavko hitro krivíh del.

5.

V samôtno post'ljo Hugo grè
Želeč tam žèno družega;
Dolg v míslíh ôna vleže se
Na stran srcá zaúpljiv'ga.
Od sanj se žári nje obraz,
Ko dà bi bíl vročine čas,
Nemírno spí. Ji vjide íme,
Kí 'z ust ne sme, doklèr je dan.
Možá zdaj stisne na srcé,
Kí bije zanj, kí šèl je stran'.
V objem' gorečem se zbudí,
Ves srečen, kèr mu v míslíh ní,

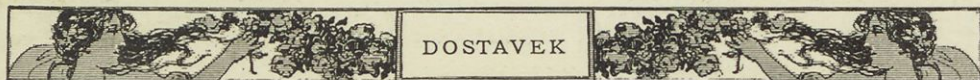

Da zánj le je ta zdíhljaj sanj,
Ki blagodar sam kliče nanj.
Vesel razjoka se nad njo,
Ki v spanju ljubi ga tako.

6.

Spíjočo srčno je objel,
Skrbnò besede 'z ust nje píł.
Zakaj strmiš tak bled in bel,
Ko sodnji glas bi slíšal bíł?
Je slíšal ga, — glas bòlj strašán
Ne bo gromel mu v grob ta dan,
Ko bo zbujèn, da nič več spal,
Pred bòžjim stòlom bode stal;
Je slíšal ga, — ta glas mu vmret'
Obsodíl mir je na tem svet'.
Nje dolg — glas, ki jí v spanju všel,
Sramòto njêga — je odkríł.
Čigá je ime, ki čez blazine
Šumi, ko val morjá v ježine
Bregá valí se tjè gromèč,
S'romaka v skalo trešne znak,
Vtopí ga, da ne vstane več? —
Zadene dušo gróm enak.
Čigá ime je? — Húgota;
Zares nanj míslíl ní, — njegà,
Ki je njegova kri, sin nje,
Ki jo ljubilo je srcé,
Sad mladíh preprešerníh let,
Ko B'janko je golj'fál za cvet,
Ki ver'je, da z njo pred altar
Bo šel, kar spolnil ní níkdar.

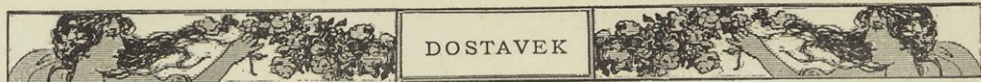

7.

Prijel je v nóžnicah za mēč,
Pred, ko ga snel, nazaj zagnāl,
Das' ni živeti vredna vēc,
Kak bi tak lépo reč končāl,
Smejočo v spanju jo zaklāl? —
Še vēc, on ne zbudi je clo,
Al gleda, da če se zbudi
Iz nje zamáknjenja, ji kri
Bo zmrzníla, zaspala bo. — —
Temnò brlí tam lampa v kot',
V soparen dēbel čēla pot.
Molčē zdaj ōna spí, al reví
So v njēga mislíh šteti dnevi.

8.

In išče, najde drugi dan,
Vsak je povedati volján,
Kar slišat' rani mu srcé,
Dolg njen in Azovo gorjé.
In hišne, pred potúhljívke,
Ves dolg, sramôto, sôdbo vsò
Na njó samó izvrácajo;
Odkrijejo na tanko vse,
Resnico kar temú stori,
Pov'dò, kar vsaka govori,
Doklēr jim zmanjka, kar uhó
Mu zbada in srcé bolnó.

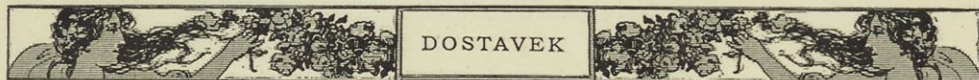
9.

Odlášav'c Azo ni. Vkup zbran
Je v dvorski hram obóji spòl,
Ves v Esti prvi, žlahtni stan.
On vsede se na sodni stòl,
Svet'vavci, straže so okrog,
Sta grešnika mu blizo nog,
Mladá oba, — on brez ostrog,
Brez mēča, spone na rokàh —
Kak lep! da mora stati, àh!
Pred ôcem sin takó,
Ko tà m je moral Hugo stát'
In jéze sòdbo poslušát'
Očetovo ostró. —
V obrazu obupa ni sledú,
Das'ravno ni iz ust glasú.

10.

Molčé tam bleða čaka prèd
Sodnikom ôna sklep čez gréh,
Kjer préd vesel je s'jal poglèd
Nje govoreči po vrstéh
Ji streči hrepenečih móž,
Kjer žen, deklet, cvetečih róž,
B'la skrb posnemati sladké
Besede, hójo, šēgo nóš,
Vso ljubeznivost njé;
Kjer iz skrbi v očeh nje jok
Bi vzdignil bil ji tisoč rok,
Snel 'z tisoč nóžnic mēče kòj
Pripravljene vse zanjo v bòj.

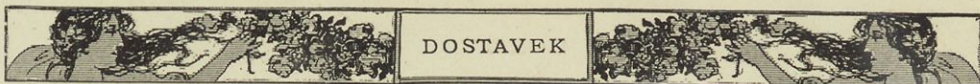

Kakó se je premenil čas!
Ob moč pokoršč'na njih, nje vkáz, —
Molčé, nje brambe ní jim skrb,
Oči v tleh, čelo polno grb,
Roké na križ, v obrazu led,
Na ustnih zasram'vanja sled
Sedí gospé, žlahtníkov red.
In òn, izvoljeni nje zvest,
Ki bí puščíco vzel zdaj v pest,
On, ki bí vmrl al jo otél,
Ak bíl bí próst en zmígljaj cel,
On, ki ga máčehe pogléd
Je vnel, — v verigah z njo je vrèd.
Ne víd' obupa solz tol'kánj,
Ki záse mánj tekó, ko zanj.
Trepalníce, nad katerim' žíl
Se madežek višnjél je víl
Skoz belší ko snegá belóst,
Za ustna kakošna sladkost!
So zdáj b'le videti zares
Le teža, senca nè očes;
Meglèn, težák pogléd nje blag',
Oči — studèn'c debelih srag.

II.

Mu solz se zanjo vlíl bi tok,
Al vsèh pogléd je vanj ozrt,
Če čuti skrb, zatisne jok,
Stojí po koncu nepotr, t,
In kar srcé skrivàj trpí,
Pred množíco ne ostrmí;

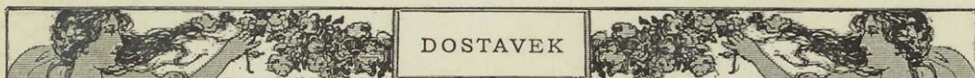

Vendèr ne sme pogledat' je,
Dni pretečenih spomnit' se,
Dolgá ljubezni, zdanjih zvez,
Sovraštva dôbrih, ôca v jéz',
Sodbé svetá, sodbé nebés,
In nje, ah nje! — Pogledat' jih
Ne smé nje lic kot smrt bledih,
Skipélo bi srcé, in vès
Na dan prišèl b' obúp in kès. —

12.

„Še včera“ — Azo zdaj začnè —
„Me žena, sin slovila sta,
Te sanje dávi so prešlè.
Zvečer ne bo nobénega,
Sám bom, doklèr svoj ték končam.
Naj bo, človeka ne poznam,
Ki bí, kar jaz, ne storil sam. —
Med nami zvez raztrganih
Jaz nisem kriv. — Pustímo to;
Že čaka, Hugo, te menih,
Potèm dolgá plačil' ostró.
Le pròč! Nebó zdaj pròsi tí,
Pred ko pripelje zvezde noč,
Poskúsi, da tí odpustí
In te odveže, če je móč. —
Na zèmlji tukaj kraja ní,
Kjer skupaj êno uro le
Bi môgla sôpsti jaz in tí.
Bog te obvár'! Ne bom jaz je,
Tí víd'la boš glavó njegà,

Ti slaba stvar! — Ne morem več
Idi brezsrčna žena prèč;
Ne jàz, tí si vmoríla ga. —
Če ta poglèd te nè vmorí,
Končal ne bom jaz tvòjih dní.“

13.

Skrije Azo zdaj obraz —
Sencà se žíla debelí,
Da vídì se, kak vrela kri
'Z možganov sem ter tje hití;
Zató pripogne se en čas;
Da skríl bí, kàk mu gré okó,
Trepéčo déne nanj rokó. —
Roké sín vzdígne vklenjene,
En kratek čas, on prosí, de
Bí slíšal ôče ga; — molché
Dovóli on mu pròšnje té.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

0000075190

COBISS: 8

